

Voorzitter: E. Hillekens (GL)

Namens de raad: J. van Hoorn (GL), J. van Veen (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), T. van Zoelen (PvdD), H. Moerkerk (Stadspartij), D. Brandenburg (SP), I. Jacobs (VVD), O. van Schagen (S&S), L. Dwarshuis (CU), J. de Haan (CDA), L. van der Laan (PvhN), K. Blauw (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), P. Broeksma (wethouder)

Namens de griffie: S. van Erp

Financiële positie

00:04:45

Voorzitter: Goedemorgen, allemaal. Ik wil graag beginnen. We hebben best een lange zit voor de boeg, dus laten we op tijd beginnen. Welkom bij deze eerste meningsvormende sessie over de begroting, met de focus op het grootste deel van programma vier en paragrafen drie tot en met zes en acht tot met tien, en daarbij ook te betrekken de volgende raadsvoorstellen en collegebrieven: de belastingtarieven 2025, septembercirculaire 2024, begrotingswijzigingen tweede kwartaal 2024, voortgangsrapportage 2024 2 en verwachte plus rekening resultaat toevoegen aan de reserve. We hebben één inspreker rondom belastingtarieven. Dat is de heer Van Dam. Ook u van harte welkom. U heeft drie minuten tijd voor uw woordvoering. Daarna is er ruimte vanuit de raad om vragen te stellen en dan geef ik u het woord.

00:15:36

De heer Van Dam: Dank u wel. Mijn naam is Bernhard van Dam. Ik zit hier omdat ik het niet eens ben met het gehanteerde maximale standaardtarief voor de afvalstoffenheffing bij recreatiewoningen. Ik heb al de schriftelijke bijdrage gestuurd. Ik hoop dat u die hebt kunnen lezen en bespreken. Ik moet ook bekennen: de overgang van de Amerikaanse verkiezingen vanochtend en dat lezen en zien naar deze onderwerpen... Ik doe een groot beroep op mijn schakelend vermogen, maar neem me niet kwalijk als ik daar een beetje last van heb. Zoals ik in mijn stuk heb aangegeven, is dat nu opgenomen tarief volgens mij in strijd met het recht, rechtvaardigheid en ook met uw eigen beleid. Ik heb een voorstel aangedragen voor een amendement om het juridisch juist en rechtvaardiger te maken. Ik heb dat ook expliciet bewust alleen op die recreatiewoningen gericht.

00:16:30

De heer Van Dam: Het gaat ook over tweede woningen. Dat weet ik. Daar heb ik geen verstand van. Ik weet niet waar dat allemaal ligt. Het gaat me echt specifiek om dit ene onderdeel. Dat heb ik gedaan om onbedoeld een te brede werking van het amendement te voorkomen, want ik realiseer me heel goed dat een amendement niet een klein middel is. Het heeft ook financiële consequenties. Daar ben ik mij goed van bewust. Ik hoop dat mijn inbreng door u wordt opgepakt. Ik ben er ook van bewust: dit is niet een hele grote zaak voor u. U hebt met heel veel hele grote zaken te maken. Toch heb ik me erin verdiept. Ik ervaar wel naar aanleiding van het boekje van Herman Tjeenk Willink - misschien kent u het - Het tij tegen uit 2023... Dat ging over de hele grote vraagstukken.

00:17:18

De heer Van Dam: Over toeslagenaffaire en dat soort dingen, het verminderd

vertrouwen in de rechtsstaat en wat moet je als overheid, als wetgever doen, aan wat voor eisen moet wetgeving voldoen om dat vertrouwen wel te krijgen? De kern van zijn betoog is: het moet niet alleen formeel deugen, maar het moet ook als rechtvaardig worden beschouwd. Daar zit voor mij één van de kernen van deze poedel. Ik vind het niet rechtvaardig zoals dat tarief hier tot stand is gekomen in deze verordening. Die denkwijze over waar wetgeving aan moet voldoen geldt natuurlijk niet alleen op landelijk niveau, maar op alle niveaus. Ook voor u als wetgever. U hebt daar een hele belangrijke rol in. Ik zit hier alleen om ervoor te pleiten dat u zorgvuldig naar de door mij aangedragen argumenten wilt kijken en het vanuit de inhoud beoordelen.

00:18:12

De heer Van Dam: Ik zeg het vanuit mijzelf, maar ik heb ook om me heen gemerkt in het gebied waar wij ons zomerhuisje hebben dat deze heffing door heel veel mensen echt als zeer onrechtvaardig wordt ervaren. Persoonlijke noot er nog bij, als u mij dat toestaat mevrouw de voorzitter...

00:18:32

Voorzitter: U heeft nog een halve minuut.

00:18:33

De heer Van Dam: Het gaat nu over '25. Ik ben al sinds 2023 bezig met dit onderwerp. Ik merk ook dat ik mij daar met enige verbetenheid zo langzamerhand en koppigheid in vast heb gebeten. Dat heeft ook te maken met de manier waarop de uitvoering is gegaan in de bezwarenprocedure bij het Noordelijk Belastingkantoor. Drie punten heel kort. Op één van mijn belangrijkste bezwaren is in de uitspraak niet eens ingegaan. Er is geen woord aan gewijd. Ik heb persoonlijk niet eens bericht gaf van het Noordelijk Belastingkantoor dat er een uitspraak was. Via een advocatenkantoor dat andere mensen vertegenwoordigden moest ik erachter komen. Last but not least: we zitten nu in de beroepsprocedure. Twee keer heeft de rechtbank om een verweerschrift gevraagd aan het Noordelijk Belastingkantoor.

00:19:23

De heer Van Dam: Ik beschouw het niet alleen als tamelijk respectloos naar de rechtbank, maar ook naar mijzelf dat niet eens de moeite wordt genomen om een verweerschrift in te dienen. Ik weet, het staat los van deze behandeling. Voor mijn context is die wel van belang. Ik hoop dat ik binnen de tijd ben gebleven.

00:19:41

Voorzitter: Dank. Dit was wel de afronding. Zijn er vragen vanuit de raad voor meneer Van Dam? Nee. Dan dank ik u hartelijk voor het inspreken en dan gaan wij door met de raad zelf. In het voorbereidingsmemo is aangegeven dat er negen minuten per fractie is exclusief interrupties en 35 minuten voor het college. Zoals jullie allen bekend doen we dat in twee termijnen. Eerste termijn is politieke vragen aan het college en het tweede termijn is voor de woordvoeringen en kunt u ook met elkaar in debat. Voordat we echt beginnen, wil ik laten weten dat we na ongeveer anderhalf uur vijf minuten schorsen voor koffie en de benen te strekken op inschatting van of dat nodig is. Dan gaan we over naar het debat. Voor de eerste termijn zijn er fracties met vragen aan het college? Student en Stad.

00:20:27

De heer Van Schagen: Eerste vraag met betrekking tot bedrijfsvoering, want we zien dat het Young Professionals programma loopt als een trein. Dat is goed, want onze organisatie sterk aan verjonging toe. Toch is het beoogd aantal stagiaires en trainees voor 2025 bijna 30 procent lager dan het huidige aantal. Het laatst gemeten aantal in ieder geval. Kan de wethouder uitleggen wat de beweegredenen van het college zijn om te streven naar een lager aantal stages en trainees? Dit lijkt inconsistent met onze arbeidsmarktstrategie. Dan met betrekking tot financiën gaf de accountant aan dat we in de klimaatparagraaf concrete indicatoren de mogelijkheid bieden om te sturen en adviseert daarom om per pijler voor tenminste de belangrijkste activiteit- en output/resultaatindicator te formuleren. Ik vroeg me af hoe de wethouder hier tegenaan kijkt en wat zij gaat doen met dit advies. Dank u wel.

00:21:24

Voorzitter: Dank u wel. Andere fracties met vragen? Het CDA.

00:21:28

De heer De Haan: Ik denk dat er ook nog wel heel veel vragen terugkomen in de woordvoering, maar laat ik er eentje uitpikken. Hij is wellicht een beetje technisch, maar ik zal hem zo proberen te stellen dat die niet technisch is. Voorzitter, we lezen dat één van de dekkingen voor de strategische Investeringsagenda komt uit het IAP. Volgens mij gaat het om 31,5 miljoen. Het college geeft ook aan in de begroting tot met 2031 staan de plannen niet onder druk. Het gaat over een fors bedrag. Hoe kan het dat zo'n fors bedrag daar vrijvalt? Ziet het college wel risico's voor na 2031 voor het IAP, voor de onderwijshuisvesting? Misschien dat de wethouder een beetje op die dekking in zou kunnen gaan.

00:22:16

Voorzitter: Goed politiek proberen te maken. De heer Van der Laan , Partij voor het Noorden.

00:22:21

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Wij vragen ons samen met accountant af hoe wij als raad inzicht krijgen welke soort kosten worden gedekt uit de financiële reservering voor de Strategische Investeringsagenda . Dat blijft onduidelijk. Er wordt nu gesproken over incidentele opgaven bij strategische investeringsprojecten. Wat zijn dan incidentele opgaven? Graag daar nog een toelichting op.

00:22:45

Voorzitter: Andere fracties nog met vragen? GroenLinks.

00:22:49

De heer Van Hoorn: Een vervolging op de vraag van de heer Van der Laan . Misschien is het dan sowieso wel handig als het college kort reflecteert op de aanbeveling in zijn geheel van accountant, op welke wijze daar gevolg aan wordt gegeven. Dank u wel.

00:23:01

Voorzitter: Dan meneer Moerkerk van Stadspartij.

00:23:07

De heer Moerkerk: Ik weet niet zeker of het in de eerste of tweede ronde thuis hoort, maar ik doe het toch maar hier. Er zijn forse resultaten die nu al genomen worden

tussentijds en toegevoegd worden aan de reserve. Iets van 15 miljoen van het resultaat van 2024. Dat zijn de bedragen die ontstaan zijn door onbeïnvloedbare gelden die uit het Rijk komen. Zo staat het letterlijk in de begroting. Hoe verhoudt zich dat volgens college dan met dat je niet gekort wilt worden, terwijl je nu veel te veel lijkt te krijgen? Is dat niet een hele lastige discussie om je gelijk te krijgen dat je niet gekort gaat worden in 2026?

00:23:47

Voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we volgens mij rond. Dan gaan we naar het college voor de beantwoording en geef ik eerst het woord aan wethouder Broeksma. Niet? Wethouder Wijnja.

00:24:04

Wethouder Wijnja: Dank u wel, voorzitter. Ik ga van achter naar voren, dus ik begin bij de laatste vraag van de Partij voor het Noorden. Dit gaat net zoals de afgelopen twee jaren heel erg over het verschil tussen incidenteel versus structureel. Als het gaat over het tekort, wat we het ravijn noemen, wat voor de gemeente Groningen ook aan de orde is, dan gaat dat over structurele middelen die komen van het Rijk. Als je naar de afgelopen jaren kijkt, zie je dat het Rijk relatief veel incidentele middelen overmaakt naar alle gemeenten. Dat verklaart ook waarom veel gemeenten relatief grote rekeningresultaten hebben. Ik zeg altijd: 31 december, vijf voor twaalf maakt het Rijk dat over. Dan krijg je dat niet meer weggezet omdat onze begrotingsregels anders zijn dan die van het Rijk. Het maakt het verhaal wat het college betreft niet ingewikkeld, omdat structurele financiering echt fundamenteel iets anders is dan incidentele financiering.

00:25:10

Wethouder Wijnja: Je kunt daar ook hele andere dingen mee. Wat wij proberen te doen is om steeds beter grip te krijgen op waar hebben we mee te maken? Wat zijn onze opgaven? Wat zijn onze inkomsten? Daar willen we zo goed mogelijk op anticiperen. Als u naar de ontwikkeling van de voortgangsrapportages kijkt, ziet u dat ons dat steeds beter lukt. Ten opzichte van een aantal jaar geleden, weten we steeds vroeger: waar hebben we mee te maken? De vervolgstap is om daar strakker op te gaan sturen. Eén van de dingen die we doen, wat heel veel andere gemeenten overigens ook doen, zijn incidentele middelen op een andere manier wegzetten. Dat is althans het voorstel van het college. Dat is de ene kant. De andere kant is de inhoudelijke kant, namelijk we zien inhoudelijk een aantal dingen gebeuren. Parkeerbedrijf is als voorbeeld genoemd, waar dan een inhoudelijke opdracht naar de organisatie gaat om daar strakker te sturen op de begroting, om te voorkomen dat we dood geld noem ik het altijd.

00:26:23

Wethouder Wijnja: We hebben niks aan geld wat ergens ligt, wat we niet gebruiken, want we hebben enorme maatschappelijke opgaven op te lossen. We moeten het geld en de mensen die we hebben zo goed mogelijk inzetten op het moment dat het kan. Dat is wat we proberen te doen met de begroting. Dat is ook het antwoord in de richting van het CDA. Ik heb de afgelopen jaren steeds gezegd - en dat blijf ik ook zeggen - flexibiliteit is het belangrijkste. Alle afspraken die wij maken, financieel, zijn erop gericht om flexibeler te zijn en goed te kunnen anticiperen. Daar hoort bij dat dat op het moment dat geld vrijvalt wat we niet nodig hebben voor het doel waar het voor

beoogd is we dat willen laten vrijvallen zodat we dat in kunnen zetten voor andere onderwerpen. Het is wel eens gebeurd in deze gemeente dat er een enorme discussie was over een project van één of twee jaar, wat we niet gefinancierd kregen of waar de stekker uit moest worden getrokken omdat er gelabeld geld ergens anders was.

00:27:28

Wethouder Wijnja: De doelstelling van het IAP staat voorop. Zoals we het nu kunnen inschatten, hebben we alles geregeld zoals het zou moeten regelen. De realiteit is ook: tussen nu en 2030 kan er een heleboel gebeurd zijn. Wat we doen, is: we zitten met onze analyses en evaluaties daarbovenop. Elke keer als er iets verandert proberen we in de voorstellen die we naar uw raad doen dat bij te sturen. Wat dat betreft heeft het college daar vooralsnog geen zorgen over. Dan zijn er een aantal vragen gesteld over de aanbevelingen van de accountant. Ik denk in zijn algemeenheid is het goed om te zeggen over de Strategische Investeringsagenda dat we elke keer een stap vooruitzetten. Het is ook de ontwikkeling van een werkwijze. Als je kijkt naar de projecten die op de Strategische Investeringsagenda staan, bestaan die projecten altijd uit incidentele en structurele kosten.

00:28:24

Wethouder Wijnja: Wat we met voorzieningen sparen voor de toekomst willen doen, is om geld achteruit te zetten als er incidentele kosten gemaakt moeten worden in een jaar dat we dat eventueel daaruit kunnen dekken. Dat komt bij de voorstellen die naar de raad gaan op het moment dat er een besluit genomen moet worden over een individueel project. Dat gaat over andere dingen dan de structurele dekking. Ik denk dat de accountant terecht iets zegt over er moet nog één en ander gebeuren in het goed ontwikkelen van deze werkwijze en ook zorgen dat de raad goed in positie is. Wat het college betreft, is dat echt iets wat we stap voor stap met elkaar moeten doen. Wij zijn alleen maar blij dat de accountant daar ook scherp bovenop zit. Het is altijd zo dat wij samen met de accountant kijken naar de waarnemingen die die naar voren komen. Waar moeten die een plek krijgen? Hoe evalueren we dat? Dat doen we doorlopend het hele jaar.

00:29:28

Wethouder Wijnja: Wij zijn heel blij met de waarnemingen van de accountant, omdat die in grote lijnen heel positief zijn in een toch best wel ingewikkelde tijd. Met de vragen die daarover gesteld zijn en de aanbevelingen die daarover gedaan zijn, kunnen we alleen maar ons voordeel doen. Dat gaan we ook doen. Dan de vragen over de indicatoren. Aanbevelingen en vragen over indicatoren komen natuurlijk elk jaar. Ik denk dat de afspraken over welke indicatoren nemen we op we met de raad maken. Dat gesprek wordt in de raad ook gevoerd. Ik denk dat voor de klimaatparagraaf hetzelfde geldt. We hebben daar nu echt een belangrijke stap in vooruit gezet. Daar ben ik ontzettend blij mee, want het onderwerp verdient die plek ook. Nu is het een kwestie van dat doorontwikkelen. Volgens mij moeten we die aanbevelingen die daarover gedaan worden meenemen in het vervolg.

00:30:38

Voorzitter: Dat is een hele natuurlijke punt. De heer Van Schagen heeft daar een vervolgvraag op.

00:30:42

De heer Van Schagen: Uiteindelijk gaat de raad inderdaad over, maar mijn vraag was meer: hoe kijkt de wethouder tegen deze indicatoren van dit klimaatprogramma aan?

00:30:50

Wethouder Wijnja: Als je kijkt naar we proberen op een goede manier grip te krijgen op dit onderwerp en goed inzichtelijk te maken, halen we onze doelstellingen en waar moeten we bijsturen hebben we volgens mij een hele goede, belangrijke eerste stap gezet. Toen we die klimaatparagraaf gingen maken, bleek dat wij ongelooflijk veel al doen. Wij zijn vorig jaar bij verschillende gemeenten geweest die klimaatbegrotingen presenteren. De conclusie was, nadat we deze klimaatparagrafen gingen maken, dat wij veel meer al bleken te doen en bleken te weten dan we dachten. Het is heel belangrijk dat we dat nu goed neer hebben gezet. Volgens mij moeten we goed kijken volgend jaar en de jaren daarna of dit dan de indicatoren zijn die het zouden moeten zijn. Ik denk waarschijnlijk niet. Dat is denk ik maar goed ook, want het is een beleidsveld wat zich heel erg ontwikkeld. Volgens mij moet dat gewoon terugkomen.

00:31:51

Wethouder Wijnja: Ik moet het antwoord op de vraag over de Young Professionals schuldig blijven. Dat is in de maak, maar ik weet dat zo even niet, dus ik kan aan u voorstellen om daar of straks op terug te komen in de tweede termijn en anders dat schriftelijk te doen, als u dat goed vindt, voorzitter.

00:32:13

Voorzitter: Volgens mij was dat.

00:32:16

De heer Van Schagen: Prima.

00:32:16

Voorzitter: De heer Van Schagen vindt schriftelijk ook goed, dus dan doen we het zo. Zijn daarmee alle vragen beantwoord? Geen vervolgvragen meer? Goed. Dan gaan we over naar de tweede termijn. Daar kunt u met elkaar in debat. Welke fractie bijt het spits af? De heer Van Hoorn, GroenLinks.

00:32:34

De heer Van Hoorn: Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad een beetje traditie dat ik bij deze sessie volgens mij ook als eerste woordvoerder het woord neem. Laat ik dan ook met de volgende traditie beginnen. Allereerst wil ik iedereen die heeft meegewerkt aan deze begroting, zowel vanuit het college maar ook vooral de ambtenarij, bedanken voor het opstellen van deze begroting. Het is ieder jaar weer enorm veel werk. Het wordt ook ieder jaar weer bondiger, helderder en duidelijker. Dat maakt het voor ons ook een stuk makkelijker het te volgen en te begrijpen. Dat is ook met name voor leken zoals mijzelf prettig. Laat ik het zo verwoorden. Daarvoor dank. Over naar de inhoud, voorzitter. Vandaag bespreken we uitgebreid, en ook in verschillende sessies, de inhoud van deze begroting.

00:33:14

De heer Van Hoorn: Uiteindelijk hebben we het over een begroting van ruim 1,4 miljard, waarbij we ons in deze sessie voornamelijk poken op de grote politieke

keuzes die we maken en de grote financiële lijnen en de keuzes die daaraan ten grondslag liggen. Vooral die politieke keuzes die wij daarin kunnen maken zijn van belang. Hoe zetten wij onze middelen in om de noodzakelijke investeringen te kunnen doen voor Groningen nu en voor de Groningers en ook voor het Groningen in de toekomst? Daarbij is geld het middel, voorzitter. De inhoud oftewel het doel is voor GroenLinks dan ook leidend bij het beoordelen van deze begroting, hoe we met het geld om moeten gaan. Hoe geven we ons geld uit, zodat iedereen ertoe doet? Hoe geef ons geld uit, zodat iedereen mee kan doen, zowel voor een groen Groningen nu als ook voor Groningen in onze toekomst?

00:34:05

De heer Van Hoorn: Die uitgaven doen we niet alleen nu, maar die moeten we ook in de toekomst blijven doen. We moeten er natuurlijk ook naar kijken hoe we er financieel voorstaan. Hoe staan we er dan voor, voorzitter? Daar kan ik betrekkelijk kort over zijn. Het kon beter. GroenLinks is blij dat het college ook onder deze omstandigheden een sluitende begroting presenteert en dat we vooralsnog de noodzakelijke investeringen voor de toekomst van Groningen kunnen blijven doen. Ook wij maken ons zorgen als we kijken naar de toekomst. De komende jaren kunnen we het relatief eenvoudig oplossen en datzelfde geldt ook voor 2026 en voor 2027. Vanaf 2028 wordt het ons buitengewoon ingewikkeld gemaakt. Eerlijk is eerlijk: in ruil voor een korting op het gemeentefonds heeft het Rijk in ieder geval de opschalingskorting geschrapt.

00:34:58

De heer Van Hoorn: Ik ben de beroerdste niet, dus ook daarvoor bedank ik Den Haag in deze. Een duurbetaalde broodkruimel is uiteindelijk niet voldoende om van te eten, en zeker niet als je uiteindelijk dan ook besluit om de rest van het brood van ons af te pakken. Het klinkt misschien een beetje raar, maar dat is wel wat hier gebeurt. In Den Haag - de beslissingen die in Den Haag genomen worden - wordt moedwillig een situatie gecreëerd waar wij hier last van hebben. Nog belangrijker: waar onze inwoners last van hebben. Dat geldt niet alleen voor onze gemeente. Uiteindelijk gaat het voor onze gemeente om een bedrag van 33 miljoen euro. Met dit geld hadden we alle investeringen kunnen doen voor de toekomst. Dat gaat om de investeringen inclusief zoals die opgenomen zijn in de Strategische Investeringsagenda .

00:35:44

De heer Van Hoorn: Met andere woorden: Den Haag maakt voor ons een probleem en kijkt vervolgens naar Groningen en zegt daarbij: red u. Het is ronduit bizar, maar wel iets waar we als Groningen rekening mee moeten houden. Natuurlijk blijft GroenLinks vinden dat Den Haag alsnog over de brug moet komen met de noodzakelijke middelen, met name voor de taken die wij voor het Rijk uitvoeren. Het vertrouwen van ons in het kabinet is niet denderend. Laat ik het zo verwoorden. Ook om in 2028 te kunnen bouwen in Groningen, maar ook te kunnen bouwen aan Groningen, moeten we vooruitkijken. Hierbij moeten we natuurlijk rekening houden met de Strategische Investeringsagenda . We zien al jaren - in ieder geval zolang ik in de politiek zit en dat is toch inmiddels ook al wel weer een tijdje bedacht ik me laatst, zo'n dag voor mijn vijfendertigste verjaardag - houden wij jaarlijks behoorlijk wat geld over.

00:36:37

De heer Van Hoorn: Ondanks dat we steeds realistischer begroten, is het goed dat we daar met oog op de toekomst toch rekening mee gaan houden. Wij vinden het dan ook een goed idee dat we dit gaan doen, maar dan wel op een verantwoorde wijze. Door daarbij te kijken naar twee jaar terug en rekening te houden met in dit geval tien miljoen, rekenen we onszelf niet armer dan dat we daadwerkelijk zijn en kunnen we de noodzakelijke investeringen voor Groningen op een verantwoorde wijze blijven doen. Het is ook goed dat we structureel...

00:37:08

Voorzitter: Als u zelf de komma al zet, heeft u een interruptie van de heer Van Veen.

00:37:15

De heer Van Veen: Een vraag over die tien miljoen. Dat is een mooi afgerond getal. Was niet een bedrag van elf miljoen of negen miljoen logischer geweest? Zou het niet goed zijn als we nog iets meer gaan specificeren welk bedrag we precies van de rekeningresultaten kunnen gaan gebruiken?

00:37:35

De heer Van Hoorn: Voorzitter, uiteindelijk moet je ergens beginnen. Is het een arbitrair bedrag in die zin? Ja, want het had tien en een half kunnen zijn. Het had negen en een half kunnen zijn. Tien miljoen is een fors bedrag waar we nu rekening mee kunnen houden en die we ook kunnen onderbouwen dat dit op een verantwoorde wijze kan worden ingezet. Als we daarbij op termijn weten dat andere bedragen beter passend zijn - ik vind ook dat we dat als de raad in de gaten moeten houden - moeten we dit ook op termijn aanpassen.

00:38:04

Voorzitter: Nog een interruptie van mevrouw Blauw.

00:38:27

Mevrouw Blauw: Dank u, voorzitter. Ik hoorde van GroenLinks, de heer Van Hoorn, met het vingertje naar Den Haag wijzen. Er staat ook in de begroting van ook op andere vlakken zijn we kritisch op de plannen van het kabinet, bijvoorbeeld het besluit om te stoppen met de financiering van de LVV en het schrappen van de spreidingswet. Onder landelijke ontwikkelingen wordt het kabinet lekker aangepakt, maar dat maakt het begroting wel een beetje politiek gekleurd. Je kan ook prioriteiten stellen. Vindt u ook niet?

00:38:39

De heer Van Hoorn: Voorzitter, het klinkt een beetje kinderachtig, maar ik was in de veronderstelling dat we hier ook met z'n alle politiek aan het bedrijven waren. Ja, dat is zeker politiek gekleurd in de richting van mevrouw Blauw. Ik zou daarin betere besluiten nemen dan het huidige kabinet. Ik ben blij dat het college dat ook ziet. Ik hervat mijn woordvoering.

00:38:59

Voorzitter: U heeft nog één interruptie van de heer Moerkerk.

00:39:03

De heer Moerkerk: Dank u wel, voorzitter. Die oplossing met die t-2 constructie die tien miljoen verplaatsen, haalt volgens mij wel wat flexibiliteit uit de begroting voor de komende jaren. Je ziet in de intensiveringen die nu voorgesteld worden dat er

programma's zijn uit de laatste jaren waar de intensivering van ophoudt. De incidentele financiering van allerlei projecten stoppen in '26 en '27. Er zijn toch nogal wat losse projecten die de komende jaren aandacht nodig hebben en waar we geld voor nodig hebben. Nu zetten we wel tien miljoen min of meer vast in de begroting. Hoe ziet u dat?

00:39:40

Voorzitter: Ik zie er niets van. De heer Van Hoorn gaat dat beantwoorden. We gaan met z'n allen praten via de voorzitter.

00:40:01

De heer Van Hoorn: Voorzitter, ik ga mijn best doen. In reactie op de heer Moerkerk: ik zie dat inderdaad anders. Het antwoord is tweeledig. Allereerst ben ik in de overtuiging dat het ons juist meer flexibiliteit geeft. Wij houden nu structureel steeds - wel om andere redenen - geld over, dat wij dus ook beter hadden kunnen spenderen en dus daarmee onszelf flexibiliteit hadden kunnen geven in de uitgaven die wij doen in onze begroting. Daarnaast is het inderdaad zo dat er ook nog een heleboel uitgave op ons afkomen. Dat breekt mij met een natuurlijk bruggetje met uw goedvinden op de rest van mijn woordvoering.

00:40:22

Voorzitter: Er was net nog een vraag van de heer Van der Laan . Hij gaat hem nog eerst stellen en dan kunt u door met de rest van uw woordvoering.

00:40:28

De heer Van der Laan: Voorzitter, dank. Wat betreft de bejegening van Den Haag kunnen we ons wel in vinden, want daar zijn wij tenslotte ooit voor opgericht. Dat is één keer een feit en daar moet je het mee doen. Je zou ook kunnen zeggen: we hebben afgelopen jaren in een bepaalde luxe geleefd in deze gemeente, zeker als je dat vergelijkt met een gemiddelde Groningse plattelandsgemeente die van dit soort overschotten op de begroting niet eens kan dromen. Wat ziet GroenLinks nu, afgezien van reserveringen naar achteren brengen en naar voren brengen, anders dan dat om toch een keer te gaan bezuinigen bijvoorbeeld en niet weer de lasten te laten stijgen? Ook dit jaar laten we de lasten stijgen. We noemen dat dan indexering, maar het is niks anders dan, plat, de lasten laten stijgen met 3,5%. Meneer die kwam inspreken, sprak ook net over zijn recreatiewoning. Dat is lekker. Hoe ziet GroenLinks dat voor zich, ook gezien de wat langere-termijn?

00:41:32

De heer Van Hoorn: Voorzitter, er zat nog wat in de interruptie van de heer Van der Laan. Ik ga hem proberen uit te kleden en stap voor stap te beantwoorden. De reactie van de heer Van Der Laan bedoel ik daarmee uiteraard. Allereerst hoe wij ook naar onze eigen handelen gaan kijken en ook de stappen die wij zelf moeten ondernemen richting de toekomst ben ik het geheel met de heer Van der Laan eens. Daar kom ik zo duidelijk ook nog op terug. Die toezegging geef ik u. Dat doe ik dan ook nog eens een keer als raadslid. Mocht dat niet afdoende zijn, interrompeer me nog een keer. Dan met betrekking tot de indexatie: we noemen dat indexatie omdat het indexatie is. Dat komt omdat het een wezenlijk verschil is ten opzichte van een lastenverzwaring. Op het moment dat de loon-prijskostenontwikkeling een bepaald niveau heeft, is het ook van belang dat wij dat volgen omdat wij anders ook onze begroting niet sluitend krijgen. Het indexeren, dus het volgen van een bepaalde

ontwikkeling, is echt fundamenteel iets anders dan een lastenverzwaring. Op dit moment voeren wij ook geen lastenverzwaring toe.

00:42:28

Voorzitter: Dat wekt een vervolgvraag op van de heer Van der Laan.

00:42:31

De heer Van der Laan: Mooie politieke antwoorden. Hoe leg GroenLinks nu dat de burger uit? Gaat u dan heel verhaal doen over lastenverzwaring en indexering is toch wat anders? Dat is toch gewoon plat verhoging? Een gemiddelde werknemer krijgt echt geen 3,5% jaarlijks op zijn loonstrookje erbij, om een voorbeeld te geven.

00:42:52

De heer Van Hoorn: Voorzitter, de heer Van der Laan draait hiermee de bewijslast een beetje om. Het is niet zo dat ik iets uit te leggen heb. De heer Van der Laan doet hier alsof het college een lastenverzwaring doorvoert dat niet zo is. Sterker nog, ook uit de financiële stukken blijkt dat het niet zo is. Als de heer Van der Laan dat anders ziet, wat mag, heeft de heer Van der Laan de verantwoordelijkheid om dingen die feitelijk onjuist zijn te verantwoorden richting onze inwoners. Die verantwoording heb ik niet.

00:43:20

Voorzitter: Nog een korte vervolgvraag van de heer Moerkerk.

00:43:25

De heer Moerkerk: Laten we het dan proberen anders te benadrukken. Ik stel de vraag anders dan de heer naast me heeft gedaan. Wij zitten op Nederlands niveau gezien in een gemeente met een hogere last. Dat staat ook in de stukken. We zijn ondertussen ook een gemeente waar de armoede fors is. Dat vraagt om het verlagen van lasten. Laten we het niet hebben over indexering. Hoe komen we lager op die ranglijst te staan in Nederland?

00:43:52

De heer Van Hoorn: Het is niet een andere formulering van de vraag. Het is een wezenlijk andere vraag voor de helderheid. Dat ben ik met u eens. Dat heeft dit college ook de afgelopen jaren gedaan. Als je kijkt naar de ruimhartige kwijtschelding, de manier waarop de afvalstoffenheffing is ingericht is er de afgelopen jaren en ook dit jaar weer voor gekozen om de lasten daar waar ze het hardst aankomen ook daadwerkelijk te verlichten. Daar sta ik achter en mijn fractie ook.

00:44:16

Voorzitter: Een korte vervolgvraag.

00:44:17

De heer Moerkerk: Als bij de rekening van '24 blijkt dat we niet gezakt zijn op het lijstje - want volgens mij vindt daar vergelijk plaats - kan ik u dan aanspreken dat er wel maatregelen genomen worden bij volgende begroting om echt te zakken op dat lijstje?

00:44:31

Voorzitter: U mag antwoorden en u heeft nog een minuut over ongeveer. Dan weet u dat.

00:44:34

De heer Van Hoorn: Dat wordt lastig voor de rest van mijn woordvoering, maar dat is geen probleem. Voor de heer Moerkerk: nee, ik kijk daar inderdaad anders naar. Dat komt erdoor omdat ik beleid wil voeren wat uiteindelijk het beste is voor de mensen van onze gemeente en ook het beste is voor onze gemeente. Dan gaat het mij niet om de positie waarop wij staan op een bepaald lijstje. Het gaat er dan om dat de mensen met het minste geld het meeste overhouden in hun portemonnee. Daar voeren wij actief beleid toe. Als wij gemiddeld op het lijstje niet veranderen van plek, mag u altijd aanspreken. Vanzelfsprekend. Via de voorzitter. Het antwoord zal echter niet anders zijn. Voorzitter, in de begroting kijken we natuurlijk vier jaar vooruit, maar met de strategische investering wordt ons de gelegenheid geboden om ook tien jaar vooruit te kijken. Zeker met de grote investeringen die onze kant opkomen, is dat van het allergrootste belang.

00:45:20

De heer Van Hoorn: Natuurlijk, die informatie is soms wat troebel, want hoe verder je vooruitkijkt, hoe onduidelijker het is. Dat geeft ons wel de mogelijkheid om met de juiste informatie zo goed geïnformeerd mogelijk deze beslissingen te nemen. Mijn fractie is dan ook blij dat we blijven werken aan de Strategische Investeringsagenda en tegelijkertijd, in lijn ook met wat de accountant zegt, erkennen we ook dat dit een work in progress is. Dat is het ook natuurlijk ten alle tijden geweest.

00:45:47

Voorzitter: Nog een laatste zin.

00:45:48

De heer Van Hoorn: Dat wordt een lange zin. Ik had de heer Van der Laan beloofd om nog terug te komen op wat wij zelf kunnen doen. Dat gesprek moeten wij ook zeker voeren bij de voorjaarsbrief, want daarbij moeten we ook kijken naar de mogelijkheden wat wij zelf kunnen doen door het slimmer in te richten, wellicht ook taken terug te geven aan het Rijk die we medebewind doen. Een ander onderwerp van gesprek, wat absoluut niet de voorkeur heeft van GroenLinks, zou ook lastenverzwaring kunnen zijn. Alleen dat is op dit moment niet aan de orde.

00:46:20

Voorzitter: Dit is het einde van uw woordvoering. U Bent echt door de tijd heen. Ik keek wel best boos aan, maar u keek vrij tactisch weg. Welke fractie mag ik vervolgens het woord geven? De heer Dwarshuis, ChristenUnie.

00:46:29

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Allereerst willen wij ook onze dank uitspreken als ChristenUnie voor al het werk dat geleverd is. Er ligt weer een mooie begroting waar ook de accountant in grote lijnen tevreden over is en die ook duidelijk terugziet en ons teruggeeft dat het college de begroting zo heeft ingericht zoals bijvoorbeeld de auditcommissie heeft voorgesteld. De klimaatparagraaf is volgens mij ook een mooie manier om te zien hoe de begroting wordt doorontwikkeld in een tijd waar je zou kunnen zeggen dat begrotingen altijd op dezelfde manier... Dat is natuurlijk goed voor de vergelijkbaarheid, maar dat we zien dat het inspringen op klimaatadaptatie, het verduurzamen van woningen, het tegengaan van de gevolgen van grote regenbuien bijvoorbeeld, dat het steeds belangrijker wordt. Daarom is ook goed dat

dat in de begroting - en in de jaarrekening straks om te verantwoorden - inzichtelijk gemaakt wordt.

00:47:35

De heer Dwarshuis: Voorzitter, we zien ook dat er dat er een begroting ligt waar je doorheen kunt zien dat er zware tijden voor de gemeente aankomen, dat er weinig ruimte is om geld van de plank af te trekken en te investeren in grote projecten die de stad nodig heeft. Als we kijken naar de opgave op het gebied van sport, leefbaarheid, wonen, cultuur, dan zijn er grote investeringen nodig. Wij willen laten zien dat je dat vanuit een politiek van hoop ook goed kunt doen. Dat betekent reëel begroten, sparen voor de investeringen die komen en daar waar het kan wel blijven investeren en niet op de rem trappen.

00:48:26

Voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer De Haan, CDA.

00:48:27

De heer De Haan: Voorzitter, ik had een vraag. Hij beantwoordt het al in zijn laatste zin, namelijk: we moeten blijven investeren. Mijn vraag was: als de situatie nu blijft zoals die is, vindt de heer Dwarshuis dan dat dat we het door moeten gaan met alle plannen die er bijvoorbeeld ook op die Strategische Investeringsagenda staan? Volgens mij heb ik het antwoord net gehoord, maar ik kan dat verkeerd gehoord hebben.

00:48:50

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter Ik wil wat verder ingaan op de vraag van het CDA, want ik denk dat geld een middel is om in de samenleving te investeren. Daar moet je goed mee omgaan. We hebben net ook een debatje gehad waarin de heer Van der Laan zei: hoe doen we dat dan met de lastenverhoging? Het geld dat we uitgeven, moet ook ergens vandaan komen. Ik denk juist die de Strategische Investeringsagenda daar een heel goed middel voor is. Wat pionieren en zoeken van hoe vergelijk je die projecten met elkaar, hoe vergelijk incidenteel en structureel geld met elkaar? Ik denk wel dat dat de manier is. Ik zie ook gemeenten waar dit gesprek nauwelijks op tafel komt, terwijl er wel enorme investeringen voor allerlei gemeenten aankomen in scholen, in sporthallen. We hebben veel jaren '70 gebouwen, eigenlijk elke gemeente in Nederland. Ook bijvoorbeeld in een cultuurcentrum als Groningen.

00:49:45

Voorzitter: Vervolg vraag van de heer De Haan.

00:49:46

De heer De Haan: Voorzitter, bijvoorbeeld over de jaren '70 en '80 gebouwen: veel verouderd maatschappelijk vastgoed. Vindt de heer Dwarshuis ook dat we daar structureel voor zouden moeten sparen? Of vindt de heer Dwarshuis zoals we dat nu doen goed? Het onderhoud doen en dat later bezien.

00:50:06

De heer Dwarshuis: Voorzitter, ik denk dat het hand in hand gaat. Je moet natuurlijk ook sparen, maar sparen is op een bepaalde manier ook geld op de plank leggen. U weet ook net als ik dat we als gemeente soms jaren doorwerken. We kunnen niet voorzien wat er in de toekomst gebeurt, dus dan is het ook lastig om daarvoor te gaan sparen.

00:50:31

Voorzitter: Nog een korte vervolgvraag van de heer De Haan daarover.

00:50:32

De heer De Haan: Voorzitter, dan zou ik tot slot willen eindigen met een beetje een Bijbelse vergelijking over de zeven vette jaren en de zeven magere jaren. Volgens mij was de voorganger van de heer Dwarshuis, de heer Brandsema, die daar ooit jaren geleden een keer over begon, dat je juist in tijden van de vette tijden juist moet gaan sparen. Ik was benieuwd of de ChristenUnie dat principe een beetje heeft losgelaten, dus een beetje in die zin van de bijbel is afgedwaald. Dat zeg ik met een knipoog.

00:51:04

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Het is altijd fijn om de bijbel terug te zien in de gemeentepolitiek, want het is wel één van de drijfveer waarop wij politieke standpunten insteken. Nee, we hebben het sparen zeker niet losgelaten. U werpt ons dat wel eens voor de voeten, dat wij het financieel geweten zijn. Dat voelen wij zelf ook. Dat gaat de afgelopen jaren op een hele goede manier, dus we hoeven daar helemaal niet zo bang voor te zijn. U begon over die zeven vette jaren en de zeven magere jaren. Zeven magere jaren komen er nu aan. Die zijn eigenlijk al begonnen. We hebben natuurlijk niet de rijkste gemeente, dat weet iedereen. Ik denk wel dat het goed is om te kijken naar het raadsvoorstel wat nu voor ligt om die tien miljoen alvast af te romen - zou men kunnen zeggen in wat populaire taal - om de begroting flexibel te houden.

00:52:06

De heer Dwarshuis: Als we echt sommen geld over houden, kunnen we dat eerst even parkeren en dan verstandig kijken wat we daarmee kunnen doen. Ik denk dat CDA en de ChristenUnie daar voor een groot gedeelte hetzelfde over denken. Dan ga ik even terug naar mijn eigen verhaal. Ik heb een aantal dingen gehad over financiën, sparen. Het is goed dat we de opslagrente wat scherper neerzetten. Dat geeft ook een reëel beeld. Die tien miljoen, zoals ik net al had gezegd, is goed om dat alvast te parkeren. Als we kijken naar de wat kortere termijn de komende jaren, dan willen wij als ChristenUnie vooral inzetten op verbondenheid, op dingen die mensen verbinden. Dat gaat dan om sporten, maar ook om sociale activiteiten, om wijkgebouwen en om te investeren in inburgering. Daar zien wij in de begroting heel veel dingen van terug.

00:53:18

De heer Dwarshuis: Bijvoorbeeld als het gaat over extra budget voor inburgering, het ondersteunen van kwetsbare inwoners, blijven investeren in noordelijke wijken. Tegelijk zien we in deze begroting weer ook terug dat we de komende jaren blijven investeren in de zuidelijke wijken, bijvoorbeeld in de wijkvernieuwing daar. Dat is goed. Ik wou even ingaan op belastingen. Als ChristenUnie vinden we het rechtvaardig dat we de lasten eerlijk verdelen over de huiseigenaren en huurders. Dat doen we in deze begroting goed. De afgelopen jaren heeft deze coalitie ook best wel wat kritiek gekregen op dat het voor vooral voor huiseigenaren fors duurder werd. Dat is dit jaar niet zo. Ze zijn zelfs iets goedkoper af dan de huurder. Dat vind ik dan nog wel weer iets ingewikkeld, maar het is zo klein dat het om een paar euro's gaat dat ik zou kunnen zeggen: dat is gelijk.

00:54:13

De heer Dwarshuis: Meneer Van der Laan zei: is een indexatie niet altijd gewoon een verhoging? Zou je dat niet eerlijk moeten zeggen? Dat ben ik met u eens, meneer Van der Laan. Dit is gewoon een lastenverhoging van 3,5%. Daar moeten we wel wat tegenover zetten. U zegt: mensen voelen dat in de portemonnee niet. Dat is niet waar, want de gemiddelde loongroei van het afgelopen jaar ligt boven de 5% als we alle cao's nakijken.

00:54:36

Voorzitter: Dat levert u een vraag ook van de heer Van Schagen.

00:54:39

De heer Van Schagen: De ChristenUnie zegt hier: dit is gewoon een lastenverhoging. Mijn collega van GroenLinks legt net toch duidelijk uit dat dit geen lastenverhoging is. Hoe kijkt de ChristenUnie hier tegenaan?

00:54:49

De heer Dwarshuis: Het is maar net hoe je ernaar kijkt. Het is een absolute verhoging, maar in relatieve zin als we kijken naar 5% loongroei, dan gaan mensen er dus in op vooruit.

00:54:58

Voorzitter: Korte vervolgvraag van de heer Van Schagen.

00:55:00

De heer Van Schagen: Nee, maar als mensen 3,5% meer gaan verdienen en de kosten gaan 3,5% meer omhoog, dan is dat toch geen lastenverhoging? Dank u wel.

00:55:10

De heer Dwarshuis: Dank, voorzitter. Ik probeer net uit te leggen, maar ik ben denk ik niet duidelijk geweest. Als de gemiddelde Nederlander er 5% loon bij krijgt van zijn werkgever en 3,5% lastenverhoging krijgt van de gemeente, drukt dat minder zwaar op zijn uitgaven dan eerder. Dan is het dus een vooruitgang zoals meneer Van Hoorn zei.

00:55:28

Voorzitter: Meneer Van Hoorn had zelf ook nog een vraag.

00:55:30

De heer Van Hoorn: Dank u wel, voorzitter. Om er zeker van te zijn dat het financiële geweten van de coalitie en GroenLinks nog wel op één inhoudelijke lijn zit: de heer Dwarshuis is het wel met me eens, neem ik aan, dat inderdaad bij een indexatie nemen we het toe, maar dat het wezenlijk iets anders is dan dat dit college ervoor zou kiezen om de lasten te verhogen. Dat het twee verschillende zaken zijn.

00:55:54

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Ja, dat ben ik met de heer Van Hoorn eens. Ik zie niet een begroting liggen waarin we nu ineens ontzettend veel meer van onze inwoners gaan vragen, maar wel waar we indexeren om ook de gestegen gemeentelijke kosten voor allerlei zaken, allerlei projecten of allerlei ambtenaren die in de wijken werken te bekostigen. Dat kost ook meer en daar moeten we ook meer geld voor uittrekken.

00:56:20

Voorzitter: Dan waren er nog twee vragen. De heer Van Veen was eerst en dan de heer Van der Laan. De heer Van Veen hoeft niet meer. Dan mag meneer Van der Laan gelijk.

00:56:27

De heer Van der Laan: Voorzitter, dank. Af en toe denk ik echt: we leven hier in een soort bubbel als gemeenteraad. Het is echt niet zo dat elke cao standaard met 3,5% wordt verhoogd. Er zijn echt enorm veel mensen die niet eens een cao hebben. Dat wij hier allemaal in onderwijs of zorg werken is tot daaraan toe. Die andere 80% van de bevolking niet. Ik teken daar echt protest tegen aan, voorzitter.

00:56:54

Voorzitter: De heer Dwarshuis.

00:56:55

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Ik kan in die zin wel met de heer Van der Laan meegaan. Je probeert zoveel mogelijk aan te sluiten bij de werkelijkheid van elke individu, in iedere individuele situatie. We hebben toch over gemiddelden, over wat goed is voor de hele stad en de dorpen eromheen, voor alle mensen die daar wonen en werken. Er zijn ook - dat is de andere kant - heel veel mensen ontzettend hard op vooruit gaan. Er zijn mensen die bijvoorbeeld de afgelopen jaren ontzettend geprofiteerd hebben van een woningwaardestijging die het nu doorverkopen en een veel grotere woning kunnen kopen. Er zijn ook mensen die inderdaad in goede cao 7% of 8% erop vooruit zijn gegaan de afgelopen jaren. Dat is ook de andere kant. Daar moeten we een gemiddelde tussen vinden. Ik denk dat dat in deze begroting goed gelukt is.

00:57:42

Voorzitter: Dan nog een vraag van de heer Moerkerk en een afronding van uw woordvoering.

00:57:46

De heer Moerkerk: Dank, voorzitter. Dan vlieg ik hem ook bij u anders aan als het gaat over de lasten. We kunnen verder wel een beetje gaan kibbelen over: is het 5% hoger en krijgt iedereen dat? We staan als gemeente heel hoog op de lijstjes van gemeentelijke lasten per inwoner per jaar. Hoe ziet u dat? Heeft u ook de ambitie om dat misschien naar beneden te krijgen de komende jaren?

00:58:05

Voorzitter: De heer Dwarshuis

00:58:06

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Ik weet dat we hoog op die lijstjes staan en die lijstjes zullen ongetwijfeld kloppen. Daar zitten goede onderzoekers achter. We staan inderdaad hoog op die lijstjes. Ik denk wel dat het goed is om dat af te zetten tegen: wat krijg je ervoor terug als inwoner? Ik denk dat wij een hele mooie stad hebben, waar de gemeente veel investeert in mensen, ook veel investeert in kwetsbare mensen. We hebben een groot sociaal vangnet. We hebben goede inzet in de wijken. Ik denk dat daar misschien ook wel een deel van het verschil in zou kunnen zitten. Ik vind het bijvoorbeeld niet zo erg dat de sterke schouders wat meer lasten dragen.

00:58:47

Voorzitter: De laatste zin.

00:58:49

De heer Dwarshuis: Als de kwetsbaren daar beter uit te komen.

00:58:56

Voorzitter: Dank u wel. Dan Bent u door uw woordvoering. Andere mensen die hun woordvoering willen doen? De heer De Haan, CDA.

00:59:14

De heer De Haan: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, gemeenten worden niet eerlijk gecompenseerd voor de taken die ze uitvoeren. Laat ik daar maar meteen mee beginnen. Het is van belang dat er in Den Haag de komende maanden een goede discussie wordt gevoerd over het ravijnjaar. Daar zetten we ook als CDA ons in Den Haag voor in. Zo hebben we een motie ingediend om in kaart te brengen welke taken gemeenten uitvoeren en o om deze taken inhoudelijk en financieel te onderbouwen. Ook hier in Groningen zien we de effecten van de korting op het gemeentefonds. Zo'n 33 miljoen - het is eerder genoemd door de heer Van Hoorn - vanaf 2026. De uiteindelijke oplossing is heel simpel: of meer geld vanuit het Rijk of minder taken op het bordje van gemeenten.

00:59:56

De heer De Haan: Voorzitter, het college heeft natuurlijk zelf ook een verantwoordelijkheid voor het te veel aan taken. Dat is iets wat het CDA al jaren zegt en dat zien wij ook in deze begroting terug. Denk aan de extra tonnen voor de voedsel- en de eiwittransitie, een half miljoen voor een gemeentelijk ontwikkelbedrijf en een voorlichtingscampagne op biodiversiteit gericht beheer.

01:00:19

Voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

01:00:23

De heer Van Zoelen: Als we kijken op een begroting van 1,4 miljard, dan noemt u als eerste voorbeeld eiwittransitie en dan ziet u in de begroting staan 213.000 euro. Zijn dat de verschillen die het maken, als je ook zo'n belangrijke opgave hebt? U heeft zelf ook de klimaatparagraaf gelezen, dat de meeste CO₂-uitstoot juist in die sector zit. Maakt dat het verschil?

01:00:46

Voorzitter: Nou heb ik wel de klimaatparagraaf gelezen, dus dat klopt, maar de vraag was aan de heer De Haan. Hij gaat het beantwoorden.

01:00:52

De heer De Haan: Voorzitter, als het überhaupt geen verschil maakt, dan zou ik zeggen: laten we dat geld überhaupt daar ook niet aan uitgeven als het toch om zo'n kleine impact gaat. Voorzitter, het gaat eigenlijk over iets wat we al jaren doen en dit zijn een aantal van de intensiveringen voor de komende jaren. Het CDA zou daar andere keuzes in maken.

01:01:10

Voorzitter: Dat levert u nog een vraag op van de heer Van Zoelen.

01:01:12

De heer Van Zoelen: Voorzitter, kan het CDA dan een paar voorbeelden noemen die dan echt hout snijden? Als je kijkt naar het financiële ravijnjaar dat eraan zit te komen, waar gaat het verschil komen dan volgens CDA? Op welke posten zou je minder geld uit moeten geven?

01:01:32

De heer De Haan: Voorzitter, ik kom daar later in mijn woordvoering op terug en ik hoop dat de heer Van Zoelen daar de antwoorden dan in terug hoort. Ik was gebleven bij die drie voorbeelden vanuit die intensiveringen die ik net noemde, waar wij andere keuzes in hadden gemaakt. Zo missen wij bijvoorbeeld in deze begroting extra investeringen in veiligheid. Hard nodig gezien het toenemende uitgaansgeweld, de drugscriminaliteit en de problemen in de Gele Loper. Het enige wat we aan extra investeringen zien, is de pandjesbrigade. Voorzitter, helaas is de korting op het gemeentefonds niet het enige onbegrijpelijke standpunt van het kabinet-Schoof.

01:02:11

Voorzitter: Mijn werk wordt wel makkelijk gemaakt als jullie zelf allemaal stoppen met praten wanneer er een hand omhoog gaat voor de interruptie. De heer Brandenburg.

01:02:18

De heer Brandenburg: Ik begrijp dat het CDA deze kritiek hier neer probeer te leggen, maar dan moet het wel met de feiten komen. Ik zie dat wij in 2025 1,6 miljoen meer inzetten voor veiligheid en handhaving in de Omgevingswet. Ik zie dat we daar extra geld reserveren voor de veiligheidsregio. Er is extra geld voor aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag. Er komt 330.000 euro extra voor veiligheid en leefbaarheid in de wijken. Dat staat allemaal in de begroting voor 2025. Kom even met betere voorstellen, zou ik willen suggereren.

01:02:54

Voorzitter: De heer De Haan.

01:02:55

De heer De Haan: Voorzitter, op zich denk ik dat de heer Brandenburg daar ergens wel gelijk in heeft. Een paar van die voorbeelden die ik noem, vallen binnen projecten als de wijkvernieuwing. Die zou je inderdaad ook op het gebied van veiligheid kunnen inschatten. Wellicht het verhaal dat het alleen de investering in de pandjesbrigade was die onder thema veiligheid is gekoppeld in deze begroting is dan niet het hele eerlijke verhaal. Wat ons betreft missen we wel echt de extra investeringen voor het uitgaansgeweld, drugscriminaliteit en Gele Loper. Ik geef de heer Brandenburg in die zin wel gelijk dat het goed is dat er in wijkvernieuwing geïnvesteerd wordt. Voorzitter, dan kom ik terug bij het kabinet-Schoof. Ik hoop dat de heer Brandenburg...

01:03:32

Voorzitter: Voordat u daarop gaat beschouwen, heeft u nog een vraag van de heer Van Zoelen.

01:03:36

De heer Van Zoelen: Laten we dan even verder gaan dan alleen de oneliners. Er moeten alleen meer geld voor veiligheid. Hoeveel geld moeten we dan bij volgens het CDA? Maakt het eens even concreet wat u mist.

01:03:44

De heer De Haan: Voorzitter, zonder meteen al het gras voor de voeten van mevrouw Armut in de sessie veiligheid te gaan wegmaaien: wij zouden bijvoorbeeld een aantal extra boa's willen. Eén boa kost volgens mij 86.000 euro structureel. Je ziet dat er flinke extra taken bij de boa's komen. Ze worden ook meer ingezet bijvoorbeeld bij asielzoekers centra, ook op het gebied van de digitale veiligheid. Daar zouden wij ook met een dekkingsvoorstel komen om een aantal extra boa's vanuit te financieren. Dat zou een voorbeeld zijn om te investeren in extra veiligheid. Dan was ik gebleven bij het kabinet-Schoof. Wij zien daar landelijk een kabinet wat aandacht mist voor hetgeen de samenleving zo mooi maakt. Er wordt bezuinigd tot de maatschappelijke diensttijd, de btw-verhoging, sportcultuur, bezuiniging op sportverenigingen die sportverenigingen hard raken.

01:04:36

De heer De Haan: Noem bijvoorbeeld de BOSA, het beëindigen van de subsidie op de brede brugklas, forse bezuiniging op preventie. Natuurlijk hoeven wij hier in deze zaal geen tweede kamertje te spelen. De besluiten die in Den Haag worden genomen, raken ook onze gemeente hard. Mijn vraag aan de wethouder is of we ook in kaart hebben op welke manier onze gemeentelijke ambities geraakt worden door die bezuinigingen van het Rijk. Dan heb ik het niet alleen over directe middelen vanuit het gemeentefonds, maar ook indirect. Bijvoorbeeld met het stopzetten van zo'n brede brugklas, iets wat deel uitmaakt van ons maatschappelijk akkoord. Of het stopzetten van zo'n maatschappelijke dienstheid, iets wat ook bijvoorbeeld ChristenUnie erg van belang vindt. We kunnen wel als gemeente keihard investeren, bijvoorbeeld in preventie, in gemeenschapszin maar zijn daarin ook afhankelijk van landelijke besluiten.

01:05:26

Voorzitter: Ik ben benieuwd op welke manier de wethouder verwacht dat er extra maatregelen nodig zijn, zoals we dat gedaan hebben met de bed-bad-brood financiering om dit soort zaken - zoals bijvoorbeeld zo'n brede brugklas - zelf te financieren waar het Rijk de zaakjes laat lopen. Dan kom ik bij het sparen van de afgelopen jaren. Dat zien we terug in de Strategische Investeringsagenda. Het kan geen geheim zijn, wat het CDA betreft natuurlijk, dat we graag een nieuwe schaatsbaan zouden willen en dat dat ook hard nodig is. De huidige oude schaatsbaan is inmiddels 30 jaar oud, economisch afgeschreven. Toch is het een politieke keuze geweest om hier onvoldoende geld voor te reserveren. Ter vergelijking met het nieuwe muziekcentrum: daar is wel voldoende budget voor de komende jaren beschikbaar.

01:06:17

De heer De Haan: Er gaat de komende tijd gespaard worden voor die Strategische Investeringsagenda, maar waarom is hier niet veel eerder mee begonnen? Is het college misschien de afgelopen jaren hiervoor, in de vette jaren, te veel bezig geweest met de korte termijn in plaats van met de lange termijn? Worden er lessen getrokken richting de toekomst? Ik noemde bijvoorbeeld richting de ChristenUnie ook het maatschappelijk vastgoed wat stamt uit de jaren '70 en '80, dus 40 jaar of ouder, is. Dit zorgt voor een forse financiële opgave voor de toekomst om deze gebouwen te vernieuwen, te moderniseren. Toch wordt er niet voor gekozen om hier structureel voor te sparen.

01:06:56

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Brandenburg.

01:06:57

De heer Brandenburg: Dank, voorzitter. Ik kom nog even terug op dat sparen voor dat muziekcentrum. Ik kan me nog herinneren dat we in 2016 of 2017 tientallen miljoenen extra moesten uitgeven om achterstallig onderhoud in de huidige Martiniplaza weg te werken en voor de komende jaren een beetje up to date te houden en daarnaast een besluit te nemen waar mijn partij niet voor was - die van u wel - om een nieuw muziekcentrum ergens anders neer te zetten en dat daar inderdaad plankosten destijds voor beschikbaar zijn gesteld. Dat is, zoals ook in de begroting kunt lezen, ongeveer het enige wat nog beschikbaar is gesteld voor dat nieuwe muziekcentrum.

01:07:42

De heer De Haan: Voorzitter, als je in de begroting goed kijkt, dan zie je dat voor De Nieuw Poort structureel voldoende voor gespaard is. Dan vraag ik via de voorzitter of de wethouder daar misschien wat nader op in kan gaan. Als je kijkt naar het sportcentrum Kardinge zijn daar nog forse investeringen voor nodig.

01:08:01

Voorzitter: U heeft twee interrupties. Eerst de heer Van Hoorn, dan de heer van Veen.

01:08:05

De heer Van Hoorn: Dank u wel. Ik zal een iets andere aanvliegroute kiezen dan de heer Brandenburg voor deze interruptie. De vragen die de heer Haan stelt, zijn in feite relevant. We moeten lessen leren voor de toekomst. Is de heer De Haan het ook met ons eens dat het dus van het allergrootste belang is dat we langdurig vooruitkijken en dat dan de heer De Haan verkapt complimenten geeft en ook pleit voor de goede beslissing om te werken met een Strategische Investeringsagenda?

01:08:33

De heer De Haan: Voorzitter, ik vind het heel goed dat we dat nu gaan doen. Je weet wanneer iets afgeschreven staat. Dat weten we nu ook. Dat voorbeeld maak ik met het vastgoed. De vraag is of je daar niet eerder op had moet inspelen door eerder al te gaan sparen voor investeringen op de lange termijn waarvan je weet dat ze eraan komen. Ik vind het goed dat we het nu op deze werkwijze gaan doen. Er komen nu natuurlijk wel moeilijke tijden aan, dus we beginnen met sparen in tijden dat het al zwaar is. We hadden het onszelf als gemeente makkelijker gemaakt door daar eerder mee te beginnen.

01:09:09

Voorzitter: Dan had u nog een vraag van de heer Van Veen.

01:09:11

De heer Van Veen: Dank, voorzitter. Ik vind het een beetje lastig. Ik snap ergens als de bijbel gequoteerd wordt... Dat is natuurlijk zo'n boek van heel lang geleden. Dan heb je zeven magere jaren, zeven vette jaren en toen was er nog geen Bank Nederlandse Gemeente. Toen was er nog geen ingewikkeld boekhoudsysteem met afschrijvingen. Dat is er nu wel. Is het CDA het niet met me eens dat een soort van simplistische weergave is, alsof we dus gewoon geld gaan sparen? Onze

systematiek is met gebouwen, we zetten ze neer, we lenen geld, we schrijven dat af en als na 30 jaar afgeschreven dan lenen we opnieuw geld en dan gaan we dat weer afschrijven. Op die manier ben je constant nieuw gebouw aan het bouwen. Dat kan omdat we geld kunnen lenen. Is het niet een soort van ouderwets - dat is dan meer dan 2000 jaar geleden - denken om te zeggen: dat kunnen we niet, we moeten altijd maar sparen?

01:09:56

Voorzitter: De heer De Haan.

01:09:59

De heer De Haan: Voorzitter, als je weet dat er op een gegeven moment veel grote opgaven tegelijkertijd op je afkomen, vind ik dat dit de manier waarop u zegt ons in de problemen brengt doordat we dat al die jaren op deze manier gedaan hebben. Als we tien jaar geleden met een bril naar nu hadden gekeken, dan hadden we wellicht tien jaar geleden andere besluiten moeten nemen door dan al te gaan sparen, voor al de vervanging van het maatschappelijk vastgoed. Het zijn natuurlijk nu heel veel grote opgaven die tegelijkertijd op ons afkomen wat het ingewikkeld maakt. We hadden het onszelf veel makkelijker gemaakt, waar het college het zichzelf heel makkelijk had kunnen maken, door daarvoor te gaan sparen.

01:10:40

Voorzitter: Korte vervolgvraag van de heer Van Veen eerst. Dan gaan we naar de heer Van Schagen en ook naar een afronding.

01:10:44

De heer Van Veen: Is dat niet het lastige dat we gewoon met die begrotingssystematiek te doen hebben, met structurele lasten? Je kan wel sparen. Het is dan incidenteel gespaard, maar uiteindelijk moet je structureel ook je begroting sluitend krijgen. Ook als we gespaard hadden en daarmee gebouwd, dan hadden we alsnog probleem met onze toezichthouders gekregen.

01:11:04

Voorzitter: De heer De Haan.

01:11:09

De heer De Haan: Volgens mij praten de heer Van Veen en ik een beetje op twee verschillende golflengtes. Ik geef complimenten, ook richting de heer Van Hoorn, over hoe we nu gaan sparen richting de Strategische Investeringsagenda, dus volgens mij kunt u die complimenten incasseren en geef ik aan dat het verstandig was geweest daar bijvoorbeeld eerder mee te beginnen in plaats van nu alle problemen die zich nu op dit moment opstapelen.

01:11:28

Voorzitter: Nog een vraag van heer Van Schagen en dan echt een afronding van uw betoog.

01:11:32

De heer Van Schagen: Misschien helpt het ook een beetje bij uw betoog. De heer Van Veen geeft aan van laten we zoveel mogelijk geld gaan lenen. Ik ben het ermee eens dat lenen soms ook een goede optie is naast sparen. Als je heel veel gaat

lenen, krijg je ook hele hoge rentelasten. Dat brengt ook de flexibiliteit van onze begroting in gevaar, aangezien we al heel veel leningen hebben. Ziet u dat ook?

01:11:57

De heer De Haan: Zeker, voorzitter. De afsluiting!

01:11:58

Voorzitter: Twee zinnen.

01:12:00

De heer De Haan: Twee zinnen? Dan wou ik het niet te veel over de kengetallen hebben, maar doe ik het heel kort toch nog. De accountant adviseert om te gaan kijken op het gebied van het weerstandsvermogen naar de grens tussen de 120 en 140 procent. Ik ben wel benieuwd of de wethouder daar nog even op in kan gaan, hoe zij daarnaar kijkt. Tenslotte de hoge woonlasten: ook dit jaar nemen deze lasten toe. Je kan dan zeggen: dat gaat om jaarlijkse indexatie van de OZB-verhoging, van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dan tel je nog bij op de kosten van de betaald parkeren en straks voor ondernemers reclamebelasting en dan is uiteindelijk de conclusie - dan kan niemand meer interrumpen - dat we het onze middeninkomens wel heel erg moeilijk maken.

01:12:38

Voorzitter: Dat heeft u tactisch gepland. Precies door uw tijd heen. Welke fractie mag ik vervolgens het woord geven? De heer Brandenburg van de SP.

01:12:51

De heer Brandenburg: Dank, voorzitter. Wie deze begroting voor 2025 zo bekijkt, kun je constateren dat het nog redelijk goed gaat in de gemeente Groningen. We hebben een sluitende begroting waarbij we belangrijke investeringen in de Groningse samenleving nog steeds kunnen doen. Ik tel daarbij op dat we alles bij elkaar zo'n 2,4 miljoen extra uitgeven voor armoedebestrijding, 2,2 miljoen extra uitgeven voor werk, deelname, basisbanen. Het weerstandsvermogen, voorzitter, stijgt naar 150 procent. Ruim boven de streefwaarde die deze gemeenteraad belangrijk vindt van 100 procent. De netto-schuldquote is zeker gezien onze grondposities nog best wel in orde, zegt ook de accountant. Er wordt oplopend gespaard de komende jaren. Het OZB-tarief daalt voor woningeigenaren van 0,1577 naar 0,1552 procent.

01:13:54

Voorzitter: Ik onderbreek de opsomming, want de heer Moerkerk had er een vraag over.

01:13:58

De heer Moerkerk: Voorzitter, ik heb ook een lijstje, net als u dat heeft. Als u kijkt naar de intensiveringen van 2022 en '23 - dat zijn projecten die nu draaien - dan stopt die de financiering van die intensiveringen in '26, '27 en '28. Ik zal een paar zaken noemen die dan droogvallen: ondersteuning mantelzorg 2027, niks meer groen. Evenementen 2027 over. Verdubbeling ecologisch oppervlak, nul. Veiligheid voor vrouwen en jongeren nul. Misschien dat ik dit verkeerd interpreteer, maar er vallen ook allerlei zaken financieel droog in deze begroting.

01:14:35

De heer Brandenburg: Dat klopt. Daar kom ik zo ook wel op terug, voorzitter. Ik was

nog met mijn lijstje bezig. Gemeentelijke heffingen voor veel inwoners met een kleine beurs, volledig kwijtgescholden meteen. Dat, heren aan de overkant, dat lees je niet terug in gemiddelde lijstjes. Daar laten ze gewoon bedragen bij elkaar optellen. Als je dat mee gaat rekenen, is het voor een heel groot deel van onze inwoners best gunstig om in deze gemeente, die deze investeringen doet, te wonen. Maar - en dan kom ik ook terug op het punt van de heer Moerkerk - het wordt daarna, de komende twee jaar is het nog redelijk oké, wel moeilijker. Het is al veel gegaan over dat ravijnjaar. Wij zien ook echt wel in deze begroting dat heel veel belangrijke programma's - zo niet alle investeringen - incidenteel gefinancierd worden tot met 2026.

01:15:27

De heer Brandenburg: Overigens in 2026 zit er weer een nieuw college en is zo ongeveer alles wat we ooit hebben afgesproken weer incidenteel, want dat gaat toch over de kop. Het is wel een probleem, voorzitter. We zien ook wel dat er grote investeringen aankomen die de komende jaren heel veel van deze gemeente gaan vragen, die of wel moeten, omdat de raad - met het CDA voorop - ze heeft besloten. Ik noem het muziekcentrum. Of omdat ze wenselijk zijn. Ik noem een ijsbaan bij Karding. We zien ook wel dat we in een ontzettend moeilijke samenleving leven met elkaar, waar de kosten voor de jeugdzorg, omdat kinderen het in deze moeilijke samenleving extra moeilijk hebben, enorm uit de klauwen lopen. Natuurlijk, voorzitter, dit komt allemaal door dit en het voorgaande kabinet, maar die twee zijn toch zo ongeveer praktisch hetzelfde in hun beleid.

01:16:21

De heer Brandenburg: We kunnen ook zeggen: door deze liberale kabinetten van de afgelopen tijd. Dan kun je daar als gemeente op twee manieren mee omgaan. Je kunt nu zeggen: weet je wat? Kijkend naar alles wat er komt, we bezuinigen vast. Dan kijk ik even naar waar zou je dan makkelijk kunnen bezuinigen? Dan ga ik toch naar het lijstje met intensiveringen, want dat is geld wat nog niet allemaal in programma's vast staat. Als je daarin wil gaan schrappen, dan zijn het vrijwel altijd dingen die direct ten koste gaan van belangrijke zaken voor onze inwoners. Dat is de ene kant van het verhaal. Daar kun je voor kiezen. Dat mag. Of je doet dat niet, om juist bovenstaande redenen, omdat je dan direct nu onze inwoners raakt in hun portemonnee, in hun bestaansrecht, in hun dagelijkse leven, in onze Groningse samenleving. Wij zien gelukkig een college en een begroting die de laatste keuze maakt, die niet nu al zegt: wij gaan al die problemen die het Rijk over ons uitstort nu alvast oplossen.

01:17:27

De heer Brandenburg: Twee vragen. Eerst de heer Van Schagen dan de heer Dwarshuis.

01:17:29

De heer Van Schagen: De heer Brandenburg zegt dat hier twee keuzes zijn. We werken ook samen met Europa, daar zit ook geld. Er zijn taken die we bijvoorbeeld terug kunnen geven aan het Rijk als dat de taken ten goede komt en ons geld ten goede gaat. Er zijn toch veel meer keuzes dan twee keuzes?

01:17:43

De heer Brandenburg: Voor de begroting van 2025 en daar hebben we het vandaag over.

01:17:47

Voorzitter: Dan nog een vraag van de heer Dwarshuis.

01:17:50

De heer Dwarshuis: Voorzitter, ja, ik zat even na te denken en mijn brein liep een klein beetje vast toen meneer Brandenburg zei: het vorig kabinet was eigenlijk hetzelfde als het zittende kabinet. Daar zaten toch wel wat partijen die anders denken dan nu bijvoorbeeld D66 en ook mijn partij de ChristenUnie. Als ik de tegenbegroting lees, staat er maatschappelijke dienstheid, geen bezuiniging op het maatschappelijke middenveld, vereenvoudigen van huurtoeslag, toegankelijke zorg in de regio, terugdraaien van bezuinigingen op de publieke gezondheid, waar dit kabinet het allemaal niet voor staat en het vorige kabinet waarschijnlijk wel voor een groot gedeelte in had geïnvesteerd en investeerde. Bent u niet met me eens dat dit een beetje een kort door de bocht vergelijking is?

01:18:30

De heer Brandenburg: Ik zie geen hele grote verschillen tussen beide kabinetten op fundamentele keuzes die ze maken over de inrichting van onze samenleving.

01:18:42

De heer Brandenburg: Voorzitter, u kent mij. Voor mij zijn de VVD, D66 en noem nog eens wat - het CDA plaatst net wat anders - allemaal één pot nat. Voorzitter, ik ga door. Ik denk dat dit college over het algemeen de juiste keuzes maakt op dit moment in onze begroting. We moeten wel ook met elkaar vooruit gaan kijken naar hoe we dat ravijnjaar, als het er komt - ik heb er nog wel vertrouwen in dat er in de tussentijd weer verkiezingen komen en dat we straks een kabinet-Dijk één hebben en dat alles dan natuurlijk rooskleurig is en opgelost wordt - ... Dan zijn wij ook wel blij met het voorstel...

01:19:30

Voorzitter: Voordat u daar naar over gaat, nog een interruptie van mevrouw Blauw.

01:19:36

Mevrouw Blauw: Bedankt, voorzitter. Het is niet zozeer een vraag. Ook een opmerking over wat er net gezegd wordt, dat er weinig verschillen zijn. Er werd 24 miljard uitgegeven aan immigratie en met de PVV in het kabinet wordt er 17 miljard daarop bezuinigd. Toch wel een verschil van kabinet.

01:20:02

De heer Brandenburg: Nee, dat er een eng xenofobisch tintje bij is gekomen staat buiten kijf. Dat klopt. Voorzitter, wij zijn daarom ook wel blij met het plan van dit college om het komende jaar in kaart te brengen: wat betekent het als je die bezuinigingen moet gaan doorvoeren voor hele belangrijke zaken? Dan kunnen we goed inzien wat het gaat betekenen. Mijn fractie ziet ook nog wel wat denkrichtingen de andere kant op. Je kunt er minder uitgeven. Je zou ook kunnen kijken: kunnen we niet toch op de één of andere manier in de toekomst wat meer geld binnenhalen als gemeente? Dan zou je best kunnen zeggen: weet je wat? We zetten dat weerstandsniveau gewoon weer op 100, dan spelen we heel veel geld in onze

begroting vrij. Ik heb gelezen dat de solvabiliteit met 0,1 omhoog brengen je 2,7 miljoen kost. Als ik dat doorredeneert dan zou 0,1 omlaag brengen je 2,7 miljoen opleveren. Daar zit volgens mijn fractie nog wel ruimte om na te denken over oplossingen hoe we ons meer ruimte in de begroting gaan geven.

01:21:09

De heer Brandenburg: Mijn fractie zou ook naar de toekomst toe helemaal niet zo negatief staan ten opzichte van het verhogen van lasten voor bijvoorbeeld de OZB of te kijken of we daar extra categorieën aan kunnen toevoegen. Laten we wel wezen: volgens mij is dit college één van de eersten die drie jaar op rij de OZB niet verhoogd. Dat had u allemaal niet verwacht van een links college, en toch is het gebeurd.

01:21:36

Voorzitter: Dit levert u een vraag op van de heer Van der Laan.

01:21:39

De heer Van der Laan: Voorzitter, het is wel bijzonder dat juist de SP een stad aan het creëren is voor de rijke mensen die dat allemaal nog kunnen betalen. Met prijzen op de Suikerunie vanaf drie ton voor 50 vierkante meter, kunnen parkeren daar voor 125 euro per maand, OZB lasten van honderden euro's per maand. Is dat dan wat de SP voor ogen heeft met deze stad? Een stad voor de rijken door continu die lasten te verhogen?

01:22:05

De heer Brandenburg: Voorzitter, als je honderden euro's per maand aan OZB betaalt, woon je in een woning van anderhalf miljard. Dan is het prima dat je dat betaalt.

01:22:14

Voorzitter: De heer Van der Laan, als u een vervolgvraag heeft, kunt u uw hand opsteken en dan geef ik u het woord. Dan kunt u hem stellen. Bij deze.

01:22:21

De heer Van der Laan: Voorzitter, ik heb het over een appartement op de Suikerzijde van 50 vierkante meter met een vraagprijs van bijna drie ton, inclusief keuken.

01:22:29

De heer Brandenburg: Woningen, de markt. Fantastisch hoe dat gaat, die markt. Die marktwerking in onze woningbouw gaat echt geniaal! Ik las in de stukken voor wonen dat de markt nu al koude voeten krijgt en de komende jaren niet durft te investeren. Ze kunnen zelfs in de tijden dat appartementen voor een half miljoen gaan niet investeren. Voorzitter, die markt die hiervoor zorgt kan helemaal niks. Daarom moeten we dat als gemeente inderdaad veel meer in eigen hand nemen. Weet u hoeveel de sociale huur wordt gebouwd in de plannen in de Suikerunie? Veel meer dan in welke wijk ook de afgelopen tijd. Dat is waar wij voor staan inderdaad.

01:23:00

Voorzitter: Korte vervolgvraag van de heer Van der Laan. Dan nog een vraag van de heer Moerkerk en dan nog de heer De Haan.

01:23:05

De heer Van Dam: Voorzitter, de projectontwikkelaar van de Suikerzijde is de gemeente zelf. Laten we dat vooropstellen.

01:23:10

Voorzitter: Wilt u dat beantwoorden? Nee. Het was geen vraag. Meneer Moerkerk.

01:23:19

De heer Moerkerk: Over de OZB: misschien is het OZB nog niet meer verhoogd dan de indexering. Daar hebben we het net al over gehad. Het hoeft ook niet verhoogd te worden, want de markt loste dit op voor u in dit geval. De woningprijzen tegen zo hard dat de totale opbrengst van OZB harder steeg dan de indexering in de markt. U Bent daar geholpen door de markt, dus dat was makkelijk. Het is makkelijk om te zeggen dat u niet OZB verhoogd heeft, want hij ging voor de gemiddelde eigenaar of huurder wel omhoog per saldo.

01:23:49

De heer Brandenburg: Dankzij die markt inderdaad. Omdat die huizenprijzen op de markt zo achterlijk stegen, omdat er onvoldoende tegenstand voor die private marktwerking in onze woning woningprijs is. Die zorgt er inderdaad voor dat die lasten stijgen voor mensen, want hun woning is ineens veel meer waard. Maar tarief, voorzitter, het tarief gaat omlaag voor woningeigenaren.

01:24:09

Voorzitter: Nog een korte vervolgvraag van de heer Moerkerk.

01:24:12

De heer Moerkerk: Het gaat toch uiteindelijk om het effect wat iemand in z'n portemonnee ziet? U kunt nu op de borst kloppen dat u als college niet iets verhoogd heeft, maar op straat is het wel verhoogd voor iedereen. Misschien niet in de legesverordening maar uiteindelijk wat er betaald wordt door de gemiddelde eigenaar wel. Ook meer dan indexeren.

01:24:30

De heer Brandenburg: En mensen betalen meer, maar het is niet verhoogd. Sterker nog, dat zeg ik net, het is verlaagd. Alleen dat mensen meer betalen komt door die stijging van de marktwaarde. Daar kun je als gemeente heel veel aan doen. Dat proberen we ook met een publiek ontwikkel bedrijf, wat u allemaal niet wil, met zelf zaken ontwikkelen, wat u allemaal niet wil. Daar kunnen we van alles aan doen, maar dat staat ook niet altijd toe met de kleinere budgetten die wij als gemeente toch krijgen de komende jaren.

01:25:01

Voorzitter: Dan had de heer De Haan nog een vraag.

01:25:04

De heer De Haan: Voorzitter, als we reëel zijn, dan zie je natuurlijk dat de woonlasten in onze gemeente al echt torenhoog zijn voor de middeninkomens. De SP was vroeger een partij die het altijd vooral opnam tegen de grote bedrijven, het grote bedrijfsleven. Die waren de boeman. Sinds zijn de middeninkomens de vijand geworden?

01:25:22

Voorzitter: Beantwoording en nog één minuut.

01:25:24

De heer Brandenburg: Sinds nooit. Die zijn ook helemaal de vijand niet. U weet net zo goed als ik dat we hartstikke veel kwijtschelden. Als het zou mogen als gemeente, maar dat mag heel vaak niet van dit Rijk, zouden wat ons betreft die kwijtscheldingsregels flink uitbreiden naar andere middengroepen. Je zou ook best, als dat zou mogen, kunnen kijken of je in de OZB zou kunnen differentiëren, maar volgens mij mag dat niet van het Rijk. Ik zou ook best willen dat we een extra categorie in de OZB of in andere gemeentelijke belastingen zouden kunnen opnemen, waarbij we inderdaad grote bedrijven we proberen te pakken. We proberen dat overigens bij die milieunota rondom de rioleringen. Volgens mij was uw partij daar niet zo voor. U wel. Ik zou eens willen kijken of je daar grote bedrijven meer kunt pakken. Dan vindt u mij meteen.

01:26:11

De heer Brandenburg: Mooi. Nog ene vraag van mevrouw Blauw, en dan nog een halve minuut voor de afronding.

01:26:16

Mevrouw Blauw: Dank u, voorzitter. Als vervolg op de heer De Haan. We zien in alles in deze gemeente dat de werkende fulltime middenklasse alles moet oplossen. Daar is de SP, ook landelijk, alleen maar mee bezig. Iedereen afhankelijk van de overheid, vol met toeslagen en de werkende middenklasse moet alles oplossen. Wat zegt u tegen deze mensen in Groningen, ook als partij in het college? Op deze manier wordt die helemaal de armoede ingedrukt.

01:26:49

De heer Brandenburg: Dat mevrouw Blauw echt kletspraat heeft. Dat zou ik tegen deze mensen zeggen. Dat is helemaal niet waar mee bezig zijn. Zoals ik u al heb gezegd: heel veel mensen die fulltime werken, vallen helaas onder die groep die in aanmerking komt voor kwijtschelding in onze gemeente. Dat is de harde realiteit. Dat is ook omdat kabinet op kabinet niet durft in te grijpen in de economie.

01:27:10

Voorzitter: Laatste zin.

01:27:11

De heer Brandenburg: Als u de plannen van mijn partij zou kennen, landelijk, mevrouw Blauw, dan weet u dat wij verregaand de democratisering de werkvloer willen, waarbij werknemers zelf gaan over bedrijven en hun loon.

01:27:26

Voorzitter: Daarmee Bent u door uw tijd heen en gaan we door naar de volgende woordvoering. Wie mag ik het woord geven? De heer Lo-A-Njoe, D66.

01:27:35

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel. Het is al een tijdje geleden, maar ik zal ook aansluiten bij de dankzeggingen van GroenLinks aan iedereen die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze begroting. Dat is inderdaad elk jaar weer een grote klus. De beschikbare ruimte in de gemeentebegrotingen voor de komende jaren staat zoals bekend onder druk. De rijksbijdrage wordt gekort en er komen grotere

investeringsopgaven op onze gemeente af. We vinden het, zoals we ook vorig jaar al aangaven, an sich verstandig dat deze investeringsopgaven zijn samengebracht in een Strategische Investeringsagenda. Het college er is ondanks de korting op de rijksbijdrage en de grote investeringsopgaven evenwel in geslaagd sluitende begroting voor 2025 en voor de komende jaren tot 2027 een sluitend perspectief aan ons voor te leggen. Dat verdient onze waardering.

01:28:16

De heer Lo-A-Njoe: We maken ons uiteraard tegelijkertijd ook best wel behoorlijke zorgen over de financiële staat van Groningen vanaf 2028, omdat we vrezen dat dit verhaal het sociale termijn zal gaan treffen, aangezien daar de grootste gemeentelijke uitgaven liggen. Positief zijn we ook met betrekking tot de keuze om de gemeentelijke kosten voor onze inwoners niet te verhogen, afgezien van de inflatiecorrectie zoals net bespraken. Gezien de relatief hoge gemeentelijke lastendruk ten opzichte van bijna alle andere gemeenten in ons land en het feit dat van alle provinciehoofdsteden Groningen de hoogste lastendruk kent, zou een nog verdere verhoging van de lasten in onze ogen ook niet goed verdedigbaar zijn. Dat gebeurt dus ook niet.

01:28:52

Voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer Van Veen.

01:28:54

De heer Van Veen: Voorzitter, is het toch ook niet zo dat we ook een heel hoog voorzieningenniveau hebben en dat onze kiezers in Groningen keer op keer op linkse partijen gaan stemmen en daarmee eigenlijk de facto zeggen: ik wil best wat meer belasting betalen als daar solidariteit tegenover staat, als daar hoge voorzieningen tegenover staan? Moeten we daar dan niet gewoon naar luisteren en op die manier dus ook onze begroting inrichten?

01:29:26

De heer Lo-A-Njoe: Ik hoop en denk dat kiezers niet alleen kijken naar de belastingparagraaf van verkiezingsprogramma's, maar dat ze veel breder tot hun keuze komen. Ik denk dat dat niet zo zwart-wit ligt. We hebben wel wat vragen bij de hoogte van de personeelskosten van 309 miljoen en zelfs 363 miljoen als we de inhuur ook meerekenen. Dat betekent omgerekend een prijskaartje van ruim 1500 euro per inwoner van onze gemeente. Voor zover wij hebben gezien, zitten we daarmee behoorlijk hoog ten opzichte van andere gemeenten. Vandaar de vraag aan het college, gezien het gat waar we op afstevenen vanaf 2028 of zij bereid is om een benchmark te laten uitvoeren met betrekking tot de kosten van het ambtelijk apparaat van onze gemeente ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten. Daar zijn methodieken voor. Wellicht is daar winst te boeken en kunnen we daar dan ook met elkaar het debat over voeren.

01:30:19

Voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer Brandenburg.

01:30:20

De heer Brandenburg: Zodat ik hem goed begrijp: is dit een soort opzetje van D66 om de gemeentelijke schoonmakers bijvoorbeeld weer uit dienst te krijgen? Juist ook

dat soort keuzes, die heel belangrijk zijn voor mensen met een bescheiden inkomen in onze stad zal dat lijstje best hoog uitvallen, durf ik zomaar te zeggen.

01:30:41

De heer Lo-A-Njoe: Dat brengt me wellicht op een idee, maar het was niet mijn gedachte hierbij. Het gaat hier om de totale personele lasten, waarvan ik zie dat die behoorlijk hoog zijn ten opzichte van andere gemeenten. Misschien is dat goed, misschien niet. Daarvoor ook mijn vraag. Doe daar een benchmark voor, zodat we daar goed een gesprek over kunnen voeren. Als blijkt dat ze hoog zijn, maar dat daar ook enorm grote maatschappelijke baten tegenover te staan, zou het zomaar kunnen zijn, meneer Brandenburg, dat we zeggen: hartstikke goed! Laten we daarmee doorgaan.

01:31:09

De heer Lo-A-Njoe: Dan heeft de heer Dwarshuis ook nog een vraag.

01:31:09

De heer Dwarshuis: Dank, voorzitter. Ik wou D66 het volgende puntje voorleggen. ICT: gelukkig hebben we hier nog een wethouder van ICT zitten die de afgelopen maanden heel duidelijk heeft uitgelegd waarom wij ICT'ers weer zelf in dienst moeten nemen om er zelf grip op te houden en de debacles uit het verleden niet meer meemaken. Bent u niet bang dat we inderdaad heel veel van die meerwaarde straks met het kind met badwater gaan weggooien als we weer dingen gaan uitbesteden? Daar Bent u volgens mij naar op zoek.

01:31:46

Voorzitter: De heer Lo-a-Njoe.

01:31:46

De heer Lo-A-Njoe: Nee, ik ben niet per se op zoek naar meer uitbesteden. Zoals ik aangaf zijn die kosten inclusief de inhuur hoog. Het gaat er om dat we realistisch kijken naar wat we doen en waar eventueel dingen wat anders kunnen. Daarbij kijk ik niet per se naar de schoonmaak, maar ook niet per se naar de ICT. Ik vraag gewoon om een heldere, transparante benchmark. Dat is mijn oproep. Volgens mij heb ik die nu drie keer gedaan, dus dat lijkt me voldoende. Het college geeft in de begroting ook aan dat zij vanwege de structurele druk op de begrotingen het stedelijke investeringsfonds wil terugbrengen naar de oorspronkelijke uitgangspunten van dat fonds door te focussen op de vijf grote gebiedsontwikkelingen en de twee grote investeringsprogramma's wijkvernieuwing en binnenstad. Mijn fractie vindt dat een verstandige koers.

01:32:30

De heer Lo-A-Njoe: Wel vragen we het college om er alles aan te doen om het beeld wat soms lijkt te leven bij inwoners weg te nemen dat wijkvernieuwing alleen in de noordelijke wijken plaatsvindt. Dat is niet zo, maar we worden daar wel regelmatig mee geconfronteerd. Ik denk dat het een kwestie van communicatie is. Dan nog een korte opmerking over het hanteren van flexibele begrotingsruimte. Wij hebben destijds tegen de motie die daartoe opriep gestemd, omdat we daar toch wel wat risico's zien. Wat we daar doen, is dat we vooraf al rekenen op een positief resultaat en dat vervolgens twee jaar verder alvast in boeken. Dat heeft risico's. Zeker omdat het college ook aangeeft dat als deze onderbesteding in het jaar t-2 niet wordt

gerealiseerd er alsnog aanvullende financiële maatregelen moeten worden genomen. Dat betekent dat we dan extra moeten bezuinigen in jaar t.

01:33:29

De heer Lo-A-Njoe: We vrezen dat het college zich daarmee mogelijk rijk kan rekenen en mogelijk irreële aannames doet waarop het dan voortbouwt. Dat sluit aan op de bevindingen van de accountant die benadrukt in zijn bevindingen dat het van belang is om met realistische aannames en adequate reserves te werken. Het gebruik van flexibele begrotingsruimte staat naar onze mening op gespannen voet met deze bevinding van de accountant.

01:33:50

Voorzitter: Daar heeft u een vraag over van de heer Brandenburg.

01:33:52

De heer Brandenburg: Dat gaat dan over die realistische aannames. Ik heb de afgelopen tien jaar volgens mij dat debat gevoerd bij de rekening. Als ik een gemiddelde neem van het rekeningresultaat van de afgelopen tien jaar, denk ik dat ik ergens rond de - zou ik hem voorzichtig inschatten - rond de 30 miljoen uitkom. Dat is toch best een redelijke soort van aanname die je kunt doen. Als u hem er nu afhaalt in deze begroting - tien miljoen - wat gaat er dan verder af?

01:34:21

De heer Lo-A-Njoe: U geeft aan van als ik kijk naar de afgelopen jaren, dan zat daar veel ruimte. Dat is wellicht zo, maar waar het mij om gaat is dat we proberen zo goed mogelijk te begroten en niet op voorhand al overschotten inboeken in de toekomst. Dat is het punt wat ik hier maak. Dat vinden we wel een risico. Zeker gezien wat het college daar zelf ook over zegt. De accountant geeft overigens ook glasheldere aanbevelingen voor het beter monitoren van kosten en baten in met name het sociale en duurzaamheidsprojecten om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen. Toch zagen we afgelopen jaar regelmatig dat met name de coalitiefracties niet zullen weten van gedegen monitoring van met name opbrengsten prestaties en effecten van gemeentelijk beleid. Daar wordt al snel geroepen van: er moeten excelsheets komen of cijfers.

01:35:10

De heer Lo-A-Njoe: Wij geloven gewoon dat het werkt. De accountant is echt glashelder. Hij zegt: monitor beter of je wel bereikt wat je je ten doel stelt, zodat de raad beter kan vaststellen of dat doelmatig en efficiënt is gerealiseerd. We voelen ons dan ook wat dat betreft daarin gesterkt. Een goed voorbeeld van hoe dit kan...

01:35:27

Voorzitter: Voor u naar het voorbeeld gaat, een vraag van de heer Van Hoorn.

01:35:33

De heer Van Hoorn: Ik vind het fijn dat de D66-fractie zich gesterkt voelt door de bevindingen van accountant. Ik snap alleen het punt niet. Ik ben alleszins bereid om meer indicatoren toe te voegen als dat D66 tevreden stelt, maar het is me niet geheel duidelijk welke technische punten de heer Lo-A-Njoe probeert te maken.

01:35:51

De heer Lo-A-Njoe: Misschien is dat wel het probleem, dat u het niet begrijpt, maar ik

zal proberen het uit te leggen. Waar het om gaat, is dat we allerlei goede ambities in het coalitieakkoord zien zoals bijvoorbeeld onderwijssegregatie tegengaan of kansen gelijkheid nastreven. Alleen als we dan kijken naar lukt dat dan ook een beetje, dan hebben we geen flauw idee, omdat we dat niet bijhouden terwijl daar wel instrumenten voor zijn. Bij het onderwijsdebat zal ik daar ook nog uitgebreider op terugkomen voor wat betreft dit voorbeeld. Wij moeten gewoon beter monitoren of we bereiken wat we willen bereiken. Daar kan echt verbeteringen worden aangebracht. Dat zien we ook in deelprogramma 3.3. Daar is vanuit de ambtelijke organisatie samen met een subgroep vanuit de raad gewerkt aan het beter en concreter uitwerken van dat deelprogramma.

01:36:39

De heer Lo-A-Njoe: Daar zijn wel enthousiast over, want we zien dat de doelen daar concreter zijn uitgewerkt en dat daarbij duidelijkere koppeling is gemaakt tussen doelen en specifieke effectindicatoren. Wat ons betreft doen we dat in alle deelprogramma's.

01:36:50

Voorzitter: Dat levert nog vraag op van de heer Van Hoorn.

01:36:54

De heer Van Hoorn: Ik kan wel een vraagteken plaatsen. Dat is het probleem niet. De heer Lo-A-Njoe zegt dan toch zelf ook al dat die subgroep vanuit de raad - voor alle helderheid, daar maakt de coalitie ook onderdeel van uit - dat inzet is, samen met de inzet vanuit het college en de auditcommissie om juist betere indicatoren en meetbaar beleid te ontwikkelen. Die zorgen die er zijn, zijn dan toch meteen beantwoord in de resultaten die u in uw volgende alinea zelf benoemt, zeg ik via de voorzitter. Is de heer Lo-A-Njoe zich daarvan bewust?

01:37:27

Voorzitter: De heer Lo-A-Njoe kan het beantwoorden en heeft nog ruim een minuut over van de tijd voor de woordvoering.

01:37:31

De heer Lo-A-Njoe: Dat is een beetje halfvol, halfleeg glas. Voor deelprogramma 3.3 is dat gedaan, voor de rest van het programma nog niet. We zijn dus heel enthousiast over wat er gedaan is. We stellen voor dat we dat volgend jaar voor alle deelprogramma's doen. Ik ga richting afronding. We vrezen dat het achteraf verstandig zou blijken te zijn geweest dat dit college ons voorbereidt op de situatie dat het Rijk de korting op het gemeentefonds niet terugdraait en dat we genoodzaakt zijn om het nog steeds resterende gat van 33 miljoen structureel op te vangen binnen de gemeentebegroting. We steunen het college in haar keuze om daarbij in eerste instantie te kijken naar de taken die we medebewind voor het Rijk uitvoeren, maar waarvoor we niet de knaken krijgen.

01:38:10

De heer Lo-A-Njoe: Begin 2025 zal het college ons als raad informeren over de mogelijke maatregelen aangaande die taken. Daar kijken we met grote interesse naar uit. We vragen het college met klem om ons als voltallige raad misschien ook in de voorbereiding daarvan al mee te nemen. Dat is waar ik zou willen afsluiten. Het zijn lastige keuzes die we denk ik ook als voltallige raad moeten maken. Ik zou het

jammer vinden als dat binnen de coalitie gedaan wordt. Ik zeg niet dat dat de bedoeling is, maar neem ons daarin mee. Dat is het bredere verzoek hierin. Dank u wel.

01:38:43

Voorzitter: Dank u wel voor de woordvoering. De heer Van der Laan voor zijn woordvoering.

01:38:48

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Het is mooi dat er weer een sluitende begroting kan worden gepresenteerd en we danken daarvoor ook de ambtenaren voor het geleverde werk. Ook de accountant heeft de diverse opmerkingen waarneming gemaakt voor de gemeenteraad die wij zeer ter harte nemen. Afgelopen jaren zat het college altijd aan de veilige kant en waren er gelukkig geen tekorten op de uiteindelijke jaarrekeningen, maar gelukkig overschotten. Dat betekende echter wel dat elk jaar de OZB werd verhoogd en andere lastenverhogingen plaatsvonden zoals bijvoorbeeld de parkeerbelasting. Sinds kort ook de reclamebelasting. Ook nu wordt de verhoging van de OZB geen verhoging genoemd, maar een indexeringscorrectie.

01:39:33

Voorzitter: Dat levert U gelijk een vraag op van de heer van Veen.

01:39:37

De heer Van Veen: Ik dacht: ik draai hem even om. Als we gaan zeggen dat deze OZB-verhogingen ook verhogingen zijn, dan moeten we toch ook op alle uitgaven die we doen dat dus ook gaan doen. Dan is toch ook van belang? Dan zou ik dus ook nu mezelf op de borst mogen kloppen dat we de bijstandsuitkering met een x-percentage verhoogd hebben, dat we al het geld voor sport met loonprijs indexatie verhoogd hebben, dat we het geld voor de wijkontwikkeling verhoogd. Dat doen we toch ook niet, omdat je dan een soort van oeverloos discussie krijgt. Is het daarom niet makkelijker om gewoon te zeggen: indexaties zien we niet als verhoging?

01:40:08

De heer Van der Laan: Voorzitter, als ik in een restaurant zit en ik merk dat mijn vaste menuutje met drie euro is verhoogd, gaat die restauranteigenaar toch ook niet zeggen: ja, we hebben menu geïndexeerd. Daar heb ik dan toch niks aan. Dat is toch kwaks. Het is toch gewoon verhoging. Hoe je dat ook wilt noemen verder. Daarnaast zijn we wel degelijk gecompenseerd, want het gemeentefonds wordt jaarlijks geïndexeerd. We hebben tig SPUK-uitkeringen gekregen. Er is alle kanten op andere wijze geld extra binnengekomen.

01:40:38

Voorzitter: Dat levert u eerst nog een vraag op van de heer Van Veen over zijn eigen vraag en dan de heer Brandenburg.

01:40:44

De heer Van Veen: Ik blijf bij mijn punt. Alle partijen die dat geld ontvangen, bijvoorbeeld dankzij de subsidies of het personeel wat we inhuren of de kosten die we maken, verwachten ook een inflatiecorrectie. Zij zeggen ook niet: dank je wel dat we dit jaar 2 procent meer kregen. Nee, de Stadsschouwburg zegt ook gewoon: dank

voor de subsidie die geïndexeerd is. Dat moet, want wij moeten ook onze mensen meer betalen. Wij moeten ook duurder eten inkopen.

01:41:12

De heer Van Veen: Voorzitter, ik heb jarenlang in het bedrijfsleven gewerkt. Daar kon je niet eens indexeren, want dan verhoogde je gewoon je product. Dan ging je klant naar een andere leverancier als je niet oppaste. Je moet daar veel scherper in opereren. Je hebt ook die plicht, want je Bent als gemeente een monopolist. Een monopolist is ook zo'n term. Dat kent het bedrijfsleven niet, want het bedrijfsleven heeft concurrentie.

01:41:43

Voorzitter: U heeft nog één interruptie te goed van de heer Brandenburg.

01:41:44

De heer Brandenburg: Voorzitter, dan laat ik maar even achterwege dat de heer Van der Laan kennelijk het bestaan van inflatie of stijgende supermarktprijzen ontkent. Dat daargelaten. Je kan dit vinden. Dat mag. Je kunt zeggen: we indexeren die OZB niet. Heeft u ooit eens uitgevraagd wat dat structureel betekent in de gemeentelijke uitgaven? Dat gaat je echt tientallen miljoen en een structureel per jaar kosten. Dat mag. Die keuze mag u maken. Dan wil ik nu graag van u horen: wat gaat u allemaal dan wegstrepen uit de intensivering en de rest van de begroting? Anders is dit gratis gepraat.

01:42:21

De heer Van der Laan: Via de voorzitter vroeg u dat allemaal. Dat is een herinnering aan u allen.

01:42:26

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Ik kom zo op ons idee wat je dan wel kan doen. Het gaat gelukkig niet om tientallen miljoenen. Laat ik daar de heer Brandenburg gerust in stellen. Het gaat wel om vele miljoenen. Laten we wel even de juiste bedragen noemen voordat er een beeld ontstaat dat het echt om tientallen miljoenen gaat.

01:42:46

Voorzitter: Dan had de heer Van Zoelen nog een vraag, zie ik.

01:42:47

De heer Van Zoelen: Dank. Voorzitter. Ik hoor de Partij voor het Noorden bijna altijd over OZB beginnen. Ik ben dan ook wel benieuwd als we steeds die discussie daarover weer voeren. Stel je voor, je Bent eigenaar van een woning, je maakt gebruik van de riolering, van de openbare weg, we richten alles in de gemeente. Zou het redelijk zijn dat je als gemeente daar ook een bijdrage voor vraagt? Wat zou dat dan volgens de Partij voor het Noorden moeten zijn? Of zegt de Partij voor het Noorden: wij willen helemaal van de OZB af?

01:43:20

De heer Van der Laan: Dat laatste niet, voorzitter. Wij zien een stad die zich steeds meer ontwikkeld voor de rijke mensen. Mijn buurman had het over middengroepen. Voorzitter, die maken geen enkele, met nadruk op geen enkele, kans meer. Zeker de starters niet om in deze mooie stad nog te mogen wonen. Daar maken wij ons

zorgen over. Dan helpt het niet door elk jaar structureel weer aan die OZB-knop te gaan draaien of een nieuwe belasting te ontwikkelen, zoals de reclamebelasting.

01:43:50

Voorzitter: Een vraag van de heer Dwarshuis.

01:43:53

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Meneer Van der Laan stapelt al die kosten op en dat moet ook. Als je vanuit een ander perspectief kijkt, Bent u het dan niet deels eens met meneer Brandenburg? Het is misschien lastig om het eens te zijn met een hele linkse SP'er. Hij zegt: als we kijken naar de renteontwikkeling op de huizenmarkt in de afgelopen jaren en je wilde een huis kopen, is je hypotheek zo ver doorgeschoten dat toch die paar tientjes of die enkele euro's - ik heb het vorig jaar voorgerekend, volgens mij zestien euro op de OZB van een gemiddelde woning in Groningen - er niet toe doen. Dat is toch veel meer het probleem van de bijvoorbeeld de liberale woonmarkt dat mensen geen huis meer kunnen kopen en niet de OZB.

01:44:43

De heer Van der Laan: Voorzitter, dit zijn altijd redeneringen van mensen met goudgerande cao's. Die heeft, nogmaals, niet iedereen. Er zijn echt genoeg doelgroepen die geen eens een cao hebben. Ik ga ervan uit dat de woordvoerder van de ChristenUnie haar eigen cao kent, maar nogmaals, dat is niet normaal. Dat is niet het gemiddelde.

01:45:07

Voorzitter: Dan heeft de heer Dwarshuis een vraag.

01:45:08

De heer Dwarshuis: Dank, voorzitter. Ik zal de vraag nog even wat korter te maken. Als iemand geen huis kan kopen omdat de huizenmarkt compleet door het dak gegaan is, is een stijging van de OZB helemaal niet meer relevant. Iemand met een middeninkomen kan niet eens meer een huis kopen. Dat is toch het grote probleem?

01:45:30

De heer Van der Laan: Groningen zit al boven het gemiddelde. U heeft kunnen lezen: 118% van de norm. Dat zijn belangrijke normen voor ons om te kijken van kan dat niet een keer wat temperen? Kan dat niet een keer minder? Kan dat niet een keer bevroren worden? Die discussie blijven wij en zullen wij blijven aangaan. Juist omdat de gemeente vanuit haar rol als monopolist alleen aan die knop kan draaien.

01:45:55

De heer Van der Laan: Voorzitter, dan moet het ravijnjaar nog komen. Voor de gemeente Groningen begint het ravijnjaar gelukkig pas echt in 2028. We hopen dan ook dat het college ons in 2025 meeneemt in bezuinigingen, anders dan enkel en alleen dat de OZB weer wordt verhoogd of de parkeerbelasting of de reclamebelasting. Een paar suggesties van onze kant zijn dan ook het ambtenaar apparaat doorlichten - in feite in het verlengde van D66, maar in ons geval nog wat concreter - op effectiviteit, maar ook bij pensionering bijvoorbeeld kijken of iemand echt weer moet worden vervangen. Ook omdat werknemers steeds schaarser worden. Eén van de hoogste kostenposten zijn nog altijd de salariskosten van de ambtenaren. Dat is een reële bezuinigingsmogelijkheid. Dan hebben we het niet over

de milieudienst, SP. We hebben het ook niet over de schoonmakers maar andere over andere echelons.

01:47:01

Voorzitter: U zag het al. De heer Brandenburg had een vraag.

01:47:04

De heer Brandenburg: Dit rechtse riedeltje kennen we wel. We gaan bezuinigen en dan gaan we vooral bezuinigen op het ambtenarenapparaten zodat mensen een lagere OZB hebben. Weet u hoeveel mensen er voor de gemeente werken, die daar dagelijks in hun inkomen van afhankelijk zijn? Dat is zoveel waardevoller dan twee tientjes per jaar op de OZB. Sorry, voorzitter.

01:47:28

De heer Van der Laan: Voorzitter, ik hoor geen vraag, dus ik ga door.

01:47:32

Voorzitter: De heer Van Hoorn heeft wel een vraag.

01:47:35

De heer Van Hoorn: Voorzitter, dank u wel. Vooraf beginnen: de ambtenaren voor onze gemeentelijke organisatie... Het is niet alsof ze niks doen. Ook de ambtenaren van onze organisatie zijn mensen die in onze gemeente wonen doorgaans die dus ook afhankelijk zijn van hun werk om te voorzien in hun levensonderhoud, die ook ons beleid uitvoeren, wat we mogelijk maken voor alle Groningers. Stel je voor dat we dat dus blijkbaar concluderen dat allerlei mensen, een grote groep, want we gaan dat ook doen in plaats van bezuinigen, nutteloos werk doen, dus niet meer nodig zijn. Hoeveel gaan we daar dan mee bezuinigen? Stel je voor dat het dan niet lukt, wat gaan we dan niet meer doen? We gaan tegelijkertijd ook al de OZB verlagen, want indexatie is tenslotte verhogen. Welke vergaande bezuinigingen stelt de Partij van het Noorden dan dus allemaal voor?

01:48:30

De heer Van der Laan: Voorzitter, ik vind het wel een valse opbouw van het betoog. Ik heb op geen enkele wijze gesuggereerd dat ambtenaren niks doen of nutteloos zijn, of wat dan ook. Nee, we moeten de tering naar de nering zetten. Dat geldt voor een bedrijf. Dat geldt voor een gezin. Dat geldt ook voor de gemeente. Op moment dat er minder inkomsten binnenkomen - en we weten dat gelukkig nu van tevoren. We weten 2028 - kunt je daarop anticiperen. Je zou eens kunnen kijken: hoeveel mensen gaan met pensioen? Dat hebben we gehoord. Dat zijn er honderden per jaar. Moet je automatisch al die mensen vervangen?

01:49:00

Voorzitter: [onhoorbaar]

01:49:01

De heer Van der Laan: Ik maak mijn woordvoering af. Als ik deze begroting lees, dan staat er niks anders als: we willen een aantrekkelijke werkgever zijn. Dat wil ik ook wel als bedrijf.

01:49:12

De heer Van der Laan: We gaan door met een aantal interrupties. Eerst de heer Van Hoorn, dan de heer Brandenburg en dan de heer Van Zoelen.

01:49:17

De heer Van Hoorn: Ik begrijp oprecht dat de heer Van der Laan het niet stelt met kwade intenties richting de ambtenaren. Het is gewoonweg onmogelijk om te stellen dat enerzijds de ambtenaren die weggaan uit effectiviteitsgronden niet meer vervangen hoeven worden, betekent niets anders dan dat zij op dit moment dus ook niet nuttig genoeg zijn om in hun werkzaamheden te vervangen te worden. Dat kan niet allebei tegelijkertijd waar zijn. De vervolgvraag daarop was dan ook: stel dat het niet lukt, welke wezenlijke bezuinigingen stelt de Partij van het Noorden voor, omdat ook al de OZB indexatie niet meer plaats kan vinden?

01:49:56

De heer Van der Laan: Voorzitter, als we het over het ambtenarensalaris hebben, gaat het om bijna 400 miljoen, 370 miljoen. We willen een aantrekkelijke werkgever zijn, maar ondertussen hebben we een verzuim van bijna 7 procent. Hoe aantrekkelijk ben je dan precies? Ondertussen gaan de ontwikkelingen door. ChatGPT om eens een voorbeeld te nemen. Hoeveel ambtenaren kunnen daar nog mee werken vanaf een bepaalde leeftijdsgroep? Hopelijk heel veel. Je kunt mensen op een gegeven moment ook anders, op een andere manier, hun werk laten doen. Dat kost tijd. Daarvoor is het voorstel van D66 alleszins redelijk om een keer een doorsnede te maken van dat ambtenarenapparaat om te kijken hoe je sneller...

01:50:38

Voorzitter: Eerst de heer Brandenburg.

01:50:40

De heer Brandenburg: Voorzitter, mijn ervaring in een grote instelling leidt ertoe dat ik denk dat als je een verzuimpercentage van 7 procent hebt het laatste wat je moet doen is een grote bezuinigingsronde aankondigen, maar dat geheel daar gelaten. Twee: de gemeente is geen bedrijf en dat is maar goed ook. Drie: de heer Van der Laan zegt: we weten dat in 2028 die korting komt. Ik weet niet of meneer Van der Laan daadwerkelijk over een glazen bol beschikt, maar ik weet één ding van het Rijk en dat is namelijk dat ze elk jaar iets anders doen. We hebben het afgelopen jaar nog gezien. Elke circulaire zitten er tientallen miljoenen tussen. Wilt u echt nu al vooruitlopen daarop en zeggen: weet je wat, we schrappen alles wetende dat we oké ik geef hem acht miljoen per jaar gaan uitgeven aan de OZB? Niet indexeren.

01:51:29

Voorzitter: De heer Van der Laan.

01:51:31

De heer Van der Laan: Voorzitter, als de SP de stukken heeft gelezen, zie je dat afgelopen jaar - mijn buurman wees me daarop - dat er om precies te zijn 587 ambtenaren per saldo zijn bijgekomen. Dan hebben we nog niet eens alle ICT opvolging gedaan. Dat ambtenarenapparaat groeit. Dan kom je weer bij een economisch model. Er komen minder inkomsten, maar komen meer kosten. Dan zou ik u echt adviseren, SP, ga een keer kijken hoe dat in het bedrijfsleven gaat.

01:52:04

Voorzitter: Korte vervolgvraag van de SP, dan gaan we naar de heer Van Zoelen. Een interruptie is een vraag, geen woordvoering.

01:52:07

De heer Brandenburg: Voorzitter, de gemeente is gelukkig geen bedrijf. We hebben namelijk een andere doelstelling, namelijk zorgen voor maatschappelijke [crosstalk]. Hoe weet de heer Van Der Laan zo zeker dat in 2028 dat ravijnjaar komt?

01:52:20

Voorzitter: Alleen die laatste zin was op zich voldoende geweest voor een interruptie.

01:52:27

De heer Van der Laan: Er zijn er zijn maar weinig bedrijven die zo ver vooruit kunnen kijken als 2028 en wij kunnen dat in dit geval. De SP heeft zelf aangegeven dat Den Haag niet altijd betrouwbaar is. Dat is een understatement, denk ik. Laten we daar van uitgaan dat 2028 een fijn jaar is. Als je daar dan op anticipeert zonder mensen te ontslaan - mensen gaan met pensioen - moet je die mensen één op één weer vervangen? Daar lees ik niks van terug. Ik lees alleen terug, voorzitter, in de begroting: we willen een aantrekkelijke werkgever zijn.

01:53:00

Voorzitter: Daarover had u nog een vraag van de heer Van Zoelen.

01:53:03

De heer Van Zoelen: Niet daarover, want het gaat nu al de hele woordvoering van de Partij voor het Noorden over een indexering op de OZB en dan een manier om daartoe te komen met allerlei bezuinigingen. Ik ben wel benieuwd of de Partij voor het Noorden ook bijvoorbeeld nog iets te zeggen heeft als we toch 2025 bespreken over het klimaat. Kunt u het daar ook nog over hebben?

01:53:20

Voorzitter: U heeft nog ongeveer een minuut over om de vraag te beantwoorden en uw woordvoering af te ronden.

01:53:26

De heer Van der Laan: Voorzitter, daar zijn echt andere sessies voor dan vandaag. Wat mijn fractie betreft hebben we het over die financiën en de positie daarvan is zorgelijk. Wij komen met een serieus voorstel om eens te kijken of je alle mensen die met pensioen gaan moet vervangen. Daar zouden we ook graag wel een reactie nog willen van het college, want anders dan een aantrekkelijke werkgever blijven - dat snappen we - vinden we toch wat mager daar waar het gaat om het HR-management te komende jaren.

01:53:59

Voorzitter: Daar heeft u een mooie afrondende zin van uw betogen aan kunnen wijden. Dan stel ik voor dat we nu kort schorsen, vijf minuten, voor koffie en plaspauze en dan zie ik jullie dan terug.

02:01:04

Voorzitter: Dan gaan wij langzamerhand weer beginnen. Ik zie al een hand voor de volgende woordvoering. Mevrouw Jakobs van de VVD.

02:01:26

Mevrouw Jakobs: Grote schrik wilde wethouder Broeksma bijna weggaan want blijkbaar hebben al mijn vorige sprekers weinig aandacht gehad voor de dienstverlening van onze gemeente en hebben vooral heel veel aandacht gehad voor

Haagse perikelen terwijl wij toch de gemeenteraad van Groningen doen. Ik heb heel veel gehoord over lesje basiseconomie. Dat zal ik jullie allemaal besparen. Als iets 100 kost en daarna kost het 103, is het dan een stijging of niet? Wat mij in ieder geval van de afgelopen woordvoeringen bij is gebleven, is dat de waarheid niet bestaat. J hebt mijn waarheid en jullie waarheid. Dames en heren, u zult het verrassend vinden, maar soms is die hetzelfde. Laten we dat ook vooral in ogenschouw nemen. Dan wil ik zeggen namens mijn fractie tegen de ambtenaren van de gemeente en uiteraard tegen wethouder Broeksma: wij zijn trots op de naties van de dienstverlening van onze gemeente. Dat stond echt als mijn eerste zin.

02:02:32

Mevrouw Jakobs: Deze wordt al jaren als goed beoordeeld en we zijn blij om dat te horen. We zijn trots op de medewerkers die met hart voor de inwoners hun werk doen. Deze dienstverlening valt en staat bij de gratie van goed en bevlogen personeel. Dat is niet alleen in de eerstelijns klantcontacten, maar ook de hele organisatie daarachter. We weten natuurlijk allemaal dat de arbeidsmarkt onder druk staat. Kunt u aangeven hoe u daar in de toekomst op gaat anticiperen en hoe u gaat zorgen dat het goed en bevlogen personeel in de toekomst ook zal blijven? Ten aanzien van de discussie over het ambtenarenapparaat en dat ons personeelsbestand ernstig is gestegen en of ambtenaren dan niets doen, daar zal ik verder niet bij willen aansluiten. Wel eens mijn fractie geïnteresseerd in het onderzoek wat D66 wil aanvragen van wat doen we?

02:03:25

Mevrouw Jakobs: Mijn ervaring, net als meneer Brandenburg, bij een hele grote organisatie weet ik dat een grote organisatie inhoudt dat je heel veel afstemt en heel veel overlegt. Soms is het zo dat dat best een tandje effectiever kan. Dan, meneer Van Hoorn, is het niet zo dat mensen nutteloos werk doen. Dan hebben wij het natuurlijk gehad over vorig jaar. Ik weet niet of ik nu het gras voor de voeten van Student en Stad wegmaai, maar wij wachten - waarschijnlijk net als Student en Stad - met smart op de My Groningen app om de dienstverlening voor ieder op zijn moment te kunnen doen. Wij zijn ook heel blij met de fysieke loketten zoals we die in Ten Boer, Lewenborg, Hoogkerk en Haren nog steeds hebben. We hopen ook dat we die nog lang zullen openhouden. Daarnaast zouden wij heel graag een extra dienst willen toevoegen. Die heb ik ook al vaker genoemd. Dat is het thuisbezorgen van rijbewijzen en paspoorten, zoals in de gemeente Utrecht bijvoorbeeld ook gebeurt.

02:04:23

Mevrouw Jakobs: Mijn vraag aan de wethouder is: zou die een voorstel willen uitwerken wat dat kost? Dat zou ik middels een motie willen vragen. Mocht dat niet zo zijn, dan zal mijn fractie overwegen om met een initiatiefvoorstel op dit punt te komen.

02:04:41

Voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer Dwarshuis.

02:04:44

De heer Dwarshuis: Voorzitter, wij zijn als ChristenUnie ook groot voorstander van het openhouden van die loketten in de dorpen rondom Groningen. Het is belangrijk voor de bereikbaarheid. Ik vind het idee om paspoorten en rijbewijzen thuis te

bezorgen aantrekkelijk klinken. Bent u dan niet bang dat het ten koste gaat van die dienstverlening, vooral in die dorpen? Dat wordt het en-en-en. Als mensen met drie, vier taken bezig moeten zijn, moet op termijn posten dicht omdat daar minder mensen hun dienstverlening komen halen of brengen.

02:05:17

Mevrouw Jakobs: Voorzitter, dat denk ik niet. Dat heeft er veel meer mee te maken dat alleen het thuisbezorgen gebeurt. Je zult altijd voor het aanvragen nog fysiek naar het loket komen. We zien dat mensen of slecht ter been zijn. We zien natuurlijk dat de Kreupelstraat hartstikke lastig bereikbaar is. Je kunt niet parkeren of je moet heel duur parkeren. Niet iedereen is in staat om met de fiets te komen. Niet iedereen kan heel makkelijk de fietsenkelder van de V&D wil ik altijd zeggen, maar dan word je echt oud, dat goed bereiken. Wat dat betreft denken wij dat het een kostendekkende variant is. Ik kan me heel goed voorstellen dat het meer dan een postzegel kost en dat het een optie is. Tot zover de dienstverlening. Dan kom ik op de financiën. Daar is ook al heel veel over gezegd. Het zal geen verrassing zijn dat de verdeling van de middelen niet de verdeling is die wij zouden maken.

02:06:08

Mevrouw Jakobs: Wij weten ook heel goed dat financiën binnen de politiek - en in ons geval binnen de gemeente - een middel zijn en geen doel op zich. Geld is een middel om de dingen te doen binnen je gemeente die van belang zijn voor je inwoners, ondernemers en de bezoekers, maar niet in het algemeen belang, vanuit het belang van je eigen politieke bubbel en van je eigen politieke stroming. Laat dat vooral helder zijn.

02:06:32

Voorzitter: Een vraag van de heer Zoelen van de Partij voor de Dieren.

02:06:35

De heer Van Zoelen: We hadden het over dienstverlening. Daar zag je het ook terug. Ik hoor het nu ook even in de woorden die mevrouw Jakobs gebruikt. Inwoners en ondernemers. Dat is waar we het voor doen. Ik zit me dan af te vragen: doen we ook niet voor culturele instellingen, voor onderwijsinstellingen? Zou je die term niet veel breder moeten doen dan dat je alleen over inwoners en ondernemers?

02:07:00

Mevrouw Jakobs: Klopt, maar ik heb ooit dus een rijtje van zeven gehad. Neemt u mij ten goede. Soms neem ik daar een dier wel in mee en niet. Ik bedoel met inwoners en ondernemers ook sportvereniging, culturele instellingen. Dan bedoel ik datgene waarvoor wij onze 1,3 miljard uitgeven. Houdt u mij ten goede dat ik het rijtje niet opnoem, maar ik bedoel ze allemaal wel. Het beheer van de financiën van gemeente is een ware uitdaging, zeker in deze onzekere tijden. Financiën staan onder druk bij bedrijven, bij overheden, bij onze inwoners en bij andere instellingen. We hebben de afgelopen decennium naar de overheid gekeken en veel gekregen in onzekere tijden. Compensatie hier, compensatie daar. U kent de stelregel van mijn fractie: gratis geld bestaat niet. Dat zien we dus nu ook. Het Rijk maakt een terugtrekkende beweging en onze inwoners en ondernemers moeten zelf de lasten dragen.

02:07:52

Mevrouw Jakobs: Dan heb ik het overigens niet over korting op het gemeentefonds,

want ondanks dat je al jarenlang deel uitmaakt van een regeringspartij geef ik alle mensen die niet weten hoe dat voelt toch wel mee dat dat niet inhoudt dat er altijd gebeurt wat je hier lokaal wil. Mocht u denken: dan gloort alles aan de horizon. Dat is helaas niet zo. U kent mijn verhaal over het dure leven in onze gemeente. Met het gevaar van een grammofoonplaat met een kras erop bespaar ik u een deel van mijn betoog van de laatste vijf jaren. Vorig jaar heb ik het nog gehad over de duurste gemeente van Nederland, een ranglijst waar wij niet graag hoog op hadden willen staan. Met het gevaar dat meneer Brandenburg zegt: wat wilt u dan? Ik zou gewoon graag een goedkopere gemeente willen hebben en dat gebeurt op tal van plekken.

02:08:42

Mevrouw Jakobs: Dat is niet dat we nog een hogere kwijtschelding geven aan mensen, want wij zijn toch wel van de stroming dat we vinden dat je moet betalen voor wat je afneemt. We hebben de afgelopen periode ook een aantal sessies gehad over de grote investeringen. Vorig jaar werd het genoemd een investeringsagenda. Toen heb ik nog de semantische discussie gevoerd over wat een agenda betekent volgens de Van Dale, maar laat ik ook zeggen: dat was misschien wat een agenda betekent volgens mijn brein. Dat is misschien meer in lijn met daar waar ik mee begin. Die investeringen gaan zonder uitzondering over bovenregionale voorzieningen. De nieuwe Oosterpoort: daarmee boren we muziek scene aan boven de lijn Amsterdam-Utrecht-Arnhem en een deel van Noord-Duitsland willen we daarmee bedienen.

02:09:31

Mevrouw Jakobs: Met een nieuwe Martiniplaza, dan wel een vernieuwde Martiniplaza, willen we een gooi doen om weer in de top vijf van de congres steden te komen, waar we de topsport een warm thuis kunnen bieden, waar we grote theatervoorstelling een plek kunnen geven en dan krijgen we natuurlijk nog de ijsbaan. Kardinge is afgeschreven. Investeren moet, anders kunnen we in 2030 geen gebruik meer maken. We gebruiken nu hydro fluorkoolwaterstof en dat mag in 2030 niet meer. Het is niet zo dat als we niet investeren we kunnen door schaatsen op een afgeschreven ijsbaan, maar het is investeren in 2030 of niet meer schaatsen in 2030. De grote vraag is natuurlijk: wat gaan we wanneer doen en tegen welke kosten? Dan wel: wanneer wordt de beslissing gevraagd? Daarop hebben we nog steeds geen antwoord gekregen. Het baart mij - met name in het licht dat weer een nieuwe raad over anderhalf jaar - wel zorgen dat we continu die discussie voor ons uitschuiven.

02:10:33

Mevrouw Jakobs: Daar waar meneer Brandenburg over spreekt, dat de discussie is gekomen van er moeten nieuwe Oosterpoort komen, is al drie gemeenteraden geleden. Ik weet niet wie er allemaal doorgaat, maar dan is het de vraag of het in de volgende gemeenteraad nog iemand zit die ooit verantwoordelijk is geweest voor het besluit dat de Oosterpoort niet op die plek moet komen. Dat is op zich ook een risico wat we met elkaar nemen om...

02:11:02

Voorzitter: U heeft nog een halve minuut over.

02:11:03

Mevrouw Jakobs: Dat kan helemaal niet. Gelukkig heb ik volgende week nog weer twaalf minuten. Dat is voor mij wel een heel groot risico dat we daarmee nemen. Wat

ons betreft is het ook belangrijk dat we die beslissing deze periode met elkaar gaan nemen. Deze toekomstinvesteringen leiden ook tot grote rentelasten.

02:11:28

Voorzitter: Laatste zin.

02:11:29

Mevrouw Jakobs: Dit vraagt ook om een extra waakzaamheid voor ons als raad bij deze investering. Natuurlijk is een poptempel prachtig. Als je voor je favoriete band niet meer naar Utrecht of Amsterdam moet gaan, is het fantastisch. Bij al deze investeringen - dat is mijn laatste zin, voorzitter - moeten we kritisch kijken naar het oog op de toekomst. Deze keuzes hebben effect op de volgende generaties. Ik wens ons daar veel wijsheid in toe.

02:11:53

Voorzitter: Dat was een lange laatste zin, maar inderdaad de laatste zin. We gaan door naar de woordvoering van mevrouw Blauw.

02:12:00

Mevrouw Blauw: Dank u wel, voorzitter. De begroting 2025 is sluitend tot en met 2027, maar er wordt een structureel tekort verwacht vanaf 2028 - hier is er al veel over gezegd - door een korting op het gemeentefonds van 2,3 miljard euro vanaf 2026. Dit dwingt de gemeente wel om mogelijke bezuinigingsmaatregelen te onderzoeken, vooral bij taken die ze in opdracht van het Rijk uitvoert. Laat ik deze dag eens positief beginnen. Wij hebben de ontwikkelingen van het weerstandsvermogen, de kapitaalgoederen en de financiering onder andere bekeken. Deze paragrafen zien er wat ons betreft goed uit. De cijfertjes duizelen me wel voor de ogen, dus ik moest hier wel wat hulp bij gebruiken. Het weerstandsvermogen stijgt naar 150 procent, wat betekent dat de gemeente meer dan genoeg vermogen heeft om de ingeschatte risico's van 2025 op te vangen.

02:12:52

Mevrouw Blauw: Deze verbetering is mede te danken aan de toevoeging van het rekeningresultaat 2023 en een daling van het risicoprofiel binnen het sociaal domein. Bij de kapitaalgoederen voert de gemeente haar taken al jaren uit, waaronder onderhoud aan wegen, riolering, groenvoorzieningen en vastgoed.

02:13:11

Mevrouw Blauw: Dit beleid voorkomt dat lange termijn risico's op deze goederen worden uitgesteld en minimaliseert toekomstige kosten. Hoewel de financieringsbehoefte met 191 miljoen stijgt naar het totaal van 1,8 miljard neemt de geminderd rente af van 3,0% naar 2,5%. De gemeente verwacht dat dit de rentelasten verlaagt.

02:13:42

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Dwarshuis.

02:13:44

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. De PVV noemt een aantal dingen op die inderdaad in de begroting staan. Hartstikke mooi dat de PVV goed kijkt naar het financieel beleid, maar ik ben dan wel benieuwd: wat vindt u daarvan? We zitten hier, en onze achterban, om het algemeen belang te vertegenwoordigen en onze visie

daarop te geven. Wat vindt u van deze begroting met - dat zijn mijn woorden - al die mooie cijfers?

02:14:11

Voorzitter: Ik vind er niks van. Dat is een vraag aan de PVV. Die gaat hem beantwoorden.

02:14:15

Mevrouw Blauw: Daar kom ik zo op terug. Ik ga nog door met een aantal cijfers en dan kom ik op het ravijnjaar en waar wij op willen bezuinigen en waar wij juist wel vinden dat het goed gaat. Het grondbeleid ziet er ook gunstig uit. Er worden meer kavels verkocht en de woningmarkt is positief. De ontwikkeling van het bedrijventerrein loopt door. Wel bestaat de vraag of dit haalbaar blijft met de bestaande netcongestie en of er voldoende woningen in het hogere segment worden gebouwd.

02:14:47

Voorzitter: Dan is er een vraag van de heer Van Zoelen.

02:14:49

De heer Van Zoelen: Dank. Ik hoor de PVV ook riolering noemen. We hebben ook Spanje gezien. Daar moet steeds meer water doorheen. Als je naar die risico's kijkt, wat vindt de PVV daarvan?

02:15:04

Mevrouw Blauw: Daar vind ik niet zoveel van. Daar is mijn kennis ook helaas niet toe.

02:15:12

Voorzitter: Korte vervolgvraag van de heer Van Zoelen.

02:15:13

De heer Van Zoelen: Misschien is de PVV dan met ons van mening dat je bijvoorbeeld kijkt naar die klimaatrisico's, dat je ook goed moet inschatten.

02:15:24

Mevrouw Blauw: Ja, daar ben ik het mee eens. Over klimaat gaat het op dit moment niet. Wel bestaat de vraag of dit haalbaar blijft met de bestaande netcongestie wat ik net al zei en of er voldoende woning in het hogere segment worden gebouwd. Deze laatste categorie bevordert immers de doorstroming op de woningmarkt. De parkeertarieven blijven in 2025 ongewijzigd, maar de opbrengsten stijgen met twee miljoen, van 20 miljoen naar 22 miljoen, door de uitbreiding van betaald parkeren. Deze melkkoe zijn we dus echt niet blij mee. De inkomsten uit reclamebelasting worden geschat op 0,5 miljoen en uit precariobelasting 1,2 miljoen. In de komende jaren is een aanzienlijk bedrag gemoeid. De gemeente bespaart hier ook oplopend naar 29 miljoen in 2030. Hoewel dat niet volledig toereikend is, zet de gemeente hiermee stappen in de goede richting.

02:16:27

Mevrouw Blauw: Dan het financieel meerjarenperspectief. Vanaf 2028 is er een structureel verlies, tekort, veel over genoemd. Ik kon me ook wel aansluiten bij de woordvoering van de heer Van der Laan. Het college doet namelijk geen voorstellen voor eerder ingrijpen viel ons op. De begroting 2026 gaan we weer hetzelfde zien in

onze verwachting. Groningen krijgt in 2026 ruim 23 miljoen euro minder uit het gemeentefonds en om de korting op te vangen binnen de gemeentebegroting kijken we in eerste instantie naar de taken die we medebewind voor het Rijk uitvoeren. De komende periode brengen we de mogelijke maatregelen in beeld. Wij hadden dan wel zoiets van is dit dan zodat het Rijk een koekje van eigen deeg krijgt? Als je mij kort, bezuinig ik op de taken die jij dan ook kan doen. Het lijkt ons beter te kijken naar de taken die minder prioriteit hebben.

02:17:31

Mevrouw Blauw: De heer Van der Laan gaf ook al een mooie voorzet over bezuinigingen. Daar kunnen we ons wel bij aansluiten. De werkende middenklasse heb ik ook al over gezegd. Die wordt er in deze gemeente gigantisch tekort gedaan. Wat wij bijvoorbeeld vinden is dat er minder naar de cultuursector moet, stoppen met onzinnige kleine honderden subsidies naar allerlei welzijnprojectjes, de sociale sector stroomlijnen, WerkPro en al die instanties. De zorg weer onderbrengen bij de gemeente, stoppen met de LVV, stoppen met AZC, stoppen met warmtenet, alle duurzaamheidsprojectjes zoals de zonneparken en de winterparken bij de Roodehaan.

02:18:11

Voorzitter: Voordat u doorgaat heeft u een vraag van de heer Van Zoelen.

02:18:13

De heer Van Zoelen: Dank, voorzitter. Ik ben benieuwd wat de PVV zegt tegen de mensen die in de cultuursector werkzaam zijn. Dat zijn toch ook werkende mensen?

02:18:26

Mevrouw Blauw: Dat is ook een beetje flauw. Die discussie hadden we net ook over de mensen die bij de overheid werken. Natuurlijk zijn ze dat. We gaan trouwens binnenkort over de cultuurnota praten. Als u goed opgelet heeft, willen wij dat de cultuursector zich met een heleboel cultuurprogramma gaat bedruipen. Toevallig heeft iemand mij benaderd van het Poëziepaleis. Ik wil graag met die dame praten. Dat vinden wij niet tot die cultuursector behoren. Soms moet je onderscheid maken in waar je wel geld aan uitgeeft en niet. Van de meesten vinden wij dat die zichzelf moeten bedruipen en dat er veel te veel subsidies naartoe gaan. Volgens mij moet ik het hier gewoon bij laten. Dank u wel, voorzitter.

02:19:25

Voorzitter: Dank u wel. De heer Moerkerk, Stadspartij.

02:19:31

De heer Van Dam: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil mijn fractie haar dank uitspreken voor de overzichtelijke begroting. Dank voor het klaren van dit jaarlijkse fikse klusje, dus bij deze. Eveneens aan het college. Ik weet dat we een lastige raad hebben, dat we veel willen weten. Ik zag ook heel veel vragen via de vragenmodule. Ook mijn respect voor de aandacht van alle raadsleden die hier allemaal in hebben zitten wroeten. De dienstverlening van de gemeente: mijn fractie is tevreden over de dienstverlening van de gemeente, de scores staan er goed bij. Het toont ook ambitie te zeggen dat dat beter moet zijn. Het woord ambitie heb ik al eens vaker aangegeven aan het college. Ik heb een paar keer al complimenten gegeven aan het college de laatste per jaar over de ambities die ze laten zien.

02:20:21

De heer Van Dam: Op dit moment is het wel zo dat die ambities zich vertalen in nogal wat kosten verspreid door de begroting. Er zitten heel veel plankosten en al afgegeven budgetten in om planningen voor te bereiden voor grote projecten. Dat zie je ook terug op een paar plekken in de begroting. Het trekt een forse wissel op structurele lasten als het gaat bijvoorbeeld over de personele sfeer. Ik begrijp ook wel dat die kosten er zijn. Het is wel het directe gevolg van veel ambities van het college. Misschien nader je nu het punt dat je moet zeggen dat de ambities lichtelijk bijgesteld moeten worden, zeker op de middellange termijn, omdat het structuur heel veel kosten veroorzaakt. Dan heb ik nog niet over de structurele investeringsagenda waar nog besluiten moeten worden overgenomen. Vooruitlopend op die besluiten geven we al heel veel geld uit aan ons voor te bereiden op die besluiten.

02:21:14

De heer Moerkerk: Dan het ravijnjaar. Ik heb er zelf wat moeite mee dat we voortdurend hier het ravijnjaar zien als iets wat ons aangedaan wordt. Het ravijnjaar is er, ik zal het niet ontkennen, maar het Rijk maakt wel wat manoeuvres door het iets lijkt mee te gaan vallen. Als we kijken per saldo wat we moeten opvangen, hebben we het de hele tijd over een tussen de 20 en 33 miljoen euro op een begroting van 1,4 miljard euro. Natuurlijk, het is veel geld. Als je het in de context ziet van waar we mee bezig zijn hier, dan moeten we onze verantwoordelijkheid nemen en gewoon zeggen dat we gaan afdekken, dat het gewoon gaat gebeuren. Dat we niet maar proberen te hopen dat het er niet komt, dat we een half risico inplannen maar dat we dat gewoon nemen en de risico's daarvan compleet nu al gaan intekenen.

02:22:12

Voorzitter: Dat levert u een aantal vragen op. Eerst meneer De Haan.

02:22:17

De heer De Haan: Voorzitter, als de heer Moerkerk het zo zegt van 33 miljoen op een begroting van 1,4 miljard lijkt het inderdaad niet zoveel. We hebben natuurlijk een heel groot deel vaste dingen die we moeten doen van het Rijk. Neem al die zorgtaken. Als je bijvoorbeeld dan kijkt naar die 33 miljoen structureel, zou je daar Nieuwe Poort, een Kardinge en een Martiniplaza bijna van kunnen financieren. Dan hebben we het toch wel degelijk structureel over een hele hoop geld.

02:22:51

De heer Moerkerk: Voorzitter, zeker. Dat klopt. We hebben een heleboel grote hoop wensen en ook ambities en ook visionaire plannen liggen die we graag willen. We krijgen het geld er niet zo makkelijk voor boven tafel als we zouden willen. We moeten reëel zijn, dat we heel scherp aan de wind varen in deze begroting. Ik wil ook zeggen dat een heleboel items in deze begroting ons totaal ook aanstaan. De intensiveringen die erin staan zijn we het mee eens, op onderwijs, op veiligheid, jeugdzorg, wijkontwikkeling. Inhoudelijk zijn we het heel erg eens met welke koers het college legt. Alleen als het gaat om de grote ambities die erin zitten, nemen we heel veel risico's. De accountant waarschuwt ons er ook heel duidelijk voor. We varen heel erg scherp aan de wind. Er hoeft maar weinig te gebeuren of het gaat wat kantelen.

02:23:38

Voorzitter: U had nog twee vragen. Eerst de heer Lo-A-Njoe en dan de heer Van Hoorn.

02:23:41

De heer Lo-A-Njoe: Heel kort. Wat u aangeeft over dat we rekening moeten houden met het feit dat het gat er gewoon is, is toch ook wat het college ook schrijft in de begroting? Ik snap uw opmerking wat dat betreft niet helemaal, tenzij u het gewoon net als ik eens ben met het college dat we daar rekening mee moeten houden.

02:23:58

De heer Moerkerk: Dank, voorzitter. Er wordt al rekening mee gehouden, maar wat ons betreft wordt er meer rekening mee gehouden. Het wordt voor de helft ingeboekt dat het zich gaat voordoen. In de weerstandsvermogen zat het ergens verstopt. Wat ons betreft nemen we alvast meer maatregelen om onszelf niet aan te hoeven kijken in 2026 als het daadwerkelijk zo ver is. We bouwen meer ruimte in om ook het beleid wat wegvalt omdat intensiveringen opdrogen uit eerdere jaren en we daar misschien toch wel mee verder willen.

02:24:30

Voorzitter: Dan had u nog vraag van de heer Van Hoorn.

02:24:31

De heer Van Hoorn: Dank u wel. Twee dingen. U stelt aan de ene kant: we hebben moeite om het geld boven tafel te krijgen. Dat klopt ook, want dat is ook niet wat er gebeurt. Het is wel degelijk het geval. We hadden het geld. Het Rijk heeft alleen iets gedaan in de wijze van financieren waardoor het geld er niet meer is. Terugkomend op uw eerste puntje, via de voorzitter, wij zeggen niet dat het ons wordt aangedaan omdat we dat graag zeggen, maar omdat het direct voortvloeit uit een besluit dat Den Haag neemt. Terugkomend op de vraag. Ik snap wat de heer Moerkerk zegt en ook in de lijn met wat de heer Lo-A-Njoe zegt. Daarom gaan we ook inventariseren voor bij de voorjaarsbrief welke maatregelen we gaan moeten gaan nemen om ons te weren voor de toekomst. Of stelt de Stadspartij voor dat we nu bij deze begroting al met concrete bezuinigingen moeten komen? Zo ja, dan zou ik graag van de Stadspartij willen horen welke concrete bezuinigingsvoorstellen ik tegemoet kan zien bij deze begrotingsbehandeling.

02:25:33

De heer Moerkerk: Mijn fractie vindt dat we ons nu al moeten oriënteren op bezuinigingen, ook in deze begroting van '25, omdat we nu te scherp aan de wind varen en er teveel risico's verstopt zitten in deze begroting. Dan heb ik nog niet eens over de Grex die we nu niet hier bespreken maar daar speelt ook het nodige. Later op de dag.

02:25:50

Voorzitter: De heer Van Hoorn had nog een vervolgvraag.

02:25:53

De heer Van Hoorn: Ik denk dat we het dan mogelijkerwijs misschien ook wel eens zijn. Is de heer Moerkerk het dan eens dat als we het behandelen bij de voorjaarsbrief, dat er dus nu wordt georiënteerd wat we kunnen gaan doen, maar dat

we dan niet volgende week al moeten gaan besluiten welke bezuinigingen we in gaan voeren in een week tijd?

02:26:13

De heer Moerkerk: Welke procedure we volgen, wanneer we hier kritisch naar gaan kijken, wil ik even het midden laten. Nu of in het voorjaar, daar moeten we naar kijken. Misschien moeten we het laten landen in de begroting van '26. Dat is ook goed, maar dat we het niet zo ver de hele tijd voor ons blijven uitschuiven. Ik heb net al gesuggereerd waar de bezuinigingen misschien liggen. Ik vind het positief dat er een benchmark...

02:26:34

Voorzitter: Voordat u daar heen gaat, was er nog vraag van de heer Van Veen.

02:26:40

De heer Van Hoorn: Wat betekent precies het woord oriënteren? Ik denk dat dat wel belangrijk is. De heer Moerkerk zegt: ik ga het daar nu niet over hebben, of we dat volgende week doen of later. Volgens mij is dat wel van belang. Als oriënteren betekent: we gaan kijken op welke posten eventueel bezuinigd kan worden, welke taken teruggeven kunnen worden, waar de lasten omhoog kunnen, dan ben ik het helemaal met u eens. Als de heer Moerkerk zegt: oriënteren betekent daadwerkelijk snijden. Daadwerkelijk nu de lasten verhogen, lijkt me dat niet een goed idee. Om het debat te voeren, zou ik daar toch wel graag wat meer duidelijkheid over willen.

02:27:09

De heer Moerkerk: Helder. Dat is een vervolgvraag op GroenLinks. Ik kan daar ook wel een voorzetje voor geven. Ik heb net aangegeven dat de ambities van het college fors zijn. Er worden heel veel grote projecten voorbereid, met allerlei kosten van dien. Laten we die grote projecten temporiseren. Laten we wat dingen naar voren halen, dat maar niet naar achteren. Je kan van het stationsgebied Noord bijvoorbeeld zeggen: we kunnen dat helemaal gaan ontwikkelen en plankosten maken, maar je kan het stationsgebied Noord gebied ook - als het busstation weg is - sober inrichten en het even laten voor wat het is. Zo zijn er meer projecten waar we kunnen zeggen: daar gaan we minder structurele kosten voor maken. Dat zullen we terugzien in de personele kosten. Dat zijn inderdaad niet de minder betaalde mensen die voor de gemeente werken, maar dat zit hem in een beetje meer echelons.

02:27:51

De heer Moerkerk: Dan zullen we wat minder mensen voor de gemeente langzaamaan gaan werken de komende jaren. Is dat erg? Nee, dat zijn mensen met goede opleidingen, die een beleidssfeer bij ons werken. Zij hebben zo weer een nieuwe baan in deze markt. Het meer voor ons uitschuiven van wat ambities zou lucht gaan geven in de begroting. Ik heb het dus niet over bezuinigen op dingen die we heel belangrijk vinden als het gaat om wijkvernieuwing, als het gaat om veiligheid. Die ambities zitten netjes in deze begroting. Daar zullen we ook mee instemmen dat het daar staat. Ik heb iets gezegd over de hoeveelheid ambtenaren die ons werken. Het neemt wel echt schikbaarder toe de laatste drie jaar. Mijn collega naast noemde het al, bijna 600 fte erbij. Dat roept wel vragen op. Ik wil niet zeggen dat het verkeerd is.

02:28:39

De heer Moerkerk: Als er ook een prestatie aanhangt waar we trots op zijn, waar we voor kiezen, dan vind ik het goed. Het kan ook verstopt zitten in een inefficiëntie of whatever. Ik wil dat wel weten. Het hangt al jaren een beetje boven de begrotingsdebatten. Ik vind het een positief voorstel dat D66 dat goed wil uitzoeken. Natuurlijk zijn er appels en peren tussen gemeenten vergelijken. Er zijn heus wel opties om dat te normaliseren en daar echt goede conclusies uit te trekken. Misschien komen we er ook achter dat het in orde is. Laten we het een keer uitzoeken. Ik vind het belangrijk, want het is een vooral rustende kostenontwikkeling in de begroting. De kosten per inwoner wat betreft het gemeentelijk apparaat. Hoeveel fte's drukken per inwoner? Het staat duidelijk in de begroting. Dan heb ik nog één suggestie die ook misschien tot een bezuiniging kan leiden.

02:29:35

De heer Moerkerk: Misschien is de Partij van de Arbeid er tevreden over hoe ik ongeveer denk. Er zijn heel veel regelingen om armoede en sociaal en financieel zwakkeren de gemeente te ondersteunen. Dat vinden we prima. Alleen het is een wollig en complex geheel. Daar hangt ook een sfeertje omheen van inefficiëntie. Misschien moeten we daar ook een keer grondig naar gaan kijken. Het gaat er niet om dat minder middelen naar de inwoners gaan, maar het gaat om de uitvoerkosten die we daar maken. Dat is onze optiek iets waar we meer aandacht moeten besteden.

02:30:08

Voorzitter: Daar heeft u een vraag over van de heer Van Zoelen.

02:30:10

De heer Van Zoelen: Dank. Helemaal mee eens. Dat komt ook voort uit dat we dit uitvoerig hebben besproken, al meerdere keren dit jaar, dat we moeten gaan snoeien in dat regelingenwoud. Dan ben ik toch wel even benieuwd van waarom werpt u dat nu nog een keer op?

02:30:33

Voorzitter: U kan de vraag beantwoorden en richting een afronding.

02:30:35

De heer Moerkerk: Ik werp hem op omdat ik hem niet teruggevonden heb als gekwantificeerde ambitie in de begroting. Ja, ik ben het met u eens. Ik ben blij dat het ook besproken al is, maar ik zie het niet grondig terug. Dat hadden we graag gezien.

02:30:52

Voorzitter: Een korte vraag van de heer De Haan en dan een afronding.

02:30:54

De heer De Haan: Voorzitter, een beetje aan het einde van het debat. Ik heb zo het verhaal van de heer Moerkerk gehoord van de Stadspartij en toen moest ik een beetje terugdenken aan het voorjaarsdebat.

02:31:02

Voorzitter: Wilt u bij uw vraag blijven?

02:31:04

De heer De Haan: Toen deed uw partij een aantal voorstellen deed om bijvoorbeeld

vijf miljoen extra uit te geven aan veiligheid, twee miljoen aan de GGZ en drie miljoen aan de jeugdzorg. Ik kan het toch wat moeilijk rijmen met het financieel voorzichtige verhaal wat u nu doet. Ik ben wel benieuwd naar uw reflectie daarop.

02:31:22

De heer Moerkerk: U noemt nu een aantal voorbeelden uit het voorjaarsdebat. Toen was ik geen raadslid. Ik zit hier pas weer een maandje. U noemt nu een aantal zaken die terug te vinden zijn voor een deel in intensiveringen waarvan ik net gezegd heb: prima. Ik heb ook niet suggesties gedaan die zeggen: snij in die beleidsvelden.

02:31:45

Voorzitter: Volgens mij is dat antwoord helder en Bent u ook door uw tijd heen. Dan gaan we verder naar de volgende woordvoering. Wie mag ik het woord geven? De heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

02:31:53

De heer Van Zoelen: Dank, voorzitter. Dank voor de begroting en de vele mensen die daar ook aan hebben gewerkt. De begroting is een hele opgave, ook financieel. Als je ziet wat er op ons afkomt, is het de moeilijkheid met zo'n begroting om alles binnen een budget goed in te plannen voor volgend jaar. Daar gaat een begroting niet alleen over, want we willen binnen die begroting, met al die ambities die wij voor ogen hebben, ook dat wat we doen binnen de grenzen van onze planeet valt en dat dat ook zo gedaan wordt dat het maatschappelijk verantwoord is. Dat zijn twee opgaven. Financieel kijken hoe je binnen het budget blijft, maar ook kijken hoe je binnen planeet en de grenzen dat kan doen wat je wil doen. Dat heeft ook wisselwerking op elkaar. Als het gaat om risico's, ook als het gaat om uitstoot van bijvoorbeeld CO2. Dan kan je niet meer bouwen. Het heeft verschillende wisselwerkingen.

02:32:52

De heer Van Zoelen: We zijn blij dat we in dit coalitieakkoord daar ook rekening mee houden en dat als we investeringen doen risico's vermijdt en dat het ook terug verdiend wordt, bijvoorbeeld in de energietransitie. Zo zijn er meerdere intensiveringen te noemen die erg belangrijk zijn en die aangegeven worden zoals het ontwikkelbedrijf. Er wordt veel geïntensifieerd op armoede, ook vier miljoen. Als ik dat zo bij elkaar optel en ook nog bovenop komt van wat we uit de voorgaande jaren al hebben gedaan en dan verwacht u een punt van mij.

02:33:29

Voorzitter: Graag. We gaan door met de interruptie van de heer Van Schagen.

02:33:32

De heer Van Schagen: De Partij voor de Dieren had het over risico's mijden, risico's verminderen. Ik zal een deel van mijn woordvoering in de interruptie gieten.

02:33:39

Voorzitter: Interrupties zijn voor vragen.

02:33:41

De heer Van Schagen: Een groot deel van onze grondpositie - en dat is één van onze grote risico's waardoor we zoveel schulden hebben - zit in Meerstad. Het gaat

uit mijn hoofd volgens mij om 280 miljoen als ik naar de wethouder kijk, iets in die richting.

02:34:01

Voorzitter: Gaat u naar een vraag?

02:34:01

De heer Van Schagen: Dat is een klein gebied van onze gemeente. Ik snap de strategische waarde van deze grond. Dat snappen we heel goed. De wethouder ruimtelijke orde heeft twee weken geleden ook gezegd: er zitten hier ook veel natuurgronden die we niet per se nodig hebben vanwege strategische waarde of iets dergelijks.

02:34:17

Voorzitter: Volgens mij is een vraag wel een goede vervolgstap.

02:34:18

De heer Van Schagen: Zou het een goed idee zijn om deze gronden te verkopen aan natuurorganisaties vanwege het positieve effect op het beheer van deze gronden en onze financiële positie?

02:34:29

De heer Van Zoelen: Dat is een hele grote vraag op een dossier wat groot is en waar ik misschien niet direct de details van ken. Als het gaat om grond teruggeven aan de natuur, als ik het zo kan beschouwen, nemen andere risico's af. Als je de biodiversiteit versterkt daarmee en de kwalitatieve waarde voor de mens verbetert, zou je daar positief tegenover kunnen staan. Ik wil hier niet iets concreets zeggen over dat specifieke project van Meerstad, maar in zijn algemeenheid kan ik daar wel zo op antwoorden.

02:35:03

Voorzitter: De heer Van Schagen had een vervolgvraag.

02:35:05

De heer Van Schagen: Dat snap ik volledig. Wij snappen dat het overzicht er niet per se is. Als wij een voorstel zouden indienen waarin we het college vragen om nog eens kritisch te kijken naar deze gronden in Meerstad, en dus ook die mogelijkheid van verkoop aan natuurorganisaties, zou de Partij voor de Dieren dan meestemmen?

02:35:23

De heer Van Zoelen: U vroeg eerst of ik wou meekijken en dan gelijk een stapje verder of ik wil meestemmen. Laten we eerst eens even kijken. Het gaat heel snel anders. Ik had het over intensiveringen. Er worden andere mooie dingen gedaan. We doen veel aan veiligheid, huiselijk geweld, femicide, opvang voor vrouwen is belangrijk. Daar intensiveren we in. Wat ook van waarde is, is bijvoorbeeld het tegengaan van discriminatie, racisme en ook kijken naar kwetsbare groepen. Er is geld gereserveerd voor twee belangrijke monumenten voor het slavernijverleden. Wat wij natuurlijk ook heel belangrijk vinden: het is niet heel veel geld, maar het is een manier om een routekaart op te zetten voor de eiwittransitie en daar is nu incidenteel geld voor gereserveerd. Wij hopen ook dat dat in de toekomst een structurele weg vindt en dat we goede kaders hebben van waar kunnen we daar ook inzetten?

02:36:15

De heer Van Zoelen: We zien ook terug hoe belangrijk dat is in de klimaatparagraaf. Het is heel mooi dat het nu in de begroting staat. Ik was echt verrast en dat staat ook mooi in cijfers uitgedrukt wat het effect van die voedseltransitie is.

02:36:30

Voorzitter: Dan mag u nu de vraag stellen, mevrouw Jakobs.

02:36:37

Mevrouw Jakobs: Het verbaast mij echt heel erg, voorzitter. We hebben een wethouder eiwittransitie. Die is al een jaar of tweeënhalf bezig aan ik zal het geld niet noemen. Dan heb ik echt gezocht - ik was ontzettend blij verrast, laat ik helder zijn - dan hebben we incidenteel voor 2025 213.000 euro vrijgespeeld. U levert een wethouder eiwittransitie en u Bent trots één jaar, een druppel op de gloeiende plaat. Kunt u me dat uitleggen, voorzitter? Ik hoor het heel graag. U hoeft het niet uit te leggen, maar via u vraag ik om meneer Van Zoelen het uit te leggen waar die euforie vandaan komt met deze druppel op de gloeiende plaat, terwijl we een glanzend bedrijfsleven hebben die dat veel beter kan doen?

02:37:22

Voorzitter: Fijn om te merken dat we inderdaad wel via de voorzitter kunnen praten. De heer Van Zoelen.

02:37:26

De heer Van Zoelen: Ik begreep de vraag heel goed. Ik vind het ook een hele terechte vraag. Ik denk ook van als je kijkt naar andere gebieden, bijvoorbeeld de waterstoftechnologie, is dat allemaal zo begonnen. Je gaat kijken van het zijn nieuwe dingen waar mensen naar kijken. Voor ons is dat als partij echt een heel belangrijk ding, want we zien dat voedsel van de politieke agenda is verdwenen. Dat moet er terug op. Je ziet met al die dingen waar je echt meters maakt, bijvoorbeeld waterstoftechnologie, dat ondernemers - doordat wij een verbindende rol op ons nemen als overheid- het bij elkaar brengt. Je ziet nu dat er op dat vlak heel veel gebeurt. Dat gaan we nu hetzelfde doen met die eiwittransitie: netwerken maken. Daar kan een overheid ook, net als die sectoren, echt een cruciale rol in spelen. Ik denk dat daarom wij een toegevoegde waarde zijn. Uiteraard, natuurlijk, zijn er ook veel ondernemers die echt geweldige ideeën hebben om tot die eiwittransitie te komen en die ondernemers moeten we bij elkaar brengen.

02:38:25

Voorzitter: U heeft nog een vervolgvraag hierover van mevrouw Jakobs en dan daarna meneer De Haan.

02:38:26

Mevrouw Jakobs: Dromen, beelden en de werkelijkheid. De waterstoftransitie is niet in dit huis ontdekt. Echt niet. Laten we dat niet doen. De eiwittransitie was al van start voor überhaupt het woord wethouder eiwittransitie bestond. Het bedrijfsleven kan het zelf. Die kan zelf netwerken maken, want daar vallen en staan bedrijven op. Ik kan me zelfs voorstellen dat meneer Brandenburg dat met me eens Bent. Mijn vraag was: vindt u het niet heel teleurstellend dat het enige wat u in deze coalitie hebt binnengesleept 213.000 euro incidenteel is voor de eiwittransitie?

02:39:03

De heer Van Zoelen: Wat ik teleurstellend vond, is dat bij de verkiezingsuitslag bij de provinciale staten, waar je eerst een hele positieve ambitie zag waar ook die eiwittransitie opgepakt zou worden - ook als je landelijk kijkt - en dat het plotseling niet meer belangrijk gevonden wordt. De gemeente moet dat samen doen met andere partijen. Wij zijn als gemeente eigenlijk nu voorloper. Dat is ook iets wat we willen zijn. Het tij moet keren. We zijn inderdaad teleurgesteld over wat er bij de provincie gebeurt. We zijn teleurgesteld wat er landelijk gebeurt en we zijn ook teleurgesteld in z'n algemeenheid wat er aan middelen gekort wordt. Zeker ook als het over zulke soort belangrijke thema's gaat. Daarin kan ik wel zeggen dat we teleurgesteld zijn. Als ik kijk wat wij als gemeente doen en dat we daar middelen voor uittrekken, vind ik dat juist heel positief. Ik heb ook net gezegd: mijn zorg is dat we daar structurele middelen voor moeten zorgen.

02:39:56

Voorzitter: Dat roept nog een vervolgvraag van mevrouw Jakobs.

02:40:00

Mevrouw Jakobs: Ik heb beloofd heel kort, non-verbaal, dus dat zal ik doen. Klopt het dat u ervoor kiest om geen antwoord te geven op mijn vraag, nadat u het alleen maar heeft over Den Haag en over de provincie? Korte ja of nee.

02:40:12

De heer Van Zoelen: Wij hebben nu het geld voor de dingen, voorzitter, waar wij geld voor nodig hebben. Dat is het opzetten van die routekaart en kijken naar die taak en die projecten die uitgevoerd moeten worden. Daar zijn wij heel tevreden mee.

02:40:26

Voorzitter: Dan had u nog een vraag van meneer De Haan.

02:40:26

De heer De Haan: Voorzitter, ik snap de verontwaardiging van de VVD ook goed. Ik snap vanuit de Partij voor de Dieren ook dat je iets als de voedsel- en eiwittransitie belangrijk vindt, dat je daar iets aan wilt doen. Daar kan ik echt wel inkomen.

02:40:39

Voorzitter: Nu graag de vraag stellen.

02:40:40

De heer De Haan: Ik ben toch benieuwd. Over vier jaar, over tien jaar, waar zou de heer Van Zoelen op het gebied van de eiwittransitie de resultaten willen zien? Netwerken is mooi, links leg is mooi, visie is mooi.

02:40:52

Voorzitter: De vraag is helder.

02:41:00

De heer Van Zoelen: Dan kan ik ook mooi weer terug naar mijn woordvoering, want ik had het over die klimaatparagraaf waarin we zien dat het echt de grootste uitstoot is van 4200 nog wat. Het is belangrijk om daar de juiste indicatoren in op te nemen en dat we ook kijken hoe we dat naar beneden kunnen brengen. Dat is één ding. We kunnen ook kijken naar werkgelegenheid. Hoe gaan wij onze regionale markt aanpassen zodat we meer plantaardige grondstoffen produceren? Dat kunnen we

straks gaan meten. We gaan economisch inzetten op samenwerkingsverbanden en dan kunnen we het ook aflezen aan werkgelegenheid, want daar is ook echt toekomst, ook voor boeren. Ik denk dat er genoeg dingen te zien zijn. Ik hoop ook dat het tijd keert. Wij zijn progressief als gemeente daarmee bezig, maar dat ook de provincie daarmee bezig gaat en landelijk, en dat we daar echt grote stappen in kunnen zijn.

02:41:50

Voorzitter: U had ook nog een vraag van de heer Lo-A-Njoe.

02:41:53

De heer Lo-A-Njoe: Voorzitter, ik hoor de heer Van Zoelen zeggen dat we voorlopen in de eiwittransitie. Zoals u weet vinden wij de voedseltransitie of de eiwittransitie hartstikke belangrijk. Wij zijn ook wel wat teleurgesteld als het gaat om resultaten. Op welk concreet resultaat baseert u dat wij voorlopen in de eiwittransitie, afgezien van dat we een wethouder eiwittransitie hebben?

02:42:14

De heer Van Zoelen: Wij zijn één, voorzitter, van de eerste gemeente die een routekaart heeft opgesteld. Dat is uniek. Ik begrijp dat u gelijk naar een eindresultaat wil. Dat wil ik ook heel erg graag. Ik bedoel, er is een route daarnaartoe. Wij moeten ons ook blijven inzetten om dat te behalen. Het zou mooi zijn als partijen dat omarmen, dus ik ben blij dat ook D66 de voedseltransitie en de eiwittransitie zo belangrijk vindt. Als u uw schouders er ook extra onder zet, dan komen we echt tot een goed punt, waar wij ook als gemeente kunnen laten zien van wij zijn voorloper, dit geeft werkgelegenheid, dit geeft toekomst. Ik moet even verder. Er zijn veel dingen al genoemd. Ik had net een interruptie op mevrouw Jakobs over het woord inwoners en ondernemers. Ik ben benieuwd van kunnen we niet iets breder naar die term kijken? Vallen onder ondernemers ook cultuurinstellingen?

02:43:11

De heer Van Zoelen: Het is belangrijk om voor iedereen wat te doen. Ik ben benieuwd naar reactie van de wethouder daarop. Tot slot zijn we ook heel erg blij met de intensivering op cultuur. Het blijkt dat ook heel veel cultuurinstellingen het moeilijk hebben en dat het vechten om het geld is. Dat is jammer, want je wil veel dingen doen binnen deze begroting voor onze planeet. We zijn hier mooi op weg en er ligt een mooi boekwerk. Dank daarvoor.

02:43:40

Voorzitter: Dank u wel. De heer Van Schagen.

02:43:40

De heer Van Schagen: Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan iedereen die meegewerkt heeft aan de begroting. Ik begin even kort met dienstverlening, bedrijfsvoering en ICT. Ik denk dat het niet vergeten moet worden, zoals de VVD ook aangaf. Ze maaide het gras voor me weg. We zijn nog steeds voorstander van de app, dus we hopen dat het college deze optie niet uit het oog verliest, aangezien ze in het verleden zeiden dat de technologie nog niet ver genoeg was. Die ontwikkelt zich rustig verder. Daarnaast zien we dat er de komende jaren echt een heel groot deel van de werknemers van de gemeente de organisatie van gemeente zal verlaten door vergrijzing. We willen het college oproepen om in te zetten op verjonging. Dat

heeft ook betrekking met de functies die je aanbiedt, dus denk aan werkstudent functies, stages, traineeship, et cetera. Dan financiën.

02:44:44

Voorzitter: Voor u naar financiën gaat, heeft u nog een vraag van de heer Brandenburg.

02:44:49

De heer Brandenburg: Voorzitter, ziet Student en Stad ook het voordeel dat als je jonge mensen aanneemt ze niet over twee jaar eruit moeten van die heren aan de overkant?

02:44:56

Voorzitter: Student en Stad.

02:45:00

De heer Van Schagen: Het voordeel dat ze dan na twee jaar weg moeten? Ik denk dat het voordeel is dat je jonge mensen trekt en dat ze zien wat voor secundaire arbeidsvoorwaarden de gemeente biedt en ik denk dat ze dan misschien nog wel even blijven. U Bent het met eens. Ik begreep uw vraag niet helemaal. Dan, voorzitter, financiën. Volgens mijn collega van GroenLinks elk jaar benadrukt en VVD net ook al: geld is niet het doel. Het is een middel om onze doelen te bereiken. Ik zou daar echter wel aan willen toevoegen dat het natuurlijk al een doel op zich is om dat middel goed te gebruiken. Zeker gezien onze magere financiële positie en het ravijnjaar dat steeds dichterbij komt. Het is een druppel op een gloeiende plaat, maar het scheelt dat we, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, tot en met 2027 nog redelijk kunnen rondkomen.

02:45:52

De heer Van Schagen: Daarnaast ziet mijn partij dat er veel gebeurt op het gebied van risicomanagement met bijvoorbeeld de herijking van de kadernota verbonden partijen, maar ook door risico's integraal onderdeel te maken van de strategie, met bijvoorbeeld Strategische Investeringsagenda. Over het algemeen zijn we erg tevreden met deze nieuwe werkwijze en de manier waarop het college dit doet. Naast het actief managen van risico's binnen onze organisatie ziet mijn partij echter ook nog kansen buiten onze organisatie om onze risico's te verminderen. Een kans kan immers heel ver weg, maar soms dichterbij liggen dan je denkt. Ik zal de rest van mijn woordvoering daarom in een trechter gieten. Ik zal beginnen bovenaf in Europa. Mijn fractie ziet kansen in Brussel, want Europa ziet kansen in regionale gebieden. Dit gaat om echt enorme bedragen. We zijn blij dat het college in 2025 actief inzet op Europese projectverwerving.

02:46:55

De heer Van Schagen: Op nationaal niveau zien we ook mogelijkheden, want ondanks dat het Rijk ons vooralsnog kei- en keihard in de steek laat, zien wij nog wel kansen in het teruggeven van specifieke taken wanneer we er te weinig geld voor krijgen en dat de uitvoering ten goede doet. We zullen komen met een voorstel waarin we het college vragen om actief te lobbyen bij het Rijk om de studietoelage door DUO te laten regelen en hierbij op te trekken met andere Student en Steden en de VNG.

02:47:28

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer De Haan.

02:47:28

De heer De Haan: Voorzitter, mijn vraag is aan Student en Stad is welke taken dat dan zouden moeten zijn. Dat is die studietoeslag. Heeft u nog meer taken in uw hoofd die u graag terug zou willen geven aan het Rijk?

02:47:37

De heer Van Schagen: Niet specifiek zo snel. Mogelijk wel, maar dit was echt een voorbeeld waar we nu naar kijken. Ik kan ook geen 20 taken op me nemen, want dat zou mijn werkdruk wel heel erg verhogen. Ik heb dit goed uitgezocht voor de studietoeslag en daar komt echt een voorstel voor. Na het Rijk zou ik het willen hebben over de kansen in onze gemeente. We zijn immers een gemeente, rijk aan inwoners, die zelf het heft in eigen handen nemen en ons helpen om onze doelen te verwezenlijken. Kijk bijvoorbeeld naar Grunneger Power wat begon als een paar inwoners die langs de deuren gingen om hun buurt te informeren over de aanleg van zonnepanelen, wat groeide tot een organisatie met 2800 leden. We roepen het college dan ook op om zoveel mogelijk te investeren in de kracht van onze inwoners en ondernemers, en dat hele ritsje daarna waar de Partij voor de Dieren net over had, om dit soort kleine initiatieven te blijven ondersteunen.

02:48:36

De heer Van Schagen: We kunnen immers niet altijd alles zelf doen. Daar hebben we simpelweg het geld en de capaciteit niet voor. Een ander voorbeeld binnen onze gemeentegrenzen is Meerstad. Het overgrote merendeel van onze grondpositie bevindt zich naam in dit gebied, wat minder dan 2 procent van onze gemeente beslaat. Naast het financiële risico van zo'n geconcentreerde grondpositie gaat het ook om heel veel geld. Nee, ik roep het college niet op om al deze gronden te verkopen in 2025. Zoals ik net al zei, zien we de strategische waarde hiervan in. Echter, de wethouder gaf twee weken geleden aan dat daar ook veel natuurgronden zitten die niet essentieel zijn voor die gebiedsontwikkeling. Al zouden we slechts 1 procent van deze gronden verkopen, dan zouden het ons al richting de twee, drie miljoen euro kunnen opleveren. Wij zijn er echt voorstander van om daar nog eens kritisch naar te kijken. Daarom komen we met een voorstel.

02:49:35

Voorzitter: De heer De Haan had daar een vraag over.

02:49:35

De heer De Haan: Voorzitter, ik was benieuwd of Student en Stad ook een inschatting kan maken of natuurorganisaties dergelijke miljoenen ook op tafel kunnen leggen voor deze gronden.

02:49:50

De heer Van Schagen: De wethouder gaf twee weken geleden aan dat er gesprekken lopen met natuurorganisaties. Ik heb niet alle natuurorganisaties opgebeld van de week om dit te vragen, maar ik denk dat ons voorstel vooral gaat richting overzicht en te kijken wat we zouden kunnen doen daarin.

02:50:07

Voorzitter: Een korte vervolgvraag van de heer De Haan en dan ook nog een vraag van de heer Dwarshuis.

02:50:10

De heer De Haan: Voorzitter, die gesprekken lopen al om dit te gaan doen? Nu snap ik niet meer wat u voorstel dan precies is.

02:50:17

De heer Van Schagen: Dat snap ik inderdaad. De wethouder zei: de gesprekken lopen, maar concreet was het nog niet. Ik heb echt heel veel stukken van Meerstad doorgenomen. Daar staat überhaupt niks over verkoop van de grond of wat voor grond we daar precies bezitten. Daarom zou ik dit graag concreet willen maken. Daarom komen we echt met een voorstel. Dat de gesprekken lopen zeggen wethouders wel vaker. Wij zouden het graag wat concreet willen maken. Een overzicht maken is iets anders dan een gesprek voeren of een keertje een koffietje met iemand drinken. Dat gaat echt over kritisch kijken naar al die grond. Voorzitter, ik zal afronden.

02:51:02

Voorzitter: Voordat u dat gaat doen, had u nog een vraag van de heer Dwarshuis.

02:51:03

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Ik was net als CDA een beetje op zoek naar die concreetheid. U zegt dat het twee, drie miljoen kan opleveren. In het verleden als wij gronden verkochten aan natuurorganisaties ging er bij mijn weten ook vaak een soort bruidsschat mee. Bent u zich ervan bewust dat natuurgrond, grond wat geen bouwgrond is voor woningen, veel minder geld oplevert dan hetzelfde stukje bouwgrond? Rekent u zichzelf niet rijk met dit voorstel?

02:51:32

De heer Van Schagen: Als we één miljoen krijgen hiermee, denk ik dat het ook wel best wel wat geld is. Ik denk dat het zeker moeite waard is om hier naar te kijken. Voorzitter, ik zal afronden. Al met al: we hebben een Rijk dat ons in de steek laat, een investeringsopgaven van jewelste en een kwetsbare financiële positie die er de komende jaren alleen maar op achteruit zal gaan. Het is zaak voor het college om de middelen die we hebben verstandig te besteden en te zoeken naar kansen om onze financiële positie te verbeteren. Want voorzitter, in het hart van elke moeilijkheid ligt een kans. Dank u wel.

02:52:10

Voorzitter: Dank u wel. De heer Van Veen, PvdA?

02:52:14

De heer Van Veen: Dank, voorzitter. 1,3 miljard is de gemeente Groningen voornemens om uit te geven in 2025. Enorm veel geld. Per inwoner 5600 euro. Daarmee een grote verantwoordelijkheid voor ons als raadsleden, aangezien wij uiteindelijk deze begroting al dan niet goed moeten keuren. In de loop van de dag, als we alle onderwerp inhoudelijk zullen bespreken, zal er telkens ook een rode lijn in onze PvdA woordvoeringen terugkomen, namelijk de overtuiging dat de overheid - in dit geval dus de gemeente - dankzij goed beleid en slimme investeringen het leven van de Groningers eerlijker en beter kan maken. Dat we dat daarom als gemeente

ook moeten blijven doen. Eerst nog deze financiële sessie. Ik zal vier punten aanstippen. De algemene financiële positie van de gemeente, een reflectie op de gemaakte keuzes, specifiek ga ik nog even in op het voorstel van het college om die onderbesteding van de afgelopen jaren te gebruiken als dekking en tenslotte de lokale lasten.

02:53:09

De heer Van Veen: Eerste financiële positie. Het begint een beetje een déjà vu te worden, omdat die financiële positie van de gemeente al een aantal jaren hetzelfde is. Ik ga het hier dan kort houden en ik kan tevreden vaststellen dat het college de motie die we bij het voorjaarsdebat ingevoerd hebben uitgevoerd hebben, namelijk de solvabiliteit komt boven de 10 procent in 2025, de gecorrigeerde netto schuldquote blijft onder 120 procent en de exploitatieruimte is positief.

02:53:37

Voorzitter: U had een vraag van mevrouw Blauw.

02:53:40

Mevrouw Blauw: Dank u, voorzitter. Ik haak in op wat u zei over onderbesteding. Dat is toch niet iets goed? Daar hebben we met de jaarrekening ook een discussie over gehad. Er blijft dan geld over en dat je dat juist niet besteedt aan de dingen waar je het wel aan zou moeten besteden. Dan ga je ruim begroten, heb je onderbesteding. Ik proef een beetje dat u dat als iets positiefs ziet van we houden over en dan kunnen we dat mooi weer ergens anders inzetten. Dat is toch juist niet de bedoeling.

02:54:11

De heer Van Veen: Nee, dat ben ik eens met mevrouw Blauw. Het is de bedoeling dat er geen onderbesteding is. Alleen jaar op jaar gebeurt dat wel. De heer Brandenburg begonnen erover en ik heb nageteld bij het jaarrekening debat. Zestien keer is het woord onderbesteding gevallen, oftewel niemand is er blij mee. Alleen is er geen quick fix voor. Het gebeurt eenmaal, omdat subsidies niet aangevraagd worden, omdat projecten uitstel hebben, omdat het niet lukt om personeel te vinden. Dat vind ik nu wel goed bedacht door het college en ook complimenten voor de persoon die dit daadwerkelijk bedacht heeft binnen de ambtelijke organisatie of de wethouder. Het kan ook dat mevrouw Wijnja daar zelf voor verantwoordelijk was. Volgens mij is dit een heel goed idee, dat we van tevoren zeggen: we gaan ervan uit dat we een overschot van tien miljoen hebben en daarmee meer dingen kunnen doen voor onze inwoners.

02:54:58

De heer Van Veen: Wel vraag ik me af of die tien miljoen precies zo logisch is, want volgens mij kan je dit beter afhankelijk maken van bijvoorbeeld de uitgaven die we hebben. Dit lijkt me een mooi onderzoek voor misschien een student econometrie, zodat we niet vanaf nu elk jaar tien miljoen zeggen, maar dat we een iets betere schatting hebben. De ene keer negen, andere keer elf. Ik ben benieuwd hoe de wethouder daar naar kijkt.

02:55:19

Voorzitter: Er zijn meer vragen. Eerst de heer Lo-A-Njoe en dan de heer Moerkerk.

02:55:22

De heer Lo-A-Njoe: Interessante gedachte, maar misschien kunt u, voordat die

student econometrie daarmee aan de slag gaat, toch een beetje een richting aangeven van waar dat dan op gebaseerd zou moeten zijn, die inschatting.

02:55:34

De heer Van Veen: Op het verleden, dus dat we kunnen zien: wat is de onderbesteding elk jaar geweest? Waar gingen de uitgaven toen vooral naar? Volgens mij zou je op die manier een model moeten kunnen uitrekenen.

02:55:43

Voorzitter: De heer Moerkerk.

02:55:44

De heer Moerkerk: Dank, voorzitter. Natuurlijk is er een lijn te vinden dat er de laatste jaren structureel een overschot is. Iets om over na te denken hoe dat moet. We gaan wel steeds strakker begroten, dus als het goed is, wordt het ook steeds minder. Er bestaat ook zoiets als een dikke vette, forse tegenvaller. In 2011 kon de gemeente 35 miljoen bij passen omdat Meerstad onder water begon te staan. Het kan dus ook gewoon verkeren. Hoe ziet u dat dan? U rekent zich wel makkelijk rijk met een reeks goede jaren.

02:56:13

De heer Van Veen: Dat is inderdaad een risico. Alleen wat je wel ziet als je naar de afgelopen 20 jaar kijkt bij gemeentes die zo'n grote tegenvaller hebben, die zijn bijna allemaal in het fysiek domein. Sinds die crisis, die jaren waar u het over heeft, zijn die regels enorm aangescherpt. De BBV is aangepast. Ik denk dat het risico dat we nu zo'n financiële klapper maken kleiner is en dat het daarom dus wel verantwoord is. Voorzitter, dan wil ik nu naar mijn kopje over de gemaakte keuzes door dit college. Het is nogal wat, zo'n pak werk. Een Amerikaanse uitdrukking, toepasselijk uit de film All The President's Men over het Watergate-schandaal is: when in doubt, follow the money. Dat wordt ons gelukkig heel makkelijk gemaakt, want op pagina 72 tot 84 staat een opsomming van alle intensiveringen van dit college, dus de wijzigingen ten opzichte van de vorige begroting. Daar word ik blij van. Drie miljoen voor de energietransitie.

02:57:15

Voorzitter: Voordat u dat uiteen gaat zetten, had de heer De Haan nog een vraag.

02:57:18

De heer De Haan: Voorzitter, deze vraag was wellicht iets later gepast, maar ik ben bang dat die anders niet meer gesteld kan worden. Ik begin er nu toch over. Het gaat over een gemaakte keuze van dit college en het gaat over de reclamebelasting. Daar is het vandaag nog weinig over gegaan. Ik zou een voorstel willen doen om met de Partij van de Arbeid hieraan iets samen te gaan doen, namelijk die reclamebelasting geldt helaas ook voor non-profit organisaties.

02:57:43

Voorzitter: Uw voorstel heel concreet en snel.

02:57:45

De heer De Haan: In de gemeente Amsterdam worden deze non-profit organisaties...

02:57:50

Voorzitter: Is de vraag: kunnen we samen kijken of we die hier ook kunnen uitsluiten?

02:57:54

De heer De Haan: Dat was precies mijn vraag.

02:57:54

Voorzitter: Dan gaan we door naar het antwoord van de heer Van Veen.

02:57:59

De heer Van Veen: Volgens mij kunnen we daar met zijn allen naar kijken. Volgens mij hoeven we dat niet met z'n twee te doen, want deze reclamebelasting leeft enorm in de gemeente Groningen. Laten we daar met zijn allen naar kijken en volgens mij zou je op die manier best naar uitzonderingen kunnen kijken. Ik moet dan ook denken aan onderwijs bijvoorbeeld, aan sportinstellingen, publiek gefinancierde zorginstellingen. Wat mij betreft gaan we daar het gesprek met elkaar over aan.

02:58:20

Voorzitter: Daar had de heer Dwarshuis een vraag over.

02:58:23

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Ik was al verbaasd dat meneer De Haan zelf niet over reclamebelasting was begonnen. In het debatje van meneer Van Veen komt het dan wel goed. We noemen maatschappelijke instellingen, maar volgens mij zijn kerken ook heel belangrijk. Die hoor ik de heer De Haan nog niet zeggen. Wil de PvdA die ook meenemen?

02:58:40

Voorzitter: De vraag is of ook kerken mee worden genomen in het voorstel? Ik ga ondertussen samenvatten als u zelf een woordvoering gaat houden als interruptie. De heer Van Veen.

02:58:48

De heer Van Veen: Volgens mij moeten we goed met elkaar daarover in gesprek. Iedereen heeft zo zijn eigen eisen. De ChristenUnie begint over de kerken. Ik kan me voorstellen dat andere partijen weer andere dingen aandragen. Uiteindelijk zou het mooi, denk ik, zijn als we daar met elkaar een compromis in kunnen vinden, dat we het eens kunnen worden. Waarschijnlijk zal niet iedereen 100% tevreden zijn met dat compromis. Dat zit ook een beetje in een compromis, maar laten we dat met elkaar gaan proberen de komende dagen.

02:59:14

De heer Van Veen: Dan kom ik bij mijn opsomming waar ik zo blij om werd. De drie miljoen voor de energietransitie, een half miljoen voor het ontwikkelbedrijf, acht ton voor de pandbrigade, negen ton voor de basisbanen, vijf ton voor inburgering van statushouders, extra geld voor beschut werk, vier miljoen voor de transformatie in de jeugdzorg, een half miljoen voor het zwembad in Haren, vier ton voor het monument voor het slavernijverleden en vijf ton extra voor de cultuurnota. Zo kan ik nog wel even doorgaan, want dit zijn stuk voor stuk keuzes die Groningen eerlijker maakt, die Groningen klaarmaakt voor de toekomst, keuzes die zorgen voor meer gemeenschapszin en meer solidariteit. Keuzes die absoluut anders uit waren gevallen als hier een centrumrechts college had gezeten. Deze keuzes kunnen we maken, ook dankzij goed beleid uit het verleden.

02:59:59

De heer Van Veen: Deze week, om een voorbeeld te geven, kregen we een brief

over de BUIG, oftewel het geld wat het van de overheid kregen voor de bijstand. Daar houden we structureel miljoenen aan over. Dat komt omdat we goed beleid in Groningen hebben om mensen aan het werk te krijgen. Onze investering in mensen hebben niet alleen gezorgd voor gelukkige mensen die actiever meedoen in Groningen, maar ook simpelweg voor meer geld. Ik kijk dan ook uit naar de nadere uitwerking van het college over de jeugdzorg. Dan wil ik nog over de lokale last hebben. Net ging het over de reclamebelasting. We hebben natuurlijk ook nog veel andere lasten. Die zijn inderdaad in Groningen relatief hoog. Wat ik net ook in mijn interruptie zei, dat past bij het stemgedrag van deze gemeente. Niet alleen bij de gemeenteraadsverkiezingen, maar ook bij de landelijke verkiezingen was er een meerderheid voor linkse partijen.

03:00:45

De heer Van Veen: Wij kiezen ook voor die hogere lasten, zodat we hen die dat nodig hebben kunnen steunen. Concreet wordt dat bij de afvalstoffenheffing en de kwijtschelding daarvan. In Groningen betalen we met z'n allen, dus de mensen die niet kwijt gescholden krijgen, gemiddeld vijf euro per jaar extra. Dat is nog geen 50 cent per maand. Dat kan ik prima dragen en ik denk heel veel mensen met mij. Hiermee maken we mogelijk dat die kwijtschelding voor 6000 huishoudens mogelijk wordt. Voor die mensen maakt het wel echt uit. Daar gaat het om. Dat is goed beleid. Dat is solidariteit.

03:01:17

Voorzitter: U heeft de vraag van de heer Van Zoelen.

03:01:18

De heer Van Zoelen: Dank. Volgens mij is dit ook het kopje leges. Tenminste, dat hoop ik. Ik zag bijvoorbeeld dat het vellen van houtopstanden nog verre van kostendekkend is. Als we dan toch hebben over solidariteit, kunnen we dan een connectie maken met de natuur? Wat vindt u daarvan? Zouden we niet die leges iets moeten verhogen?

03:01:37

De heer Van Veen: Leges op de?

03:01:40

De heer Van Zoelen: Het aanvragen van omgevingsvergunning voor het vellen van houtopstand, het kappen van bomen, weghalen van groen, zulk soort zaken.

03:01:48

De heer Van Veen: Ik heb daar zo één, twee, drie, niet een sterke mening over. Daar moet ik me echt nog even goed in verdiepen. Waar ik wel een mening over heb...

03:01:53

Voorzitter: Voordat u daarover gaat, heeft de heer Van der Laan. Eerst nog een korte vervolgvraag van de heer Van Zoelen.

03:01:58

De heer Van Zoelen: Gezien dit groene college kunt u toch gewoon zeggen van...

03:02:02

De heer Van Veen: Nee, helaas.

03:02:05

Voorzitter: Dan gaan we naar de vraag van de heer anderen.

03:02:09

De heer Van der Laan: Voorzitter, het is duidelijk dat van lokale belastingen houdt, maar dat stelt ons niet gerust. Voor de toekomst. Kunnen we dan maar ongebreideld die lasten laten stijgen om daar toekomstige gaten mee te gaan vullen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam nu gaan doen?

03:02:26

De heer Van Veen: Als er uiteindelijk gekozen moet worden, dan kan ik me voorstellen dat dat wel de keuze is die de PvdA maakt. Ongebreideld niet. Natuurlijk niet, maar tegelijkertijd als ik de keuze moet maken tussen keihard bezuinigen op de jeugdzorg of de OZB wat verhogen, dan weet ik wel wat ik ga doen. Dan verhoog ik die OZB een klein beetje. Gelukkig hoeven we die keuze nu nog niet te maken en hoeven we het daar niet over te hebben. In dat theoretische voorbeeld kijken we ook naar de OZB. Over die vrijstelling wou ik nog toevoegen dat er in andere gemeente geëxperimenteerd wordt met vrijstelling van de OZB. Bij de begrotingsraad van volgende week zullen wij met een motie komen om te onderzoeken of dit in Groningen ook mogelijk is, zodat we in 2026 bij de begroting hopelijk aanpassingen voor kunnen doen.

03:03:10

De heer Van Veen: Tenslotte, dit was mijn woordvoering voor het financiële deel. Ik zou graag ook nog iets willen zeggen over de gaswinning en de aardbeving in Groningen. Nergens vandaag is daar specifiek ruimte voor gereserveerd, terwijl dit toch voor de hele grote groep van onze inwoners helaas nog de dagelijkse realiteit is. Cijfers van de NCG laten zien dat nog ruim 1500 adressen versterkt moeten worden. Een zeer ingrijpende gebeurtenis. Al helemaal als je hier tijdelijk moet verhuizen uit je huis, waar je zoveel lief en ook leed hebt meegemaakt. Ingrijpend als jong gezin, maar nog des te ingrijpender en des te schrijnender als je al decennia in je huis woont en gepensioneerd Bent bijvoorbeeld. Graag zou ik hier er nog wat reflectie van het college op willen. Doet de gemeente als opdrachtgever formeel van de NCG voldoende om deze pijn te verzachten en deze inwoners, die dit door moeten maken, zoveel mogelijk te ondersteunen? Dank u wel.

03:04:00

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we over naar het college voor reactie op uw inbreng. Er wordt mij aan de rechterkant ingefluisterd dat wethouder Broeksma begint. Dan krijgt u het woord.

03:04:10

Wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel aan de raad. Een aantal partijen die complimenten gaven aan de publieke dienstverleningen. Dank daarvoor. Er wordt hard gewerkt, onder andere met het thema Hostmanship, dus niet mensen benaderen zoals je zelf benaderd wilt worden, maar mensen benaderen zoals die ander benadert willen worden. Dat werkt en dat wordt erg op prijs gesteld. Er wordt concreet gevraagd, voorzitter, naar de Mijn Groningen app. Ik weet niet of die gaat komen. Wat er aan de hand is, is dat de Mijn Groningen website is geoptimaliseerd voor de mobiel. Als je daarop kijkt, zie je het alsof dat een app is. Je kunt zo'n pagina op je hoofdscherm met een icoontje voor elkaar krijgen. Dat is een stuk goedkoper

dan dat je bij App Store of Google Play moet betalen. De website is nu voor de mobiel geoptimaliseerd. Verder vraagt de VVD naar thuisbezorgen van paspoort. Die heeft daar eerder naar gevraagd.

03:05:14

Wethouder Broeksma: Daar doen wij een onderzoek naar. Dat onderzoek loopt. We kijken ook bijvoorbeeld hoe dat in Rotterdam of andere steden gebeurt. Dat heeft uiteraard een relatie met de loketten in de wijken dan wel de dorpen. De kostendekkendheid van het thuisbezorgen heeft u het over. Eerder hoor ik u zeggen: betalen voor wat je afneemt. Of dat bij thuis bezorgen van paspoorten ook effectief is, welk tarief daar relevant is om niet in je eigen voeten te schieten en toch een zekere mate van kostendekkendheid te hebben, is deel van het onderzoek. We kijken ook hoe dat bij andere gemeenten gebeurt. Heel erg druk is het daar niet bij andere gemeenten die dat wel doen. Het is een optie die we zeker kunnen houden.

03:05:57

Wethouder Broeksma: Daarbij moeten we ook in de gaten houden dat het Rijk met strengere maatregelen komt als het gaat over de uitgifte van paspoorten. Het vier ogen principe wordt het zes ogenprincipe, althans drie personen die bij de intake van het paspoort en het verlenen van het paspoort aanwezig moeten zijn. Dat moet met drie verschillende personen gebeuren. Dat zes ogen principes gaat binnenkort al in. We zullen met verzoek komen richting de raad om de gevolgen daarvan met u te bespreken. Tot zover, voorzitter, over mijn portefeuilles.

03:06:38

Voorzitter: Dank u wel. Daar waren ook geen vervolgvragen op. Dan gaan we door naar wethouder Wijnja die toch het overgrote deel van de vragen kreeg. Alsnog bedankt voor het blijven zitten.

03:06:50

Wethouder Wijnja: Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met de raad te bedanken voor alle complimenten over de begroting, zowel inhoudelijk als het werk wat daarin is gaan zitten. Dat is iets waar ongelooflijk veel mensen uren in gaan zitten. Dat is denk ik goed en terecht om daar altijd even bij stil te staan. Dat we maar weten dat de heer Broeksma naar Den Haag is. Over Den Haag gesproken: het is terecht gegaan over de context waar wij in zitten. Niet alleen wij overigens, maar alle gemeenten. Dan zijn er een aantal fracties die een beetje lijken te zeggen van dat ravijn is eenmaal zo. Moeten we dat niet als gegeven aannemen? Wat het college betreft is het antwoord nee en is het terecht dat wij heel hard ageren tegen dat besluit dat eenzijdig door de Rijksoverheid is genomen. Dat is niet alleen omdat wij dat vinden. Als je kijkt naar alle onderzoeken die er zijn gedaan...

03:08:02

Wethouder Wijnja: Ik noem maar als voorbeeld wat de Raad Openbaar Bestuur daarover heeft gezegd. Die vinden we allemaal aan onze zijde. Die zeggen namelijk keer op keer dat er een oplopende disbalans is tussen taken en middelen en dat het helemaal verkeerd gaat. Dat er een fundamenteel gesprek plaats moet vinden tussen verschillende overheidslagen over hoe ga je met elkaar om als je taken overdraagt naar een andere overheidslaag? Moet je dat pas doen op het moment dat je het eens Bent over hoe je dat dan ook fatsoenlijk gaat regelen. Inwoners van gemeenten wonen ook in Nederland en soms wordt er een beetje gedaan alsof het Rijk iets

regelt en dan hebben wij het supergoed geregeld en een mooi verhaal gehouden. Uiteindelijk, de consequenties daarvan, moet dan op een andere overheidslaag worden opgelost en het landt uiteindelijk bij diezelfde inwoners.

03:08:56

Voorzitter: Daar heeft u een vraag over van de heer Moerkerk.

03:08:59

De heer Moerkerk: Dank, voorzitter. Bedankt voor uw antwoord. Ik ben het ook helemaal met u eens hoe de landelijke overheid hier zich zou moeten opstellen. 100% mee eens. Alleen als je kijkt naar de risico's is het te overwegen om te zeggen: we houden er rekening mee dat het niet komt. Dat doen we nu. Komt het geld dan toch alsnog omdat de lobby slaagt, dan bouwt u de Oosterpoort ermee. Dat is dan een dikke vette mazzel over twee jaar en dan kunt u die inboeken, in de pot stoppen en door met ambities. Dat is veiliger. Hoe ziet u dat?

03:09:32

Wethouder Wijnja: Wij denken dat het vooral belangrijk is - dat is ook het voorstel wat we doen en wat de hele tijd de lijn is geweest vanuit het college - om het stap voor stap te doen. We hebben nu gekeken: wat zouden we moeten doen? Er wordt door verschillende fracties gevraagd: maak een inventarisatie van wat we zelf kunnen doen. Dat hebben we gedaan. De makkelijke maatregelen - noem ik het maar even - stellen we nu al in de begroting voor. Dat is de reden dat we voor volgend jaar een sluitende begroting kunnen presenteren. Dat gaat over het inzetten van die tien miljoen. Dat gaat over een aantal andere wat kleinere maatregelen die ervoor zorgen dat we nu een sluitend beeld kunnen presenteren. Dat komt voort uit die analyse waar u helemaal gelijk in heeft, dat we zelf ook moeten kijken.

03:10:20

Wethouder Wijnja: We moeten ons natuurlijk wel voorbereiden op wat komen gaat. Alleen de vraag is: op welk moment ga je welk besluit doorvoeren? De doelstellingen waar wij aan werken, gaat over bestaanszekerheid voor mensen. Dat gaat over de gemeente klaarmaken voor het klimaat wat enorm verandert waar de gemeente niet op is ingericht. Dat gaat over het bouwen van woningen. Er zijn ongelooflijk veel belangrijke dingen. Die moeten we doen. Je zou kunnen zeggen: we gaan voorzichtig doen en dan stoppen we alvast met een aantal dingen. Dat vinden wij inhoudelijk niet te verantwoorden. We regelen wat we moeten regelen om volle bak door te kunnen op het doorgaan aan het oplossen van die maatschappelijke problemen. Tegelijkertijd schaken we op verschillende borden tegelijkertijd en is onze strategie de hele tijd geweest: we gaan naar drie verschillende dingen kijken.

03:11:19

Wethouder Wijnja: Eén is welke taken kunnen of moeten terug naar het Rijk? Heel specifiek wordt er nu gesproken over bijvoorbeeld het integraal zorgakkoord, om dat één van de eerste dingen te laten zijn om mee te stoppen. We kijken naar het verhogen van lasten. Ja, ook daar kijken we naar. Dat is gewoon één van de knoppen waar je aan kan draaien als lokale overheid. Drie naar bezuinigingen. Er zijn een aantal fracties die hebben gezegd: we willen graag vroegtijdig meegenomen worden. Dat is ook de hele tijd de inzet geweest van het college. Wij hebben gezegd: in een groot aantal van de meer richtinggevendende uitspraken zullen naar verwachting bij het voorjaarsdebat moeten komen. We gaan ervoor zorgen dat u ruim op tijd Bent

bijgepraat. We werken nu aan alle voorbereidingen. Ik hoop dat we in het eerste kwartaal daar een brief over kunnen sturen. Dan heeft de raad alle tijd en alle ruimte om daar een goed debat over te voeren.

03:12:18

Voorzitter: Daar heeft heer De Haan een vraag over.

03:12:19

De heer De Haan: Voorzitter, dat gaat bijvoorbeeld over zo'n voorbeeld als dat integrale zorgakkoord waar VNG duidelijk van heeft laten weten wat ze daarvan vinden. Mijn vraag die daarachter zit: als je zoiets teruggeeft - want volgens mij wordt er ook flink op bezuinigd vanuit het kabinet - wat doet dat uiteindelijk met die inwoner? De inwoner heeft er natuurlijk niks aan als het Rijk en die gemeenten met elkaar aan het kibbelen zijn. Uiteindelijk zal het wellicht ten koste gaan van de inwoner. Met dit soort taken die je teruggeeft, kunnen wij als gemeente wel gelijk hebben, maar kan de inwoner het nog extra gaan voelen.

03:13:04

Wethouder Wijnja: Daar heeft de heer Haan helemaal gelijk in. Andersom is het ook waar. Als we als gemeente de hele tijd aan tafel blijven zitten met we blijven alles doen wat we hebben afgesproken omdat we niet willen dat het ten koste gaat van onze inwoners - want dat is wat alle gemeenten natuurlijk willen - dan weten we dat we met het ravijn te maken hebben. Dan moet iedereen zijn begroting dicht gaan regelen, moeten we lasten verhogen, bezuinigen. Dan gaat het ook landen bij de inwoner. Als we niet krijgen waar we recht op hebben, worden we gedwongen om dingen te doen die we niet willen doen. Linksom of recht. Dat is gewoon onvermijdelijk. Wat wij proberen te doen vanuit Groningen, en dat kan gelukkig op de korte termijn nog relatief pijnloos, is om het stap voor stap te doen en niet alvast dingen te slopen of te beëindigen of lasten te verzwaren wat later misschien niet nodig blijkt te zijn.

03:14:00

Wethouder Wijnja: Er zijn een aantal vragen gesteld over het sparen. Ik wil wel graag even het beeld wegnemen dat we hier allemaal vette jaren hebben gehad, waar het geld hier tegen de plinten opklotste. Dat is niet zo. Ik weet niet hoeveel mensen het hebben meegemaakt, maar er zijn hier hele heftige bezuinigingsrondes geweest. Die zijn ook te koste gegaan van het personeel toen we de decentralisaties van de verschillende van bijvoorbeeld de jeugdzorg kregen, enorme uitbreiding van contacten met een dikke korting erbij. Misschien weet een aantal van u het nog. Dat had ook forse consequentie voor de gemeentelijke begroting. Er is op alle fronten van alles en nog wat gebeurt. Er werd net iets gezegd, volgens mij door de ChristenUnie, over het vraagstuk rondom maatschappelijk van vastgoed. Dat is overal aan de orde. Wij hebben het allemaal op tafel.

03:14:56

Wethouder Wijnja: Ik denk soms ook: het is misschien ook leuk om iets niet te weten, want dan zie je ook de omvang niet van wat je hebt op te lossen. Het is wel zo dat om een goede oplossing te bedenken en om de investeringen die echt noodzakelijk zijn voor het voorzieningenniveau van onze gemeente te kunnen doen, moet je het eerst op tafel hebben. Volgens mij is dat gelukt en kunnen we nu stap voor stap gaan werken aan hoe gaan we dat dan op een goede manier doen? Mijn overtuiging is dat

dat we daar een heel eind in gaan komen. Uitgangspunt daarbij is en blijft, en dat herhaal ik maar, om geen dingen te doen die niet nodig zijn voordat het echt nodig is. Dat betekent ook niet extra spaarpotten aanleggen voor toekomstige investeringen, omdat je dan weer dood geld op de plank aan het organiseren Bent.

03:15:48

Wethouder Wijnja: Het belangrijkste is dat we per jaar, per twee jaar, per collegeperiode kijken: wat zijn de problemen die we op te lossen hebben? Kunnen we dat nu financieren? Hebben we daar de mensen voor? Als het antwoord daarop ja is, recht zo die gaat en vooral goed in de gaten houden of dat lukt.

03:16:04

Voorzitter: Een vraag van de heer De Haan.

03:16:07

De heer De Haan: Voorzitter, dit maakt dan ook deel uit van die Strategische Investeringsagenda. Als je kijkt naar waarop gebaseerd is hoeveel geld we ook daarvoor reserveren de komende jaren, dan valt bijvoorbeeld dit vastgoed daar niet onder. Ik ben wel benieuwd welke afweging het college maakt, welke projecten naar wordt gekeken om voor te gaan reserveren en welke projecten op de lange termijn niet.

03:16:34

Wethouder Wijnja: Er zijn een paar dingen die we tegelijkertijd doen, maar we reserveren voor waar we een besluit over moeten nemen. Dat is ook wat we in de context rondom de Strategische Investeringsagenda de hele tijd zeggen. We proberen in beeld te brengen: waar moet op korte termijn een besluit over worden genomen? Wat is daar dan vervolgens voor nodig? Bijvoorbeeld het vraagstuk van externe financiering. Het ging over dingen die incidenteel of voor twee jaar bijvoorbeeld zijn gefinancierd in de begroting die inhoudelijk misschien wegvallen. Dat geldt hier ook voor. Een belangrijk onderdeel van de strategie is ook zoveel als mogelijk vanuit Europa of vanuit andere externe financieringsbronnen gefinancierd te krijgen. Ook dat vraagstuk moeten we erbij betrekken op het moment dat we een investeringsbeslissing moeten nemen.

03:17:24

Wethouder Wijnja: Op het moment dat we al die puzzelstukjes zo goed mogelijk in beeld hebben, dan leggen we dat bij mekaar in een investeringsvoorstel en proberen we op die manier zoveel mogelijk van de noodzakelijke investeringen voor mekaar te krijgen. Dan vroeg het CDA: hebben we scherp wat de bezuinigingen van het kabinet voor effect gaan hebben? Nee, maar dat het effect gaat hebben, mag duidelijk zijn. Dat is iets wat we in beeld gaan brengen en waar we vervolgens ook iets van moeten vinden. De LVV is de eerste hele concrete. Daarvan weet u hoe het college daarin staat. Dat zal voor veel meer onderwerpen gaan gelden. Dus dat is duidelijk.

03:18:06

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer De Haan.

03:18:07

De heer De Haan: Mijn vraag aan de wethouder is of ze dat richting de raad middels een brief inzichtelijk zou kunnen maken - ik noemde dat voorbeeld van de brede

brugklas - van dit zien we, zodat we als raad er ook in mee kunnen denken en voorstellen kunnen doen.

03:18:24

Wethouder Wijnja: Het is altijd zo dat op het moment dat rijksbeleid wordt vastgesteld dat er wordt doorberekend van wat betekent dat voor onze programma's? Wat ik wel begrijp, is de zorg die het CDA uitspreekt - die wij overigens ook hebben - over de consequenties die het heeft, die misschien niet direct zichtbaar worden, maar op de langere termijn die ook zorgen dat de doelstellingen die wij zelf hebben misschien verder weg raken. Ik weet niet of het haalbaar is om dat in één brief te doen, maar ik wil wel kijken: wat weten wij? Wat kunnen we al doen? Vervolgens via welke route communiceren we dat met de raad? Ik zei net al iets over de gemeentelijke organisatie. Laat ik maar met de eindconclusie beginnen. Het college is niet van plan om een benchmark onderzoek te gaan doen. Ik zal ook uitleggen waarom.

03:19:16

Wethouder Wijnja: Als je kijkt naar wat is er gebeurd bij de gemeentelijke organisatie en je kijkt ook naar wat daarover bijvoorbeeld bij de arbeidsmarktstrategie staat, dan zijn er een heel aantal taken bijgekomen bij de gemeentelijke organisatie. Dat is bij alle gemeentes trouwens zo. Het is net gegaan over wijkvernieuwing. Het is net gegaan over de versterkingsoperatie wat een enorme operatie is. We hebben de afgelopen jaren een aantal crisissen gehad waar heel veel extra personeel voor was. Het is al over de schoonmakers gegaan. Het is al over de ICT gegaan. Het is altijd zo dat het aantal mensen wat je in dienst hebt of het geld wat je uitgeeft aan de gemeente samen hangt met ontwikkelingen die spelen, maar hangt ook samen met politieke keuzes. Als wij kijken naar wat zijn die ontwikkelen de afgelopen jaren geweest, dan snap ik wel ongeveer waar we nu staan qua organisatie.

03:20:12

Wethouder Wijnja: Omdat wij daar geen vragen over hebben, is het een beetje raar om daar een onderzoek over te doen. Eén van de vragen: hoe gaan we om met als mensen met pensioen gaan? Dat is natuurlijk wel een hele relevante vraag. Dat is ook waar we mee bezig zijn. Ik noem als voorbeeld maar de invoering van Afval BOR bij Stadsbeheer. Daar zijn straks ongelooflijk veel mensen die gaan uitstromen. De invoering van dat systeem grijpen we aan om gelijk te kijken: moeten we die mensen nog vervangen? De verwachting is van niet. Dat gaat in toenemende mate overal in de organisatie spelen. We hebben altijd een sessie met de raad over HR en de arbeidsmarktstrategie. Dat komt daar elk jaar terug. Ik zou me kunnen voorstellen dat we bij de eerstvolgende dat onderwerp agenderen en dat dat wat uitgebreider aan de orde kan zijn. Misschien dat het een idee is.

03:21:08

Voorzitter: De heer Lo-A-Njoe had nog een vraag.

03:21:09

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel. Ik hoor u duidelijk zeggen: we gaan die benchmark niet doen. Dat vind ik natuurlijk teleurstellend. Het idee van een benchmark is om te leren van vergelijkbare gemeenten. Of is het college van mening dat Groningen onvergelijkbaar is met welke andere gemeente dan ook? Terwijl de opgaven zijn natuurlijk ook in andere gemeenten.

03:21:31

Wethouder Wijnja: Nee, niet met welke opgave dan ook. Ik vind wel dat we goed moeten kijken naar wat is je probleem? Wat is je vraag en is dat dan de oplossing voor die vraag? Als ik naar de optelsom kijk van wat we weten over hoe het bestand eruitziet zoals het eruitziet, denk ik niet dat daar hele rare dingen in zitten. Wil dat zeggen dat dingen niet beter zouden kunnen? Tuurlijk wel. Alleen. Ik denk dat we binnen alles wat we met de arbeidsmarktstrategie doen daar wel onderdeel van is en dat een benchmarkonderzoek niks extra toevoegt. Het moge ook duidelijk zijn dat als de meerderheid van de raad daar anders over denkt, dan gaan we dat natuurlijk doen. Dat staat de fractie van D66 natuurlijk vrij. Dan wilde ik nog zeggen dat ik...

03:22:22

Voorzitter: Voordat u doorgaat nog een vraag van de heer Van der Laan.

03:22:26

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Ook dank richting wethouder om serieus te kijken en dat al te doen voor wat betreft de pensionering. Wij werpen echt de opmerking verre van ons dat ambtenaren niks doen.

03:22:38

Voorzitter: Kunt u zich beperken tot het stellen van een vraag?

03:22:38

De heer Van der Laan: Dat snap ik. Dan beschouwen we dat wel als een toezegging dat daar met HR nog een keer extra aandacht op wordt gelegd en dat we dat op die manier kunnen bespreken. We maken ons zorgen over dat toch wel hoge ziekteverzuim, 7%. Dat zijn bijna de niveaus van de zorg. Komt dat dan ook terug? Ook dat kost natuurlijk miljoenen, dat ziekteverzuim.

03:23:06

Voorzitter: De vraag is helder. Wethouder.

03:23:08

Wethouder Wijnja: Als je kijkt naar wat er op onze organisatie af is gekomen de afgelopen jaren met de opeenvolgende crisis bijvoorbeeld die er geweest zijn - als het over energie gaat, als het om vluchtelingen gaat - heeft dat een enorme impact gehad op een groot deel van onze organisatie. Het is natuurlijk helemaal niet onlogisch dat het iets te maken heeft met het ziekteverzuim. Wat we steeds doen, is kijken naar wat zijn de ontwikkelingen in de organisatie en ook het ziekteverzuim. Wij zien die cijfers ook, dus we zien dat het een zorg is en dat daar aandacht voor moet komen. Dat kan ik alleen maar helemaal met de heer Van der Laan eens zijn. Er is een vraag gesteld over wie is inwoners en wie of wat hoort er allemaal bij? Ik vat het even zo samen. In de participatieverordening hebben we daar iets specifiek over gezegd.

03:24:16

Wethouder Wijnja: We noemen het inwoners, maar daar vallen onder inwoners, ondernemersorganisaties, alles en iedereen die het betreft. Je kan ook altijd iedereen noemen of niet. Ik zou het zo willen bekijken dat inwoners, dus iedereen die iets doet in deze gemeente, we er voor hen zijn.

03:24:40

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

03:24:43

De heer Van Zoelen: Er staat nu heel consequent: inwoners en ondernemers. Je zou dan net zo goed kunnen zeggen van inwoners en cultuurinstellingen. Er is een keuze gemaakt om ondernemers te roepen en niet een andere organisatie. Dekт ondernemers dan de lading van alles?

03:25:00

Voorzitter: De vraag is helder. Wethouder

03:25:08

Wethouder Wijnja: Ik durf wel hardop te zeggen dat er is niet ergens vergaderd is over welke woorden gebruiken we wel en dan dus ook welke woorden gebruiken we niet? Toen de discussie rond ging, moest ik denken aan hoe we het in de participatieverordening hebben opgenomen. Ik durf namens het college te zeggen: waar staat inwoners en ondernemers, lees iedereen die iets doet in deze gemeente. Dat is wat de terminologie betreft. Het CDA heeft nog iets gevraagd over kerngetallen. Je kan er van alles op loslaten, maar het is een manier om op de hele breed te sturen. Volgens mij hebben we dat goed in beeld en gaat dat ook goed en zien we waar de risico's zitten. Je kunt altijd zeggen: moeten we ergens aanpassingen doen om op kortere termijn iets aan de streefwaarde te doen, of gaan we een beetje lager zit?

03:26:08

Wethouder Wijnja: Je kan er de hele tijd alle kanten mee op. Dat is ook het mooie ervan. Wij maken ons daar op korte termijnen geen zorgen over voor. Nu ziet dat er goed uit. Ik wil het dan - volgens mij is dat dan het laatste, voorzitter - nog even over de lasten hebben. De lastenknop voor gemeenten is een knop om aan te draaien. Het is niet een hele grote knop. De inkomsten vanuit het gemeentefonds zijn veel groter. We hebben als college bewust het besluit genomen om de lasten niet te verhogen. Dat hebben we ook met elkaar afgesproken. Er is ongelooflijk veel gebeurd in de levens van mensen. Het leven is heel veel duurder geworden, dus we hebben ervoor gekozen om de investeringen die we moeten doen op een andere manier te doen dan via lastenverzwaring. Ik denk dat het wel relevant is om onderscheid te maken tussen indexering en lastenverzwaring. Ook al betekent ook indexering netto wel iets in de portemonnee.

03:27:12

Wethouder Wijnja: Daar heeft de heer Van der Laan natuurlijk helemaal gelijk in. Op het moment dat je zegt: het beleid wat we hebben om indexatie los te laten - voor '25 gaat het over vier miljoen - moet je dan ergens anders structureel vandaan halen. Het verschil is: als we niet indexerend moet dat geld structureel ergens anders vandaan komen. Als we de lasten extra verhogen, kunnen we dat geld inzetten voor bomen, mensen, wat dan ook. Dit geld kunnen we niet ergens voor inzetten. Op het moment dat een meerderheid van de raad zegt: ga volgend jaar maar niet indexerend, dan moet daar dus ook die structurele dekking bij. Daar kiest het college niet voor. Dat is natuurlijk wel een keuze die je kan maken. Dan moet u zich ook realiseren, voorzitter, dat je dat besluit elk jaar opnieuw nemen en dan moet je dus ook elk jaar opnieuw dat geld ergens vandaan halen.

03:28:11

Wethouder Wijnja: Dat is inderdaad een keuze. Dat kan je doen. Wij doen dat niet.

We hebben bij de gemeente Groningen dit beleid al jaren. Het is belangrijk om je dat te realiseren. Volgens mij was ik er dan.

03:28:25

Voorzitter: Zijn alle vragen beantwoord? Goed, dan gaan we afronden. Ik zie iedereen inpakken voor de nieuwe lunch voor de burgemeester. Ik wil nog even inventariseren: er zijn een aantal voorstellen over tafel gekomen. Welke moties zijn nu voornemens om in te dienen, mocht u dat willen delen? D66 de benchmarkmotie, PvdA onderbesteding?

03:28:44

De heer Van Veen: Ja, de onderbesteding en voor de vrijstellingen.

03:28:49

Voorzitter: Oh, ja. CDA?

03:28:50

De heer De Haan: Het liefst zo raadsbreed mogelijk aan de gang gaan met de non-profitorganisaties voor de reclame.

03:28:57

Voorzitter: De heer Van der Laan .

03:28:59

De heer Van der Laan: Wij twijfelen nog een beetje over die pensioneringen van ambtenaren. Dat komt wel terug in die HR bespreking. We hebben daar wel een motie voor klaarliggen om daar echt beter naar te kijken.

03:29:10

Voorzitter: Dank. Helder. Dan is die kant van de zaal voorzien. De heer Van Zoelen?

03:29:14

De heer Van Zoelen: Heel misschien nog iets over vellen van houtopstand.

03:29:16

Voorzitter: Helder. De heer Van Schagen?

03:29:19

De heer Van Schagen: Voor de studietoeslag en Meerstad gaan we naar kijken.

03:29:24

Voorzitter: Helder.

03:29:25

De heer Van Dam: Ja. Dan dank ik u allen voor uw aanwezigheid en dan gaan we naar lunch met de nieuwe burgemeester.